

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Andra kammaren.

Nr 24.

Onsdagen den 3 mars, e. m.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Herr talmannen anmälde till fortsatt handläggning särskilda utskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Sveriges anslutning till nationernas förbund; och lämnades därvid, enligt förut skedd anteckning, ordet till

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Engberg, som yttrade: Herr talman, mina herrar! När man lyssnat till den föregående debatten, så har man icke kunnat undgå att göra den reflexionen, att det finns punkter och områden, där den yttersta reaktionen till höger möter — jag använder ordet med flit — den yttersta reaktionen till vänster. Det är kanske oriktigt att hänföra herr Vennerström till den yttersta reaktionen till vänster, men det må förlåtas mig, om jag, när jag hörde hans anförande, icke kunde undgå att bakom detsamma se konturerna av den politiska åskådning, som han visserligen å ena sidan då och då tager avstånd från, men vilken han å andra sidan i alla händelser gång på gång försvar sig åt eller åtminstone indirekt försvarar. Det finns kanske en beröringspunkt i åskådningen, som gör det förklarligt, att nu partiet kring Folkets Dagblad Politiken och partiet kring herr Trygger kunna möta varandra. Det är punkten angående *demokratien*. Ty lika väl som för herr Trygger hägrar — trots att han numera älskar använda ordet demokrati — en statsordning i överhetsstatens former, likaväl hägrar för den åskådning, som står bakom herr Vennerström, en statsordning, som sannerligen ingenting har med demokrati och demokratisk åskådning att skaffa. Det är också karakteristiskt, att man från denna gemensamma utgångspunkt i fråga om demokratien uppträder som verklig *patentdemokrat* med de oerhörda fordringar på nationernas förbund och med beskyllningar för att icke förbundet tillgodoser de längst gående demokratiska anspråk. Det är litet egendomligt detta, att man just från de båda läger, där man annars icke sätter demokratien alltför högt, nu skjuter fram demokratien i förgrunden och gör gällande som en *huvudanmärk-*

Ang. Sveriges *ning* mot denna skapelse, att den icke är funtad på tillräckligt demokratisk grund.

anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Men man möter även i ett annat viktigt avseende samma gemensamma ledtråd i den av herr Trygger och i den av herr Vennerström avgivna reservationen liksom i det anförande, som hölls här i kammaren i dag av herr Lindman. Man förklarar, att det här är fråga om ett uppgivande av neutralitetspolitiken och ett ingående av en allianspolitik. Jag måste på den punkten gentemot den ärade höger-talaren först och främst säga, att det är ingenting annat än skimrande bluff och humbug, när man från *den* kanten slår sig till riddare för en absolut neutralitetspolitik gentemot allianspolitik. Vad var det, mina herrar, för två synpunkter, som behärskade högerens utrikespolitiska förkunnelse före världskriget? Jo, den *första* var den att se till, att vi graviterade mot det håll i Europa, som hade de största chanserna att gå segrande ut ur den eventuellt blivande sammandrabbningen. Det var med andra ord att se till, att man satsade på rätt kort och ingick allianspolitik under vissa former med den rätta gruppen. Ty den tanken, att man skulle stå *neutral* i ett kommande världskrig, ja, det var en tanke, som på den tiden för högeren var så världsfrämmande, att man på högerhåll, inte hade annat än hån till övers för densamma. Och den *andra* synpunkten, som drevs från högerhåll, var den, att man skulle öka rustningarna för att göra oss aptitligare för den starkare parten, för att göra oss, som det hette, *alliansfärdiga*. Nu ser man, hurusom samma parti och samma grupper som drevo en dylik utrikespolitisk uppfattning, nu uppträda såsom den absoluta neutralitetens riddare och hävda en ståndpunkt i så rakt motsatt riktning, att man icke drager sig för att göra gällande att vi icke skola under några omständigheter intaga en annan hållning än ett slags passiv sådan mellan de olika läger, som stå emot varandra.

Visserligen är det sant, att den *gamla* neutralitetspolitiken är uppgiven, ty den hade sina speciella internationella förutsättningar, nämligen stormaktsbalansen, jämviktssystemet, där småstaterna, som icke anslutit sig till någondera parten, hoppades att så gott sig göra lät stå utanför vid en eventuell sammandrabbning. Men det är dock, såsom det så riktigt anfördes av herr Branting, på det sättet, att det är ett alldeles nytt läge, som skapats med världskrigets utgång. Det går icke att bortse från det faktum, som heter skapandet av folkens förbund, ett faktum, som icke gör det möjligt för oss att stå passiva, utan som — om jag får använda ordet — verkligen ställer det kravet, att *uden* som icke är med oss har är emot oss. Man må beklaga detta från högerhåll, men det är dock ett faktum, att läget är sådant, och det är då egendomligt, att man just från den kanten, där man säger sig se realpolitiskt i både utrikes- och inrikespolitiska ting, nu kör fram med denna orimliga ståndpunkt, att det skulle vara möjligt att intaga en fullständigt passiv neutralitetspolitik, som om *ingenting* i världen hade ändrat sig, som om *ingenting* vore nytt, trots att allt detta oerbörda har inträffat.

Herr Vennerström gick så långt i sin oskuldsfulla kolartro, att han ansåg det skulle vara fullt ut lika stora möjligheter öppna för oss att upptaga fria ekonomiska förbindelser åt vad håll som helst även om vi ställa oss utanför förbundet. Jag vill fråga herr Vennerström, som i svensk politik företräder den uppfattningen, att vi *omedelbart och utan hänsyn till andra nationers åtgöranden* skulle kunna avskaffa alla våra militära resurser, om han verkligen tror, att vi i ett dylikt läge mellan det starka folkens förbund å ena sidan och de maktgrupper, som stå utanför förbundet, å andra sidan, skulle med fullföljande av hans politik i denna punkt ha någon som helst utsikt att intaga den neutralitet, om vilken han talat. Man behöver bara ställa frågan, för att svaret ögonblickligen skall vara givet.

*Jag. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Vennerström hänade talet om Sveriges ödestimma. Ja, naturligtvis har det bedrivits en mängd ofog med detta tal. Men vi få å andra sidan icke vara blinda för det faktum, att om vår nation ställde sig utanför denna sammanslutning, så hade den sannerligen i ordets egentliga bemärkelse att ideligen frukta sin ödestimma. Ty huru skulle det vara möjligt, att enligt herr Vennerströms åskådning hålla sina förbindelser fritt öppna åt alla håll, om man ej hade solidariskt stöd av de andra?

Nu är vidare att märka, att den gamla allianspolitikens syfte var icke på något sätt besläktad med den politik, som skall vara folkens förbunds. Ty vad avsåg den gamla allianspolitiken? Jo, den avsåg att auringen i offensivt eller defensivt syfte tillgodose egna intressen. Men det var där aldrig fråga om det syfte, som framträder i denna nya allianspolitik — om man nu får använda det säkerligen icke lyckade uttrycket — det syftet nämligen att skaffa en gemensam rättsordning, en slags statsmakt, en processordning, om jag så får uttrycka mig, genom vilken det blir möjligt för staterna att få en rättstrygghet, *i vars försvarande varje nation också mer eller mindre direkt kommer att försvara sig själv.*

Det har sagts, att vi haft det så utomordentligt bra under det gamla jämviktssystemets dagar. Det var ett system, som man därför ville fasthålla. Men nog tror jag, att om man tittar tillbaka på dessa statskongresser, alltifrån Westfaliska freden och till kongressen 1815 och följande kongresser till 1850-talet o. s. v., man skall nödgas erkänna, att det är dock en helt annan vy på utvecklingen, som öppnar sig genom den statskongress, som var utgångspunkten för pakten i Versailles. Ty de statskongresser, som stodo bakom detta gamla jämviktssystem, fastläste efter krigets slut status quo. De hävdade med energi legitimitetsprincipen i syfte att slå vakt om furstarnas territorium. Men det var aldrig fråga om att öppna den minsta utväg för ett fredligt reglerande av detta, utan det skulle fastläsas, tills en ny sammandrabbning möjligen kunde kasta om förhållandena och jämvikt skapas på annat sätt. Man fastställde där visserligen, vad som skulle vara rätt, och man kan även säga att vad som skapades i Haag blev ett slags *avkunnande* av rättvisa och att det så till vida var ett steg, som pekade framåt. Men var och en, som har någon

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

blick för den historia, som vi passerat, och för vad som nu sker, måste medgiva, att det nu gäller en radikal nyorientering. Visserligen är det sant, att det även nu är en storstatskongress, som utgör utgångspunkten, men det är att märka, att det *icke* gäller något fastlåsande för all tid av legitimitetsprincipen, det är *icke* en vaktbållning kring fustarnas territoriella områden, såsom man här gjort gällande, utan det är lagt en grund till en form av processordning, genom vilken det kan bli möjligt för staterna på fredlig och rättslig väg åstadkomma de förändringar, som av utvecklingen påfordras, och dymedelst förminska riskerna av uppdykande konflikter och slitningar.

Det är sannerligen icke riktigt, när man från högerhåll gör gällande, att detta bara är ett upprepande av de gamla maktallianserna, den heliga alliansen o. s. v. Jag är säker på att min vän Fabian Månsson, när han om en stund får ordet, skall försöka övertyga kammaren om att så är. Man får komma ihåg, att vad som var ledstjärnan för den alliansen, när man ordnat upp Europas förhållanden 1815, var ingalunda att skapa en rättsordning, genom vilken konflikterna skulle kunna lösas, eller att se till att man fick vissa begränsningar i de militära anordningarna, utan det gällde att slå vakt omkring de maktbalansförhållanden, som då skapades med särskild hänsyn till legitimitetsprincipen och därmed sammanhängande intressen.

För mitt sätt att se — om jag vill anlägga en rent socialistisk synpunkt — så skulle jag vilja säga, att jag ser detta förbund som en *historisk nödvändighet*. Har detta världskrig över huvud taget upprullat några stora problem, så är det framför allt problemet om världshushållningen, frågan om att ordna folkens ekonomiska liv, både i vad gäller produktions- och distributionsförhållanden. Hela denna avstängningsprocedur, som var oskiljaktigt förbunden med världskriget, har på det allra kännbaraste sätt visat, att det råder ett sådant intimt ekonomiskt samband mellan nationerna, att därest det störes så störes också hela världshushållet. Och då står för mitt sätt att se skapandet av en statlig ordning över de enskilda nationerna, såsom en i utvecklingen själv liggande nödvändighet, som vi sannerligen icke kunna komma ifrån.

Historien borde väl ändå giva oss vissa lärdomar och paralleller. Den politiska överbyggnaden har alltid haft sin djupaste betingelse i det ekonomiska underlaget. Sålunda var det slutna *godshushållet* ett naturligt underlag för *feodalherradömet*. På samma sätt var *territorialhushållet* ett naturligt underlag för *länshögheten*. Och såmunda var det slutna *nationalthushållet* ett naturligt underlag för *nationalsstaten*, så blir också, allteftersom världshushållet framträder i förgrunden, kravet på *världsstaten* en nödvändighet, som icke kan förbigås. Om vi titta på den historiska utvecklingen, så måste vi medgiva, att *om* det är sant, att ekonomiska intressen spela rollen som drivfjädrar i människornas historia, och *om* vi medgiva, att det mellan stat och stat och mellan folk och folk består ett sammanhang av ekonomiska beroende- och maktförhållanden, som *måste* utkämpas, och *om* vi medgiva, att det ännu *saknas* en processuell ordning, ett slag

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

rättegångsordning för utkämpandet av dessa konflikter - då förstår man, att intressekonflikternas utkämpande oupphörligt kommer att återfalla i det primitiva och barbariska sättet att lösa det hela med vapen. Det är otvivelaktigt sant, att krigen upplösa förut bestående rättsförhållanden. Men det är också sant, att de skapa nya i stället. Sälunda upprättades statsuveräniteten i Frankrike genom de franska kungarnas segerrika krig mot feodalherrarnas frond. Världskriget har upplöst gammal bestående rätt, men det har även skapat en ny. Det förnämsta nya rättsfaktum ha vi i nationernas förbund.

Ingen inbillar sig, och ingen tror, att vi i ett enda slag kommo från nävrätten fram till civilprocessen eller från blodshämnden fram till straffprocessen i samhället. Utan det måste gå steg för steg under en allt mer och mer intensiv men så småningom åt ena hållet övertaget givande brottning mellan dessa olika ståndpunkter; det var endast så småningom man utbytte nävrätten mot den civila processordningen liksom blodshämnden mot straffrätten. Vår för skall icke samma utvecklingskurva komma att visa sig på det internationella området? Vi få sannerligen icke tro, att detta folkens förbund *med ens* skall avlägsna nävrätten mellan nationerna. Till sådana dåraktiga utopier tror jag ingen inom den majoritet, som står bakom utskottets betänkande, gör sig skyldig. Men vi betrakta det som ett stort och avgörande steg och ett jättesteg framåt att sätta detta rättsliga förfarande i nävrättens ställe och därmed på allvar söka ge rättsliga former åt brottningskampen mellan folken. Det är den synpunkten, som är så totalt främmande för hela den åskådning, som utvecklats här av herr Vennerström, och jag må sannerligen uttala min förvåning över, huru man i samma andetag, som man ställer sig på klasskampens socialistiska grundval och berömmar sig över att ha den synen på den historiska utvecklingen, man icke vill inse och erkänna, att vad vi här stå inför är ingenting annat än den första ansatsen att mellan nationerna skapa denna internationalstat, varigenom det gives en möjlighet för rättsgrundsatserna att göra sig gällande, en möjlighet att få dem utförda i verkligheten. Ty vad skulle rättsgrundsatserna t. ex. i det enskilda samhället spela för roll, om de icke kunde så att säga förankras i en ordningsmakt, i en maktfaktor, som kan framtvunga deras efterlevnad? På samma sätt kunna vi inom det internationella samhället ha vackra rättsgrundsatser. Men vad betyda de, om vi icke ha en *makt* som framtvingar deras efterlevnad? Vi kunna liksom herr Lindman göra oss skyldiga till den fromma vidskepelse att vi skapa en folkrätt, om vi ställa oss utanför och bara predika om rätten i det blå. Men det skapas väl icke någon folkrätt på det sättet, utan det är väl en tvingande nödvändighet att se till, att vi få ett maktorgan för densamma. Det kan tänkas två vägar. Man kan ju tänka sig, att en maktgrupp helt och hållet underkvar den andra och blir den suveräna och allt bestämmande. Men det ges också en annan väg. Den vägen är beträdd genom skapandet av nationernas förbund. Den bygger på den federativa tanken; men skall icke gå underkuvandets väg, utan det skall vara sidoordnade nationer, som dock givetvis i viss grad var och en måste

Ang. Sverigs
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

uppgiva sin suveränitet. Det ligger i sakens natur, att så måste vara. Icke vill väl herr Lindman eller herr Vennerström uppställa det krav, att varje enskild individ i ett samhälle skulle i allt få göra och handla så, som han själv ville och å andra sidan resa anspråk på, att den rätts- och statsordning, varunder han lever, skall under alla förhållanden och utan betingelser ge honom sitt skydd. På samma sätt måste det vara här: vilja vi över huvud taget ernå en rättssäkerhet måste vi också genom ett i viss omfattning skeende insnörande av vår suveränitet underkasta oss rättsregler för sammanlevnaden. Ingenting fås ju för ingenting, heter det, och det gäller i allra högsta grad på detta område.

Ett exempel, ett historiskt exempel, dit tanken gärna går, när bildandet av nationernas förbund kommer på tal, är uppkomsten av exemplet från Nordamerikas Förenta stater, när de forna engelska kolonierna, som utgjorde särskilda statsbildningar, fogade sig samman på frivillighetens väg under en gemensam stats- och överhetsordning.

Man klandrar detta förbund och man säger, såsom det också här erinrats om, att det är ett segrarnas förbund i syfte att trygga den genom segern skapade ordningen. Jag vill härmed framställa några erinringar.

Hela denna pakt har dock, för mitt sätt att se, ingen annan karaktär än att utgöra ett slags *processuellt instrument* för att möjliggöra, att uppkommande krav på förändringar i status quo, territoriella eller andra, skola kunna tillgodoses, utan att man behöver gripa till vapen. Det är alldeles klart, att också dessa stormakter, som herr Lindman nu indirekt skildrar såsom glupande ulvar, som vilja förgöra oss, om vi ge oss i deras sällskap, otvivelaktigt gjort betydande offer genom att gå med i nationernas förbund. Jag tror ändå, att det för stormakter sådana som dessa ledande i nationernas förbund icke är en så liten uppoffring att underkasta sig dess bestämmelser med avseende å rustningsbegränsning, med avseende å publiceringen och offentliggörandet av slutna fördrag och med avseende å skyldigheten att finna sig i viss fastställd frist, innan man utnyttjar sin maktställning och griper till vapen. Och tror man icke, att det för det land, som i den europeiska historien hemfört de största vinsterna av den gamla jämviktspolitikens och som under skiftande öden värdat densamma som sin ögonsten, England, dock är ett betydande offer att lämna denna jämviktspolitik till förmån för ett biträdande av föreliggande pakt, vilken även enligt herrar högermäns erkännande innebär ett brytande med jämviktspolitikens principer och ett insläende på andra vägar?

För övrigt måste jag säga mig, att det är en sak i herr Lindmans anförande, som föreföll mig ganska lustig. Då herr Lindman ställde upp för sig det alternativ, att vi stå utanför förbundet, åberopar han genast, att stormakterna äro så hyggliga, att de icke komma att utöva några repressalier mot oss för den skull; varför skulle vi tro det? Men när han å andra sidan granskar alternativet, att vi skulle gå med i förbundet, då förklarar han med detsamma, att de äro glupande ulvar, som totalt komma att förgöra oss. Varje medlem

av denna kammare inser naturligtvis, att en sådan argumentation slår fullkomligt ihjäl sig själv, ty det är uppenbart och klart, att om stormakterna, såsom herr Lindman anser, ha en dylik karaktär, därest vår nation går med i förbundet, icke skola de med ens uppgiva denna karaktär, i händelse vi ställa oss utanför.

*Ang. Sverige
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Man har vidare, såsom jag erinrade om, sagt, att förbundet är så litet demokratiskt. Ja, att det kravet reses från högerhåll, är ju ägnat att uppväcka åtskilliga reflexioner, på vilka jag emellertid icke skall tillåta mig ingå. Men det är en sak, som jag icke kan förbigå i detta sammanhang, och det är den anmärkning man både från högerhåll och vänstersocialistiskt håll riktat mot nationernas förbund nämligen att det börjar som en överhetsstat. Jag får säga, att när man hör något sådant framföras från herrar Tryggers och Lindmans sida, blir man en smula perplex, ty finns det någon statsordning, som tett sig som idealet för dessa herrar, är det överhetsstaten. Jag vill tillägga att, efter mitt sätt att se, det är naturligt, jag skulle nästan kunna säga nödvändigt, att även denna skapelse börjar i form av en överhetsstat, liksom vi inom de särskilda samhällena sett, huruom statsbildningen gått från överhetsstat till demokratisk stat. Icke kunna vi, därför att en stat ej uppfyller alla de villkor, vi fordra på en demokratisk stat, helt ställa oss utanför densamma? Jag vädjar till herr Vennerströms meningsfränder, om det skulle vara rim och reson att bara av den anledning, att vi icke inom den särskilda staten lyckats erövra demokrati, vi skulle kasta yxan i sjön och förklara, att det tjänar ingenting till att söka biträda detta statsliv på något som helst sätt, innan vi fått demokrati genomförd. Eller jag vill peka på en annan sak, som han kanske bättre förstår: skulle han vilja, när det gäller ett tillgodoscende av arbetarklassens politik, ställa sig på den ståndpunkten, att han säger: eftersom det kapitalistiska systemet ännu icke är helt och hållet fallet, skola vi icke heller biträda de partiella steg och åtgärder, som peka i riktning mot detta systems övervinande och grusande? Jag förstår helt enkelt icke, hur man kan resonera på ett sådant sätt. Det är icke så, att valet står mellan detta förbund och ett, som är bättre. När man hör talarna från högerkanten och den vänstersocialistiska kanten, får man den uppfattningen, att vi skulle ha möjlighet till val mellan antingen detta dåliga förbund eller något som är vida bättre. Men nej: valet står mellan detta förbund å ena sidan och ingenting alls å den andra. Det är icke värt att man försöker komma undan detta val med några fraser om, att vi gärna skulle gå med, om det bara vore ett fullkomligt och rättfärdigt förbund.

På tal om förbundets ofullkomlighet må det sägas, att hur skulle det vara möjligt att begära, att detsamma skulle kunna bliva fullkomligt, fredsälskande och rättfärdigt, om nationerna skulle följa det recept herrarna rekommendera, nämligen att draga sig undan bara därför, att det ännu icke bär fullkomlighetens prägel? När jag lyssnade till herr Lindmans anförande och tänkte på folkförbundet, rann det mig i sinnet de orden: »mitt rike är icke av denna

Ang. Sveriges
anlutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

världen». Det nationernas förbund, som herr Lindman tecknar och som är det enda han vill biträda, syftar sannnerligen så långt i framtiden, att dess realiserande säkerligen icke kommer att ske med behållande av nuvarande politiska konstellationer i Europa.

Herr Lindman säger, att om grunden icke är riktig, kan en bestående byggnad ej uppföras på densamma. Ja, vad menar herr Lindman med grunden i detta fall? Det skyntade fram, att det var de allmänna principerna som saknades, demokratiens princip, universalitetsprincipen, rättfärdighetsprincipen o. s. v. Men vill då icke herr Lindman erkänna, att för att få dessa principer att utgöra ett allt starkare och starkare inslag i den grundval, varpå denna byggnad skall vila, det gäller, att just de nationer, som mer än andra företråda demokrati och pacifismens och rättens synpunkter i det internationella sammanhanget, gå med för att ge sitt lilla bidrag och på detta sätt också utöka i stort möjligheten för detta förbund att bära den prägel man åtrår.

Jag vill också framhålla, att då man reser kravet på att detta förbund omedelbart skall omfatta alla nationer, förbiser man, att det då också förutsättes tillvaron av en färdig överstatlig ordning med vissa lagstiftande och jurisdiktionella organ och framför allt en effektiv påtryckningsmakt, vars organiserande givetvis icke kan ske med ens.

Man säger nu, att förbundet har så vaga bestämmelser och att det är så farligt just därför. Ja, det är egentligen egendomligt, att man vill göra paktens *utformning* till det allena avgörande. Om det vore så, som herr Lindman och hans kamrater tyckas förmena, att man ville locka oss in i en snara, då hade för de ledande makterna det enklaste sättet varit, att presentera oss en pakt så elegant och tilltalande utformad, att ingen kommit sig för att resa några invändningar mot densamma. Det finns *realitet* bakom bestämmelserna, och då vi betrakta denna realitet, säger den oss, så vitt jag kan se, att här är ett allvarligt och uppriktigt menat försök gjorts av dessa nationer, som gått igenom krigets smältugn, att få till stånd en ordning, varigenom för framtiden konflikter kunde lösas på ett fredligt sätt.

Nu säger herr Lindman och med honom herr Vennerström, att detta förbund avskaffar icke omedelbart de militära rustningarna. Ja, att uppställa den fordran är väl ändå orimligt. Jag vill fråga herr Lindman, hur han verkligen tänkt sig den internationella avrustningen, om han någonsin i sina vildaste fantasier fått den tanken för sig, att en internationell avrustning skulle kunna åstadkommas genom en på en gång skeende överenskommelse, genom en organisation, som sprang fram såsom skjutet ur en pistol. För oss andra har det stått tämligen klart, att denna avrustning icke kunde komma till stånd på annat sätt, än att det undan för undan skapades rättsliga garantier i det väpnade försvarets ställe, och att i samma mån som det bleve stadga i det internationella sammanhanget, i samma mån kunde också rustningsbördorna avlyftas. Men vad vi saknade var just den plattform, från vilken avrustningen

skulle kunna äga rum, och det är den plattformen, den stödjepunk- *Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund.*
ten så att säga som vi fått i och med skapandet av nationernas för-
bund, hur ofullkomligt det än må te sig.

Nu säger man visserligen, att det berövar oss vår självbestäm-
ningsrätt. Hur är det, om vi stå utanför? Jag tror ändå, att
både herr Vernerström och herr Lindman borde vara de första att
medgiva, att i samma ögonblick, som vi ställa oss utanför, kunna
vi visserligen formellt hava självbestämningens rätt, men hur länge
tro herrarna, att vi reellt få bevara den? Hur länge tror herr Ven-
nerström, som menar, att den riktiga militärpolitiken, såsom jag
nyss erinrade om, skulle vara att utan vidare kasta bort det väpnade
försvaret, att man skulle kunna bevara denna självständighet?

(Forts.)

Jag får också säga, att det hör till det egendomliga, att den
gruppering, som framför allt representerar de svenska bönderna i
riksdagen, nu tycks vara benägen att gå med på det avslagsyrkande,
som är framställt från högerns sida. Från det hållet, där man
dock alltid har haft utpräglat sinne för den tunga och den börda,
som de militära rustningarna ha utgjort för nationen, från den si-
dan förordar man nu en utrikespolitik, som obönhörligen kommer
att leda till, att man gång på gång får falla undan för *deras* krav,
som göra gällande, att med hänsyn till det vanskliga läge, vari vi
stå mellan stormaktsgrupperna, vi måste rusta och rusta än ytterli-
gare. Vill man kasta sig en dylik rustningspolitik i armarna, skall
man följa denna politik, men icke annars.

Med avseende på hungerblockaden kan jag icke underlåta att
göra en anmärkning gentemot herr Lindman, och det är, att han
förbiser, att det nya, som vunnits, är dock, att den ena sidan av
krigsmetoderna kan avlägnas. Det behöver icke bli *både* mili-
täre Expedition och hungerblockad, såsom förut varit förhållandet. Ty
förut var det så, att företog man den militära expeditionen, var ock-
så dess oskiljaktige beledsagare avstängningsblockaden. Nu vinner
man dock, att man håller sig till det ena påtryckningsmedlet, under
det att man kan taga bort det andra.

Jag medgiver, att det finns åtskilliga anmärkningar, som skulle
kunna framställas gentemot denna pakt, och det har av utskotts-
majoriteten icke heller stuckits under stol med svagheter. Men
sammanställer man därmed alla förtjänster och ljuspunkter, måste
man säga, att här har dock givits ett fredens och rättens organ, som
nu kan tagas i anspråk för utbyggandet av den internationella sta-
ten. Vi ha fått en plattform, utifrån vilken vi kunna börja ett ned-
skrivande av rustningarna, och vi ha fått — vad jag tycker är en
bland de största vinsterna — en möjlighet att övervinna den hemliga
diplomati, som så skapat elände i världen. Men när det nu gäller
att taga ett dylikt steg, står man på det håll, som representeras av
herr Lindman, såsom öppen och klar motståndare och gör det under
former, som för framtiden säkerligen skola tvinga detta parti, därest
det räknar på att komma till ledareställning, att ännu en gång nöd-
gas sadla om i sin politik. Såsom Lots hustru ser den tillbaka för
att naturligtvis också förvandlas till en reaktionens salt-tod.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Herr talman! Jag tror, att kammaren icke bör hysa någon tvekan att giva sitt bifall till utskottets hemställan, den enda linje, varpå vi från vårt håll kunna bidra till att komma ut ur det gamla oeffterrättlighetsförhållandet, den enda linje, som är vår nation värdig, om vi vilja företräda rättens och fredens talan; och därför ber jag att få yrka bifall till denna hemställan.

Vidare anförde:

Herr Nilsson i Bonarp: Herr talman mina herrar! Det gick som en röd tråd genom hela den föregående ärade talarens anförande, att det gamla är förgånget, och att en ny tid har kommit. Ja, jag förstår ju, att vad som ruttet är skall ramla, men jag har icke kunnat bli övertygad om, att de medel vi hittills använt till fredens bevarande numera skulle vara obrukbara. Jag tror, att det är skäl i att innan man överger de instrument, vår självbestämmingsrätt, vår neutralitetspolitik, som fört oss fram på fredens väg under hundra år, en fred längre än något annat jordens land med verklig historia, om jag undantar Norge, har haft, innan man överger de medel, som fört till ett så gynnsamt resultat bör man betänka sig mer än en gång.

När tanken på upprättande av ett nationernas förbund först framfördes av presidenten Wilson vann den även i vårt land en varm anslutning. Visserligen skulle ett förverkligande kräva betydande offer, intrång skulle ske i folkets självbestämmingsrätt, och det hävdvunna neutralitetsbegreppet skulle ej kunna upprätthållas i dess forna utsträckning och i gammal mening. Detta stod klart för var och en, som försökte tänka sig in i spörsmålet. Ty det är ju uppenbart, att om en sammanslutning i ett förbund skulle bereda de sammanslutna parterna fördelar, så kunde dessa fördelar icke vinnas, utan att motsvarande uppoffringar måste göras. Men med tanke på världskrigets fördelse och med hopp om lättnader i försvarsbördornas tryck var man otvivelaktigt på många håll benägen att göra betydande uppoffringar, ty kunde fredens välsignelser tryggas åt folken, var det en utomordentligt viktig och god sak, därom voro vi ju alla eniga oavsett politiska skiljaktigheter i övrigt.

Som bekant framfördes folkförbundstanken första gången av presidenten Wilson under det pågående världskriget vars utgång då icke var känd. Han fastslog, enligt vad som meddelats i pressen, att ett sådant folkens förbund endast kunde komma till stånd under den uttryckliga förutsättningen, att ingen av de stridande makterna i världskriget ginge till en avgörande seger och ingen av dem ginge till ett fullständigt nederlag. Ty sade han, om så skär, finns ingen möjlighet att under närvarande tid åstadkomma ett sådant förbund.

Vad som sedan inträffat, känna vi alla. Kriget slutade med en fullständig seger för den ena parten och ett förkrossande nederlag för den andra. Under sådana förhållanden var ju förutsättningen

för det av presidenten Wilson tänkta förbundet icke mera förhanden. Människorna hade under kriget kommit ur jämviktsläget; detta måste först återställas innan tanken på upprättandet av nationernas förbund kunde taga form. Emellertid utan att avvakta detta jämviktsläge, upptogo de segrande stormakterna Wilsons idé och upprättade ett nationernas förbund, bortseende således från den av honom uttalade förutsättningen. De uppsatte ett första utkast till en förbundsakt. Denna förbundsakt, som skulle så djupt ingripa i de neutrala staternas livsvillkor, tillkom, utan att dessa stater åtspordes. Visserligen inbjöd konferensen den 11 mars 1919 vissa neutrala makter till en privat — icke officiell — konferens angående nationernas förbund. Det såges härom i den kungl. propositionen, att det sätt, att behandla internationella frågor av allmän betydelse, vilket härmed föreslogs, visserligen syntes föga tillfredsställande och utgjorde ett avsteg från de metoder, som under senare tid i regel tillämpats för dylika frågor handläggning och vilka varit byggda å principen om staternas rättsliga likställighet. I likhet med regeringarna i övriga neutrala stater, vilka blevo inbjudna till ifrågakvarande förhandlingar, ansåg emellertid den svenska regeringen sig icke böra avstå från att genom utsedda delegerade framföra förslag till sådana ändringar i förbundsakten, som syntes behöfliga. Flertalet av delegerades välgrundade anmärkningar lämnades emellertid utan avseende, och de lyckades endast åstadkomma smärre ändringar. Redan det sätt, varpå förbundsakten sålunda skapats, är givetvis ägnat att väcka allvarliga betänkligheter. Dessa ha också i dag av amiral Lindman här framförts och jag skall därför nu icke ingå närmare på de brister, som vidlåda denna förbundsakt.

Emellertid har nu Sverige ställts inför kravet att inom en kort frist bestämma, om vi utan förbehåll vilja godkänna denna förbundsakt, trots att en bland de förnämsta signatärmakterna, nämligen Amerikas förenta stater, ännu icke avgjort, om eller på vilka villkor denna makt vill ingå i förbundet. Ovisst är för övrigt ännu huruvida Amerikas förenta stater komma att ansluta sig. Visserligen har hans excellens herr statsministern i sitt anförande under förmiddagen antytt, att det finnes förhoppning om, att Amerika skall ansluta sig åtminstone efter ett års förlopp eller så omkring. Men utom detta är det ju så, som här är nämnt och som också framgår av den kungl. propositionen, att hälften av Europas folkmängd ännu icke medgivits rätt att ansluta sig till förbundet. Detta bidrager naturligtvis till att minska möjligheten för oss att bedöma, huruvida vi under sådana förhållanden böra ansluta oss till förbundet.

Om, såsom jag förut sagt, redan dessa omständigheter äro ägnade att väcka betänkligheter, måste dock de i förbundsakten intagna bestämmelserna huvudsakligen vara de avgörande. Vad förbinda vi oss till? Vart gå vi? frågar man sig. Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena har rörande förbundsaktens avfattning yttrat, bland annat, att den omständigheten, att förbundsakten kommit till stånd medan de genom kriget uppkomna maktförhållandena voro som mest utpräglade och de nationella motsättningarna som skarpast, i

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

många avseenden icke kan undgå att trycka sin prägel på dessa bestämmelser. Den flerstädes obestämda och svävande formuleringen kan emellertid icke uteslutande tillskrivas svårigheten att uppnå en närmare precisering; man synes i viss mån hava önskat en mera allmän avfattning. Förbundsakten har också blivit ett mycket oklart dokument. Herr utrikesministerns kommentar till förslaget är därvid mycket betecknande. På nästan varje sida finner man uttryck av ovisshet om, vad vederbörande stadgande innehåller eller avser. Nu säges det, att vi äro icke bundna längre än vår egen tolkning tillstädjer. Jag har givetvis inga förutsättningar för att kunna fälla något omdöme härom men det hade varit önskligt att auktoritativa tolkningar förelegat, ty i brist därpå är ett godtagande av denna akt att kasta sig ut i mörka natten.

Man säger nu, att till och med en dålig lag kan vid en god tillämpning vara till nytta. Man kan ju tänka sig att om det blir en verkligt human och förnuftig tillämpning av förbundsakten, kan man möjligen därav få det gagn, som med densamma är avsett. Men man kan dock icke annat än känna det högst betänkligt, att själva förbundsakten sammankopplats med och utgör en integrerande del av de fredsvillkor, som de i kriget segrande makterna fastställt. Då nu betsämmelserna i förbundsakten äro så allmänt hållna, ha farhågor uppstått från olika håll för att förbundsdeltagarna kunde bli skyldiga att bidra till fredsfördragets realiserande. Herr statsministern har emellertid i sitt anförande på förmiddagen energiskt protesterat mot en sådan tolkning. Och jag har förut uppmärksammat, att hans excellens herr utrikesministern på denna punkt har samma uppfattning, i det han säger att vad förbundsakten inbegriper av segrarnes villkor står utanför förbundet och dess konstituerande. Vid sådant förhållande återstår sålunda endast att konstatera att vi ha regeringens bestämda ord på, att till våra förpliktelser, ifall vi ansluta oss till förbundet icke hör att exekvera freden i Versailles. Tolkningen för Sveriges vidkommande i övrigt ville herr statsministern förbehålla åt Sveriges regering och riksdag. Dessa båda statsmakter må bestämma sade han, hur långt Sveriges skyldigheter och rättigheter skola sträcka sig.

Den andra huvudanmärkningen mot förbundsakten är, att rådet blivit så gott som allsmäktigt, medan förbunds församlingen trätt tillbaka. Bestämmelsen därom har herr Lindman under förmiddagen utförligt granskat, och jag skall icke göra mig skyldig till den fauten att upprepa vad som redan förut är sagt i det avseendet. Däremot måste jag påpeka de stora svårigheter, som måste uppstå, när det gäller att få genomförda de förbättringar, som kunna vara önskvärda. Sverige får icke någon plats i rådet, utan äger endast att i vissa angivna fall ha ett ombud i förbunds församlingen. Det torde därför bli svårt att vinna gehör för de önskningsar, som här äro uttalade från skilda håll om förbättringar i förbundsaktens bestämmelser om rådets organisation.

Vad beträffar de praktiskt-politiska följderna av ett eventuellt

avståndstagande från förbundet framhålles också, att dessa av allt att döma skulle bli synnerligen allvarliga. Vårt lands utsikter att verksamt främja sina intressen i den internationella sammanlevnaden skulle väsentligen förminskas, förmenas det. Och den omständigheten att folkrepresentationen i våra grannländer hemställt om en anslutning anses medföra följder, vilka utskottet dock icke aktar nödigt att folkrepresentationerna i våra grannländer hemställt om en anslutande överdrifter och förräder en missstro till andan inom förbundet, som överskrider en långt gående pessimism. Den goda anda, man förväntat skulle bli rådande inom förbundet och till vilken man i avseende å tolkningsfrågor av förbundsakten skänkt sin varmaste tillit, skulle icke komma i tillämpning här. Det vore dock underligt, om man icke skulle vinna förståelse för den ståndpunkt, Sverige intager, da det ställer sig utanför.

*Aug. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Beträffande de kommersiella förhållandena blir det sannolikt i fortsättningen såsom hittills. Är det så, att våra trävaror och våra kol befinnas behöfliga, träda nog makterna i förbindelse med vårt land. Vad slutligen beträffar jämförelsen med våra grannländer Danmark och Norge, behöver jag blott erinra om, att förhållandena där dock icke äro lika som hos oss. Det bör kunna erinras därom, att vad Danmark beträffar har detta fått tillbaka sitt Sönder-Jylland, och det är ju uppenbart, att detta förhållande kan influera på ett beslut från Danmarks sida. Och vad Norge beträffar, har detta land, såsom förut i dag erinrats, erhållit Spetsbergen. För vår del ha vi icke något att honorera. Vi ha ingenting begärt, ingenting åstundat och ingenting fått. Vid avgörandet böra vi pröva förhållandena efter våra egna synpunkter, oavsett huru det ställer sig för andra. Det är givet, att det vore önskvärt, om enighet i Norden kunde uppnås även i dessa avseenden. Men även om så icke låter sig göra, kan jag för min del ändå icke finna, att samarbetet i övrigt mellan de nordiska länderna skulle kunna bli i någon avsevärd mån lidande däraf, att vi i detta avseende gå skilda vägar. Det innebär otvivelaktigt även olägenheter för vårt land att stanna utanför förbundet. Det kan icke förnekas, ty även med upprätthållandet av den strängaste neutralitet kunna vi drivas med i krigiska förvecklingar, men då ha vi dock den möjligheten att kunna förhandla, att kunna bjuda skäl, och om dessa äro övertygande kan jag icke inse, att vi icke i fortsättningen skulle i görligaste mån hålla oss utanför striden säkrare än om vi tillhörde förbundet. Det är min livliga övertygelse. Vår neutralitetspolitik undergår visserligen för den händelse detta förbund kommer till stånd en ändring i sin valör. Det må ju erkännas, men jag tror likväl, att vi skola vinna gehör för våra strävanden, om vi icke begärar annat än att få sitta i lugn och fred utan att på något sätt störa freden i världen.

Sådant som detta förbund nu gestaltar sig, då det mest har karaktären av en allians, måste man hysa betydande betänkligheter mot att ansluta sig till detsamma. Men det kan mycket väl tänkas, att om förbundet, sådant det i sin första ideala gestaltning utformades av presidenten Wilson, kommer till stånd, någon tvekan från Sveriges

Ang. Sveriges sida icke skall yppas för att göra en anslutning till ett sådant för-
 anslutning till bund. Och uppenbart är, att man vid sådant förhållande skulle kunna
 nationernas ge efter både på vår neutralitetspolitik och vår självbestämmanderätt.
 förbund.
 (Forts.) Jag har, herr talman, velat med dessa ord angiva min ställning
 och anhåller att få yrka bifall till den av herr Trygger m. fl. av-
 givna reservationen.

Herr *Henrikson* instämde häruti.

Herr *Forssell*: Herr talman, mina herrar! Innan jag går in på det utomordentligt betydelsefulla ämne, som är föremål för denna debatt, har jag velat betona, att det finns ingenting i min allmänna politiska åskådning, som för mig skulle utgöra ett hinder för att intaga en annan ståndpunkt i den föreliggande frågan än den, som jag här vill söka att i korthet motivera. Mitt åskådningssätt är verkligen tillräckligt nationellt betonat för att jag skulle kunna skänka min röst åt allt, som efter mitt sätt att se på tingen kan gagna Sveriges sak bland folken. Jag har velat säga, att varken antipati eller sympati dikterade min hållning. Det är ett moget övervägande av det förhandenvarande lägets natur, sådant jag uppfattat detsamma.

Jag vill också hava sagt, att jag djupt beklagar den vändning, som herr Hjalmar Branting gav åt debatten, då han tillät sig antyda, att någon kunde få den uppfattningen, att högeroppositionen mot utskottsmajoritetens förslag vore förestavad av ett utrikespolitiskt partitagande. Man måste väl fråga sig, huru det kan komma sig, att herr Hjalmar Branting i denna stund frångått den vackra och värdiga paroll, som han uttalade vid remissdebatten: att vi vid behandlingen av denna fråga borde se bort från de tidigare meningsbrytningar, som förevarit under gångna år, och i stället försöka se situationen sådan den nu, i denna stund föreligger. Är det icke egendomligt, att man tillåter sig en insinuation om möjligheten till sådan tolkning, då repliken ligger så nära till hands? Man kan ju helt enkelt fråga: Ja, vad skall man tänka sig om opartiskheten i argumenteringen för vår anslutning till ett nationernas förbund, då protagonisten i propagandan för denna anslutning är herr Hjalmar Branting? Det förhåller sig ju så — det kan icke bestridas — att herr Hjalmar Branting under de gångna åren så identifierat sin ståndpunkt med den nu segrande partens, att han till och med, — enligt tidningsreferat, vilka åtminstone till dags dato icke blivit dementerade — vid ett tillfälle, då han i augusti 1918 offentligt — vid ett möte här i huvudstaden — diskuterade, vilka lockelser och möjligheter som kunde förespegla sig för ententemakterna, för de då vid början av sin definitiva seger stående ententemakterna, utbrast i de över hela landet observerade orden: »Inled oss icke i frestelse!»

Herr talman, mina herrar, jag ber också att få erinra därom, att en annan av förkämparna för en anslutning till nationernas förbund, herr Adelsvärd, på ett stadium under kriget, då ännu allt stod och vägde och ingen kunde se utgången, i ett tal i Västervik

tillåt sig förorda en diskussion om en ententeorientering av den svenska politiken. Det är ju ett ganska egendomligt sammanträffande, att det var just dessa båda politici, som av den svenska regeringen sändes ut att vara våra ombud vid förhandlingarna i Paris förliden vår i och för framförandet av våra svenska synpunkter på ett nationernas förbund.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
Forts.*

Och med den anmärkningen, att det onekligen varit lyckligare, om herr Branting mäktat fasthålla vid sina föresatser från remissdebatten lämnar jag honom och ber att få vända mig till herr Hederstierna. Herr Hederstierna införde onekligen i debatten ett friskt moment. Han uppehöll sig icke vid tolkningen av paragrafer. Han sökte ta saken realpolitiskt. Han försökte gripa ned i maktförhållandena, och, såvitt jag kunde följa hans argumentering, stannade han därvid, att nationernas förbund kunde betraktas som ett stöd åt Sverige vid en hotande fara från öster. Jag tror för min del, att herr Hederstierna på ett farligt sätt överskattar den betydelse, som nationernas förbund kan komma att ha för att skydda Sverige gentemot en imperialistisk öster. Det förhåller sig ju så, att detta nationernas förbund kommer att verka på många fronter och kommer att absorberas av många intressen, och det skulle vara ganska djärvt att garantera, att, när den stunden kommer, då vi eventuellt behöva det, det skulle där finnas krafter till övers för att lämna oss den hjälp, som vi då kunde behöva.

I detta sammanhang skall jag be att få beröra ett förhållande, som icke synts mig ha varit tillräckligt observerat under debatten. Man har diskuterat huruvida akten om nationernas förbund innebar en garanti för de slutna frederna, och synpunkter för och emot hava anförts. Den kungl. propositionen innehåller en katalog över de fall, då det i de *hittills* slutna frederna tvivelsutan sägs ifrån, att nationernas förbund skall användas som administratör på vissa områden eller såsom exekutor av de nu slutna frederna. Men man bör då komma ihåg, att dessa freder ju icke äro alla, som det gällt att sluta. Det förestår ännu två mycket viktiga freder, som förblivit oavslutade, den ungerska freden och den turkiska freden. Jag misstänker, att, om den kungl. propositionen avfattats efter det dessa båda freder en gång blivit slutna, så skulle listan på de fall, där nationernas förbund får en direkt funktion såsom fredernas verkställare, blivit betydligt utvidgad och kompletterad. Dessa freder rulla nämligen upp hela främre Orientens problem, där det i många hänseenden är svårt för de rivaliserande stormakterna att nu komma till en utjämning och där sannolikt saken för ögonblicket formellt ordnas så, att de kanske ömtåligaste tvistefråna överlämnas till nationernas förbunds vård. Just på dessa punkter kan man emellertid för framtiden vänta sig de allra skarpaste friktioner, och så vitt jag kan se, har man att befara, att, om vi gå in i förbundet, vi från de tävlande parterna vid dessa friktioner mellan stormakterna komma att bli anmodade att taga ståndpunkt och att giva vår röst — i delegeradeförsamlingen eller i de internationella förvaltningskommissioner, där vi kunna bli placerade —

Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund.
(Forts.)

på olika sätt alltefter de motsatta stormaktsintressen, som ligga bakom de anmodanden, vilka ställas till oss. Då den stund kommer, då vi själva eventuellt skulle behöva stöd från förbundet, hava vi därför att alltefter de positioner vi tidigare valt inom förbundet, räkna med antipatier och sympatier emot oss. Det är ett förhållande, som självfallet i allra högsta grad kan försvåra nationernas förbunds samlade ingripande till vårt skydd.

Herr Hederstierna framhöll, att det för honom närmast var en tilltalande utsikt, att vi i namn av nationernas förbund kunde bereda ett motat Finland ett aktivt stöd mot öster. Jag vill för min del anmärka, att det för mig personligen icke låge något motbjudande i att få se Sverige t. ex. under en ministär Branting ingripa i Finland till dess skydd mot bolsjevismen. Det vore faktiskt, efter allt, som tidigare förekommit, en mild historiens satir, ur vissa synpunkter ganska tilltalande.

Sådana möjligheter skulle alltså kunna fresta till att acceptera förbundstanken, men de synpunkter, jag redan tidigare berört, och som peka i motsatt riktning, väga för mig tyngre. Jag kan icke se saken så som herr Hederstierna, att detta förbund skulle lämna den garanti, han önskar.

Herr Hederstierna syntes mig också med alltför lätt hand beröra frågan om en genommarsch. Han skattade åt, om jag så må säga, ett slags tennsoldatsstrategi. Han måtte tro, att det är en enkel sak att flytta tågande trupper genom landet och låta dem försvinna åt öster, om de nu skulle komma från väster. Jag vill då erinra om de djupt i det svenska folkets liv ingripande förhållanden, som skulle följa därav att vårt land genomtågades av trupper, vilka här skulle proviantera, och om det här skulle komma in främmande soldathopar med främmande språk och med främmande synpunkter och vanor. Det är för övrigt att befara, att dessa utländska trupper icke skulle inskränka sig till rätt och slätt ett genomtåg, utan invasionen skulle förvisso betyda ett öppnande av operationsbaser, där det så kunde behövas. Det har synt mig av vikt att betona, att denna genommarschfråga är en synnerligen komplicerad affär och ingalunda en så lättvindig historia, som herr Hederstierna tycktes ha benägenhet att göra den till.

Beträffande de tolkningstvister, som förevarit rörande innebörden i förbundsakten, vill jag ett ögonblick uppehålla mig vid hans excellens statsministerns yttrande, att Sveriges riksdag och Sveriges regering för sig förbehöllo tolkningsrätt av innebörden av förbundsklausulerna. Det föreföll mig verkligen, som om hans excellens vid detta tillfälle något mycket skattade åt den tankegång, som behärskade en Johan Sverdrup, då han på sin tid som ett privilegium för det norska stortinget formulerade kravet, att all makt skulle vara samlad i dess sal. Jag för min del tillåter mig att förmena, att makten att tolka förbundsklausulerna icke kommer att ligga annorstädes än fjärran ifrån oss i ett mycket mindre rum än denna sal. Ja, mina herrar, i detta riksdagens hus finnes icke en utskottslokal så liten, att den icke

skulle vara för stor för det »råd», som bestämmer i dessa tolkningsfrågor.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Man har beträffande det moment i artikel 16, som handlade om vårt deltagande i militära expeditioner, liksom även beträffande artiklarna 10 och 11 sagt, att de prestationer, vilka rådet i kraft av de åberopade rummen i förbundsakten skulle kunna tänkas komma att föreslå oss, av oss skulle kunna avvisas. Vi skulle enligt denna tankegång jämlikt artikel 4 adjungeras med rådet och sålunda ha vår vetorätt ograverad. Jag tillåter mig då att fråga er, mina herrar: Tro ni verkligen, att i situationer sådana som de, som då skulle vara för handen, situationer, där den största skyndsamhet vore av nöden, där militäriskt ingripande enligt rådets uppfattning vore av högsta vikt, och där ett avvisande från vår sida alldeles avgjort skulle uppfattas som ett partitagande för den, som rådet ville attackera, tro ni verkligen, att ett veto från vår sida då skulle vara möjligt? Jag ber er komma ihåg, i denna stund, att nu, då ju icke alls någon överhängande fara föreligger och då både förbundets nuvarande medlemmar och vi själva borde hava god tid på oss, nu upplysas vi om, att man måste utgå ifrån, att rådet vägrar oss en förlängning av tidsfristen. Nu måste vi förutsätta och utgå ifrån, att rådet vägrar oss den rätt till förbehåll, som skulle ligga i kravet på att t. ex. få vänta på Förenta staternas inträde. Tro ni verkligen, mina herrar, att när man faktiskt förvägrar oss ett fritt och otvunget val, då förhållandena gestalta sig så fredligt som de göra nu, man kommer att uppträda annorlunda mot oss i en så maktpåliggande situation, som den, vilken skulle inträda i de vanskliga fall, som åsyftas i de sagda paragraferna? Jag tror det icke.

Det har än vidare uttalats, att Sverige, för den händelse vi gingo in i förbundet, skulle ha förmånen att tillsammans med neutrala stater medverka till förbundets reformering och traktaternas revidering. Jag ber er, mina herrar, komma ihåg, att om något sådant skulle ske, måste vi ju taga ståndpunkt emot någon stormakt i förbundet, som hade intresse av att bevara det genom frederna skapade status quo. Ja, det skulle rent av kunna hända, att udden i en sådan aktion inom förbundet komme att riktas gentemot den makt, vilken, såvitt jag fattat herr Hjalmar Brantings allmänna åskådning rätt, i politiskt avseende står hans hjärta närmast. Jag tror alltså, att den aktionen från början skulle splittra förbundet i två grupper, men då enhällighet fordras för förbundets reformering, skulle ju i själva verket den aktionen automatiskt, därför att den upphävde enhälligheten, låsa fast förbundet i det läge, vari det nu befinner sig. Jag kan därför icke i den omtalade möjligen till en »reformaktion» från vår sida se någon förmildrande omständighet, som skulle stämma oss mera gynnsamma för ett inträde.

Herr statsministern yttrade i sitt anförande, att, såvitt han kunde se, var nationernas förbund i närvarande stund det enda hoppet för fredens bevarande i världen. Han yttrade ju också — det skall jag

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

be att få betona — att om nationernas förbund ginge sönder, om tanken förfelades, skulle man i alla fall icke misströsta utan tro, att det också kunde finnas en glänta där bakom, men i närvarande stund funnes icke någon annan väg än vägen genom förbundet. Detta är den svenske statsministerns ord. Jag tillåter mig dock erinra därom, att en av samtidens största folkrättsliga experter, en författare av den europeiska diplomatiens historia, en kännare av folkrätten som få, Jayne Hill, uttryckligen tillrätt de neutrala staterna att ställa sig utanför detta nationernas förbund. Det kan icke misstyckas, att jag i detta sammanhang tillåter mig att gentemot herr statsministerns pessimism beträffande de möjliga vägarna peka därpå, att en så framstående kännare av det allmänna världsläget är viss om, att det *finns* vägar utanför förbundet att gå och att de vägarna för de neutrala staterna äro de riktiga och rätta.

Det har gjorts gällande, att det på en viktig punkt skulle förefinnas en motsägelse i högerns ståndpunkt. Herr Engberg ville påstå, att, när högern säger, att om vi ställa oss utanför, behöva vi icke befara något från rådsakterna, som då förvisso skola visa sin respekt för vår efter moget övervägande intagna ståndpunkt, samtidigt med att högern också säger, att om vi gå in riskera vi att komma under rådsstormakternas övervalde eller makttävlan, så skulle detta vara en motsägelse. Nej, det är naturligtvis icke någon motsägelse, herr Engberg, därför att skillnaden är den, att vi i senare fallet skrivit under förbundsakten och därmed bundit vår handlingsfrihet: vi hava då påtagit oss förpliktelser, som vi i det förstnämnda fallet icke hava och som därför icke kunna emot oss åberopas.

Jag tror för min del, att man bland anslutningsaktens anhängare gör sig skyldig till en ödesdiger förväxling i denna diskussion om nationernas förbund. Man tyckes bland dem tro, att statssystemet krymper samman så att säga till att omfatta endast detta nationernas förbund sådant det nu gestaltar sig, men det förhåller sig ej så. Statssystem finnes även utanför detta förbund och i detta det verkliga statssystemet har Sverige sin starka ställning given: ty Europa behöver Sverige i denna tid för återuppbyggande av den förhärjade världen, lika väl som Sverige behöver Europa.

Vår ställning i världen är fast och aktningssbjudande. Vi behöva icke binda oss vid klausuler, som uppenbarligen strida emot vårt rättsmedvetande. De faktiska omständigheter, som anförts till stöd för vår anslutning må väga tungt, men med hänsyn till de förbindelser, som ett inträde skulle medföra, har jag icke kunnat finna annat, än att det är min plikt som svensk riksdagsman att rösta nej till detta förslag, och därför har jag velat yrka bifall till herr Tryggers reservation.

Herr Andersson i Eliantorp: Herr talman, mina herrar! Vi hava förut här i dag av framstående personer med stor utrikespolitisk kannedom, hört avgivas ingående och sakliga utläggningar om såväl fördelar som svårigheter med avseende å vårt lands anslutning

till nationernas förbund. Det kan ju kanske därför anses obehövt, att jag, som ju ej är så insatt i utrikespolitiska förhållanden, försöker yttra mig i denna sak. Då jag emellertid haft förmånen att i särskilda utskottet åhöra debatterna i denna fråga och därigenom sökt närmare sätta mig in uti frågans utomordentligt stora betydelse för vårt lands vidkommande, kan jag ej underlåta att i all korthet framföra några synpunkter på det föreliggande förslaget.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Med sann glädje och tillfredsställelse emottogs nog från nästan hela vårt svenska folk budskapet om bildandet av ett nationernas förbund, varigenom man trodde sig se inträdandet av en ny tidsålder, då krigets fasor skulle för framtiden vara bannlysta och då jordens skilda nationer skulle, sammanfogade i ett stort förbund, få ägna sig helt åt fredliga värv. När man nu emellertid fått emottaga den utfärdade inbjudningen till ett sådant förbund, kan man nog utan överdrift våga påstå, att de stora och glada förväntningar, som man genom detsamma bildande trodde sig få se förverkligade, ej gått i uppfyllelse. Många av Europas nationer äro åtminstone för närvarande utestängda från förbundet, och Förenta staterna, som genom sin president var bland de ursprungliga inbjudarna till förbundet, tyckas nu komma att ställa sig utanför detsamma. Båda dessa av mig nu angivna faktorer ange ju tydligen, att det ej är att nationernas förbund i dess egentligaste mening, utan blott vissa makters förbund, som vi skola ansluta oss till. Detta är för mig av stor och avgörande betydelse, då jag här i dag skall avge min röst för eller emot det föreliggande förslaget. Utskottets majoritet har ju också i sitt tillstyrkande utlåtande sagt, att ett sådant förhållande är beklagligt, men tror dock att ändring i detta missförhållande snart skall äga rum. Det vore ju väl, om detta antagande ginge i uppfyllelse, men därom veta vi ingenting.

En annan för mig mycket viktig synpunkt beträffande detta förslag är, att vårt lands neutralitet och självbestämmanderätt genom förslagets antagande blir i avsevärd mån beskuren. Det är ju icke uteslutet, att vårt land genom att ansluta sig till förbundet finge ikläda sig svåra och vittgående förpliktelser. Av dessa anser jag de i förbundsaktens artikel 16 angivna vara av utomordentlig betydelse. Sålunda skulle vi förbinda oss, att mot ett fördragsbrytande grannfolk avbryta alla förbindelser av kommersiell och finansiell art samt i så fall bliva deltagare och medansvariga i en eventuell hungerblockad mot en gent emot oss välsinnad nation. Detta förfarande strider mot såväl min egen och, som jag tror även många andra svenskars rättskänsla. Vidare skulle vi ju även genom vad samma artikel 16 angiver vara beredda att låta främmande krigshäror genomtåga vårt land och där taga proviant av spannmål samt kreatur m. m. Vad sådan genomfart av främmande härar betyder för ett lands befolkning och i så fall icke minst den jordbrukande delen av densamma, därom bär historien ojävaktiga vittnesbörd. Jag tror för visso, att inför risken av sådana eventualiteter, många med bekymmer se framtiden an, om vi nu besluta oss för inträde i förbundet.

Herr Engberg fann det anmärkningsvärt, att bönderna i riksdä-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

gen anslöte sig till avslagsyrkandet, då desamma ju i allmänhet äro kända för stor sparsamhet, när det gäller anslag till försvaret. Jag vill blott fråga herr Engberg, om han verkligen är viss om, att därest vi ingå i detta förbund, försvarsbördorna skola kunna minskas i vårt land. Det vore väl, om så kunde ske, men det kan ju kanske i stället vara möjligt, att Sverige efter inträdet i nationernas förbund får hålla lika stor och kanske större försvarskraft än den, det för närvarande har. Därom veta vi ju icke något bestämt, och ur den synpunkten kan det ej sägas vara någon vinst för oss att ingå i förbundet.

Av dessa och flera andra skäl kan jag ej giva min röst åt det föreliggande förslaget, utan nödgas, herr talman, yrka avslag därpå och hemställa om bifall till den av herr Wohlin avgivna, vid utskottsbe-tänkandet fogade reservation.

Herr Sommelius: Herr talman, mina herrar! Jag har redan en gång förut, nämligen i ræmissdebatten, vidrört denna fråga, och vad jag nu har att säga, är ett upprepande delvis av vad jag då sade och delvis av vad som sagts av andra talare i helt säkert långt fullkomligare form än vad jag kan bjuda på. Jag ber emellertid att, innan jag går till mitt lilla anförande, få påpeka, att det två timmars långa talet av hans excellens statsministern här i dag utformade sig till en förkastelsedom över högern och särskilt över herr Lindman och andra högerns tillskyndare, därför att de icke velat låta sig inträngas i herr statsministerns åsikter. Det var en intolerans, som man lyckligtvis blott sällan får bevittna, att jag skulle varit glad slippa höra förebräelser från herr statsministern läppar. Det anstår i varje fall ingen att klandra andra, för att denne tillåter sig uttala åsikter, det får vara den ena eller den andra, när det blott sker i hovsam form. Flera talare ha redan i dag höjt sin röst för reservationen och med så ytterlig skärpa framhållit skälen för högerpartiets obenägenhet att ansluta sig till nationernas förbund. Jag ber att få säga, att det skulle glädja mig och skulle bliva i allra högsta grad tacksam, om jag efter några år finge se, att vänsterledarnas och herr statsministerns åsikter hava vunnit framgång, och att den senare har talat rätt och med den siareblick, som i allmänhet icke är allom beskärd. Det skulle glädja mig, och jag skall då om jag finnes till uppriktigt beklaga egen kortsynhet.

Det beslut, som vi i dag skola fatta, mina herrar, är av den ofantliga vikt och betydelse att det naturligtvis är först efter stor självprövning som man vågar gå till avgivande av sin röst. För min del skall det bliva en nej-röst. Vi stå inför ett beslut vars följder vi icke känna men om vilket vi veta, att det kan slå i band hela vår nation, att det kan möjliggöra utifrån förtryck och tyranni och upphäva vår självbestämmanderätt i viktiga livsfrågor. Det är sålunda icke att undra över, om man ställer sig tveksam, när det gäller en så farlig fråga, och särskilt mera tveksam, när det säges, att de åsikter, man förfäktar, äro absoluta oriktiga. Ja, om det vore så, att inom detta förbund alla finge lika rättigheter och skyldigheter, ja,

då skulle jag icke tveka att gå in i detsamma; om alla stater i Europa inrangerades och ingen uteslötes, ja, då skulle jag heller icke tveka att ansluta mig till förbundet; om vi kunna rakna med, att utav utomeuropeiska stater åtminstone Amerika hade gått in i förbundet, då skulle jag heller icke tveka. Om jag därtill sett, att man önskade upprätta var sjunkande världsdelt, lyfta vår europeiska kultur till vad den var före kriget, ja, då skulle jag heller icke tveka, men jag har icke sett, att det ligger något djupare allvar och bekymmer för allas väl i förslaget. Vissa stater äro uteslutna och bland dem en av de allra största kulturstaterna, som funnits sedan världens skapelse, nämligen det stora Tyskland, och även Österrike..

Här har idag t. o. m. uttalats klander gent emot herr Lindman, att han underlät att beröra eller, som det sades, försiktigtvis kringgick frågan om Danmark och Norge. Ja, mina herrar jag vet icke, om ni känner till Danmarks och Norges politiska förhållanden såsom vi sydsvenskar, men så mycket vågar jag säga, att med avseende på Danmark det står för oss klart, att dess anslutning icke blott beror på Schleswig-Holstein eller det fång landet i fredstraktaten tillerkänts, utan det har sedan äldsta tider haft intima förbindelser med England och Ryssland, furstehusen hava varit mycket nära befryndade, och hela Danmarks läggning och hållning har varit en orientering åt väster. Vad Norge beträffar, har det ju hela sin främre sida, sin västkust och fasad åt England. Det är alldeles tydligt, att vad vi än gjort här för att försöka åstadkomma en skandinavism med gemensamt samarbete i denna fråga, skulle vi aldrig någonsin fått varken Danmark eller Norge med på en vägran om anslutning.

Det har också här idag fällt ganska hårda ord om Tyskland. Jag ber att få erinra herrarna om, att detta land, vilket vi alla torde ganska väl känna, och om vilket ni veta huru tungt det fått erfara segrarnas makt, och huru stor nöden både där och i Österrike är, där det svältes intill döden. Detta land skulle nu uteslutas från nationernas förbund. Det skulle icke längre räknas med bland dem, som hava utsikt att kunna famnas av dessa människoölskande armar, utan det skulle lämnas utanför. Det torde vara skäl en gång att erinra om vårt uråldriga samarbete med Tyskland. Läs historien, och vi skola se, att ända från Gustav Vasas tid och till den dag under år 1914, då kriget bröt ut, har väl intet land haft livligare kulturella förbindelser med Tyskland än Sverige. Läs Gustav II Adolfs liv och historia: allt vad som skrevs på den tiden är hälften tyska och hälften svenska, ur vilket slutligen utkristalliserats vårt svenska modersmål, rent och klart, som det är, men grunden har legat i det tyska språket och ordrensning och ordbildning så småningom arbetat sig fram därur. Därifrån har till oss kommit allt kulturellt av värde, som Tyskland ägt ända till vår statskyrka. Därifrån hava våra ämbetsverk, var gång något här skulle göras, hämtat rön och erfarenheter; alltid har man då hänvänt sig till Tyskland för att undersöka deras erfarenheter och lära oss att från dem hämta nya impulser. Varifrån hava vi fått och få våra maskiner till våra industriella företag det må ha gällt vilken industri som helst? Intet land i världen har haft så

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

skickliga maskinkonstruktörer som Tyskland. Från intet annat land kunde vi erhålla så skickligt konstruerade maskiner, vare sig det gällde textilindustri, sockerindustri eller mekaniska verkstäder. Det må vara vad som helst, blott från Tyskland kunde vi hämta vår utveckling, mycket annat att förtiga. Jag skulle kunna prestera en lång skildring om allt vad vi dragit till oss från detta land.

Och hava vi till exempel icke sett, med vilken fart det går för en tysk arbetare att montera maskiner, som sändas till fabriker här i landet? Det har aldrig funnits något folk, som kunnat arbeta som tyskarna. Och det är just detta, som blivit deras olycka. Det är ingenting att skratta åt, mina herrar, utan mera att värdera och akta. Det är dock med tysk arbetsduglighet, som den kolossala konkurrens framkallats, vilken kanske ytterst blev orsaken till kriget, som 1914 uppblossade och som kostat så mycket blod och sorg.

Men det är även en annan sak, varom jag i detta sammanhang vill erinra. Alltid då Sverige behövt söka lån på utländska marknader, stodo visst icke alla utländska stater öppna. Nej, men Tyskland var alltid redo och visade oss förtroende, då vi behöfde dess hjälp. Jag begär icke annat, än att man även skall erkänna detta land och detta folk. Det är dock av samma ras som vi, och det är vår germanska folkstam, som bragts nära sin undergång. Då man ser på frukterna av alliansen med nationernas förbund, huru helig den än må bliva, kan man i varje fall icke se bort från det hat, som utesluter upptagandet i förbundet, den stora folkmängd, som är till finnandes i Tyskland och Österrike — jag vet icke, om det är 70, 80 eller 90 miljoner människor.

Det är väl att vänta i varje fall att det internationella rätts-system, som kommer att införas, icke måtte utlösa sig i ett fortsatt försök att taga ut hämnden på både män och kvinnor, skyldiga och oskyldiga, födda barn och ofödda. Den önskan har man i våra tider anledning att uttala. Det säges, att förbundet är en allians av de segrande stormakterna. Jag ber att få upppepa några anledningar till förbundets stiftande och några erinringar med anledning därav. Jag hoppas att dessa uttalanden må visa det något överdrivna i den avgivna reservationen, och jag hoppas tillika, att akterna i tillämpningen må hovsamt bliva tolkade. Man säger vidare att förbundets uppgift skulle bestå i genomförandet av fredsfördragets bestämmelser, att den militära styrka, som för vårt land kan fastställas som lämplig, skall landet efter högsta rådets order ställa till förfogande och sålunda äga skyldighet att med militära maktmedel stå till ententens förfogande. Denna fråga har också i dag varit föremål för debatter liksom också, att vi skulle kunna disponeras för att deltaga i hungerblockad, och att främmande länders krigare kan komma att trampa svensk jord i förekommande fall o. s. v. Om dessa av förbundsakten föranledda uttalanden vågar jag endast uttala förhoppning om, att vi aldrig må komma i ett läge som påtvingar oss dylika förödmjukelser. Men då det säges, att vi skola få full handlingsfrihet, att vi icke skola förtryckas,

ber jag få erinra om, att högst tre delegerade från vårt land kan in- *Ang. Sveriges*
väljas i nationernas förbund, under det att vi icke skulle få någon *anslutning till*
representant i rådet. Och det har sagts vid upprepade tillfällen, att det *nationernas*
är just rådet, som har makten i sina händer. *förbund.*

(Forts.)

Ja, herr talman, jag har nu icke mycket mer att tillägga, men vill endast meddela en annan synpunkt, som jag anser icke blivit framhållen. Herrarna veta själva, huru viktigt det är för varje nation att vara i besittning av den känslan, att folket självt leder sin stats öden, att man mer eller mindre inverkar på sin framtid. Ett av de vanskligaste momenten i traktaten om nationernas förbund är, att andra människor skola tänka, handla och bestämma för oss, för vårt duktiga svenska folk, ett kraftigare släkte än något annat, som nu skall inrangeras under andra. Detta torde hos vårt folk befördra en känsla av osjälvständighet, demoraliserande osjälvständighet, som leder till bristande tillförsikt och förslappad ansvarskänsla, bristande intresse för eget försvar och måhända håglöshet i allt, som rör vårt land.

Jag har icke, herr talman, något vidare att tillägga, utan jag anhåller att få ansluta mig till herr Tryggers m. fl. reservation.

Herr H a m m a r s k j ö l d: Herr talman! Allt sedan tanken på att skapa ett nationernas förbund i januari månad 1918 väcktes, har denna tanke på ett mycket kraftigt sätt spelat in på vår försvarsfråga. Jag tror icke jag överdriver, om jag säger, att de inskränkningar, som redan äro vidtagna i vårt försvar, icke uteslutande eller ens huvudsakligast äro byggda på vårt förändrade militärpolitiska läge utan fast mer på de förhoppningar, vi gjort oss på nationernas förbund. Och om nationernas förbund redan spelat in i vår härordningsfråga, kommer det helt visst i fortsättningen att göra det i ännu högre grad.

Då den s. k. försvarsrevisionen den 12 november förra året tillattes, framhöll hans excellens herr statsministern, att nationernas förbund å ena sidan komme att lämna oss ett stöd i internationella förhållanden men å andra sidan även komme att för oss medföra vissa förpliktelser. Och han tillade: »Det måste bliva en huvuduppgift för revisionen av vårt försvarsväsende att söka komma till klarhet om dessa internationella förutsättningar innebörd, innan den går till utformande av sina slutliga förslag.» Det torde också, innan vi nu gå till beslut i denna viktiga fråga, vara väl på sin plats att försöka undersöka, huru ett inträde i nationernas förbund kan komma att verka på vårt försvarsbehov, så vitt som det är möjligt i denna stund, då ännu icke den så kallade militärkommissionen är tillsatt och än mindre förbundsrådet efter militärkommissionens anvisningar träffat sina avgöranden.

Om man ser på förbundsaktens artikel 8 finner man, att inskränkningar uti de nationella rustningarna skola bestämmas med hänsyn till den nationella säkerheten och till genomförandet av internationella förpliktelser förmedelst en samfäld aktion. Vi komma så-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

lunda, därest vi ingå uti nationernas förbund, att behöva militära stridskrafter för tvenne ändamål, dels för att trygga vårt eget land och dels för att deltaga i en samfällid militär aktion. Man torde sålunda lämpligen kunna dela upp vårt försvarsbehov i den defensiva och i den offensiva styrkan, vilket dock icke utesluter att samma stridskrafter kunna användas för båda ändamålen.

Möjligheten att begränsa den defensiva styrkan blir naturligen i väsentlig grad beroende av det stöd, vi kunna vänta av förbundets övriga makter. Härom stadgar förbundsakten, att sedan anmälan till generalsekretariatet ingått, att en stat, antag i detta fall Sverige, blivit orättvist anfallen med krig, skall generalsekreteraren omedelbart sammankalla rådet, därest det icke redan är samlat. Rådet skall vidare inbjuda Sverige att sända ett ombud att inträda som adjungerad medlem av rådet. Rådet skall därefter fatta beslut och föreslå vissa regeringar att sända väpnade styrkor till vårt understöd, varefter dessa styrkor skulle organiseras och utrustas samt hit överföras. Det är naturligt, att allt detta kommer att kräva ganska avsevärd tid. Härpå inverkar framför allt behandlingen i rådet. Rådet skall nämligen bestämma, ej endast huru stora lant-, sjö- och luftstridskrafter, som skola deltaga i den samfällida aktionen, utan över huru dessa skola fördelas på de förbundsmedlemmar saken angår. Denna i och för sig omständliga procedur kommer givetvis att bliva ännu besvärligare därigenom, att enhällighet fordras inom rådet. Det fordras icke blott enhällighet om att över huvud hjälp skall lämnas, om, huru stora stridskrafter, som skola sändas, utan det fordras även enhällighet om, huru dessa krafter skola fördelas på vissa av förbundsmedlemmarna. Det är sålunda icke helt och hållet uteslutet, att förbundsrådet icke kan komma till enighet. Det framhålles dessutom i den kungliga propositionen, att det icke finnes någon *laglig* förpliktelse för de särskilda makter, till vilka förslag utgår, att fullgöra sina prestanda. Men även om man utgår från — vilket jag gör — att vi under alla omständigheter kunna vänta hjälp från förbundet, måste det ovillkorligen uppstå en avsevärd tidsutdräkt, innan denna hjälp kan komma, och detta förutsätter naturligtvis i sin ordning, vilket också framhålles uti den engelska kommentaren, att vi måste äga sådana försvarskrafter, att vi i händelse av överfall själva kunna stå emot det första anloppet, till dess förbundets hjälp hinner komma.

Men allt detta beror naturligtvis i hög grad på huru förbundsakten kommer att tillämpas. Här har i dag upprepade gånger framhållits, att så pass obestämda som bestämmelserna äro i förbundsakten, måste resultatet bliva beroende av tillämpningen. Då både förut och i dag från ena sidan påtalats, att ententen uppställt *synnerligen* hårda fredsvillkor, att den avfattat förbundsakten i alltför allmänna och svävande ordalag samt att den även går hårdhänt tillväga, då det gäller att utkräva vad som åligger de besegrade i fredstraktaten, så har det från andra sidan och med ett visst berättigande framhållits, att man måste sätta sig in i ententemakternas läge. Mar-

måste — för att taga exempel från Frankrike — taga i betraktande alla de offer, detta land gjort i blod och penningar under de många krigsåren.

Men om man bör taga hänsyn till sinnesstämningen uti de segrande länderna då det gäller att fredstraktatens och förbundsaktens avfattning ävensom då det gäller att bedöma tillämpningen av fredstraktaten, så måste man även taga samma hänsyn, då det gäller att bedöma den sannolika tillämpningen av förbundsakten. Jag vill tänka mig ett sammanträde i förbundsrådet. Sverige har blivit anfallet med krig. Vår regering har vänt sig till generalsekreteraren, rådet har sammankallats och efter inbjudan från rådet har ett ombud för Sverige inträtt som adjungerad ledamot i rådet. Den svenska medlemmen redogör för läget här i Sverige och pakallar hjälp av förbundet. Frankrikes representant begär då ordet för att fråga: vad ha ni själva att komma med? Huru skulle det då ställa sig, om vi nu skulle ordna vårt försvar, så att vårt ombud skulle nödgas svara: vi ha endast svaga krafter, våra trupper äro ännu icke fullt stridsberedda. Antag vidare, att den franske representanten frågar: huru kan detta komma sig. Ni hade ju under världskriget ett praktigt och bra försvar. Ja, säger svensken, men vi ha gjort inskränkningar, och vi ha föranletts därtill av hänsyn till det produktiva arbetet, till kulturens behov, till statsfinanserna och till de värnpliktigas intressen. Skulle icke herrarna anse det rimligt, att fransmännen då svara: skall icke Frankrike vara skyldigt att taga hänsyn till det produktiva arbetet, vi som sett stora delar av vårt land förödas? Skola icke vi taga hänsyn till det kulturella arbetet, som sett det ligga nere under mer än fyra hårda år, skola icke vi vara skyldiga att taga hänsyn till statsfinanserna, vi som i årtionden före kriget kallats hela världens bankir, men som nu häfta i tryckande gäld till utlandet? Och äro icke vi slutligen skyldiga att taga hänsyn till våra värnpliktigas intressen, när dessa redan hava tre års värnplikt, Jag vill icke längre fullfölja detta fingerade samtal, jag har endast velat framhålla, att ur en synpunkt, som med förkärlek blivit framhållen av förespråkarna för, att vi nu skola ingå i nationernas förbund, skulle det vara ganska mänskligt, om Frankrike och med det andra stormakter inom förbundet icke skulle visa någon större beredvillighet att hjälpa oss om vi icke anstränga oss något själva, och om de skulle visa ringa benägenhet att hjälpa i samma mån, som vi, efter deras måttstock, försummat vårt försvar.

Jag kommer nu till den offensiva styrkan, dvs. den kontingent, med vilken rådet kan komma att föreslå oss att deltaga i en samfällid aktion. Utskottet gör gällande att vi genom att ingå i förbundet icke åtaga oss någon laglig förpliktelse att deltaga uti en dylik aktion. Utskottet framhåller vidare att vi äga rätt att bestämma den defensiva styrka till det minimum, som vi anse tillräckligt för vårt behov, och att det står oss fritt betrakta denna styrka såsom tillfyllest även för eventuella bidrag till en samfällid aktion. Utskottet anser slutligen som en naturlig sak, att vi skola utgå från, att den tyngsta bördan av verkställighetsåtgärderna alltid kommer att läggas på stormakter-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

na och att dessa därför böra tillförsäkras en särskilt stark ställning inom förbundsrådet.

Jag vill då angående försvarsbördorna framhålla, att man måste se allt relativt. Om man sätter upp 100,000 man för den samfällda aktionen inom en nation, som räknar 60 miljoner invånare, så är detta icke mera betungande än för Sverige med dess 6 miljoner invånare att sätta upp 10,000 man. Och vad de ekonomiska sanktionerna beträffar, så komma de säkerligen att ställa sig vida vanskligare för en liten och svag nation än för de segrande stormakter, som nu ingått i förbundet.

Men jag vill gå längre. Om den ena makten efter den andra skulle ställa sig avvisande mot förbundsrådets förslag, att deltaga i den samfällda aktionen, tror jag, att folkförbundstanken härigenom i viss mån skulle råka i fara. Det har under debatten framhållits, att förbundet icke framträder fullkomligt i närvarande stund, utan behöver reformeras och utvecklas för att bättre motsvara det ideal, om vilket vi drömt, och man vill däri se en viktig anledning för oss att ingå i förbundet. Man utgår nämligen från, att vi endast inom förbundet kunna använda vårt inflytande till att reformera detsamma. Jag är säker på att Sverige kan vinna ett sådant inflytande, men jag är icke lika övertygad om, att Sverige kan vinna något inflytande endast med fraser och ord. För ett sådant syfte fordras gärning, det fordras framför allt, att vi hörsamma kallelsen, när det göres en bestämd vädjan till oss att deltaga uti en samfälld aktion.

Det har även i dag påtalats, att nationernas förbund får en ensidig prägel då det icke omfattar mera än halva Europa, och man har sagt, att så länge halva Europa står utanför förbundet i viss mån erhåller karaktären av en allians. Men det blir i så fall en allians, vilken för oss skulle medföra alla en allians olägenheter, d. v. s. binda vår handlingsfrihet, utan att giva oss alliansens fördelar, nämligen den likställighet, vilken man alltid fordrat inom en allians. Huru kommer det i detta hänseende att ställa sig, om Sverige inom förbundet förfäktar, att vi gått in i detta förbund, för att komma i åtnjutande av den tryggade rättsordning förbundet avser att skapa, men att vi icke äro beredda att påtaga oss de bördor, som äro nödvändiga för att upprätthålla samma rättsordning. På sådant sätt tror jag, att Sverige icke kan vinna likställighet. Vilja vi, som jag tror, att hela det svenska folket och icke minst denna kammare vill, att Sverige inom förbundet skall erhålla och bibehålla likställighet med övriga nationer, då måste vi också, så långt förmågan räcker göra oss likställda icke endast beträffande rättigheter utan också i fråga om skyldigheter.

Huru jag än ser på denna fråga, kommer jag till den slutsatsen, att även om vi gå in i nationernas förbund, måste vi för vår nationella säkerhet hålla en avsevärd styrka. Jag anser även, att det blir nödvändigt för oss både med hänsyn till förbundets utveckling och vår egen självständighet och värdighet, att hålla i beredskap den anfallsstyrka, rådet kan föreslå oss att uppsätta.

I detta sammanhang vill jag icke göra någon jämförelse med för-

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

hållandena före kriget. Jag vill icke uttala mig om den frågan, huruvida de militära krafter, som erfordras för oss inom förbundet, äro större eller mindre än de, som ansågos nödvändiga före kriget. För att besvara denna fråga torde erfordras en ingående undersökning, ty därom äro vi alla ense, att vårt militärpolitiska läge genom världskriget undergått en radikal förändring. Och jag är icke beredd på att säga, i vilket fall vi t. ex. fem år härefter, d. v. s. år 1925, skulle behöva skaffa oss ett starkare försvar, om vi tillhöra eller om vi stå utanför förbundet. Ty som jag förut sökt framhålla äro förbundsaktens bestämmelser så allmänt hållna, att denna fråga i väsentlig mån måste bliva beroende av tillämpningen. I den kungl. propositionen framhålles emellertid att en samlad mening hos stormakterna kommer att äga en högst betydande auktoritet gent emot förbundsmedlemmar i svagare ställning.

Så länge de stater, som ligga söder och öster om Östersjön icke tillhöra förbundet och så länge inom östra Europa och även i viss mån inom Centraleuropa ordnade förhållanden icke råda, måste man utgå från, att förbundsrådet kan komma till den uppfattningen, att det är fördelaktigt för förbundet i dess helhet, om vi på den utpost, vilken vi nu intaga hålla en jämförelsevis stor och efter förbundets åsikt erforderlig militär styrka. Jag tror därför, att när de, vilka från början, då tanken på nationernas förbund kom upp, fingo den föreställningen, att ett inträde däri skulle kunna berättiga oss till avrustning eller åtminstone till högst väsentliga inskränkningar i vårt försvar, nu gå att rösta för eller emot anslutning till nationernas förbund, böra de göra klart för sig, att deras ursprungliga tanke icke genast kan genomföras. Därtill fordras först och främst, att nationernas förbund erhåller en fullt ordnad militär organisation, samt att en genomgripande internationell minskning av försvarsbördorna genomföres.

I händelse dokumentet om Sveriges anslutning till nationernas förbund avgår med kurirväska torsdagen den 5 dennes, får detta dokument icke heller betraktas som en frisedel för svenska nationen.

I artikel 16, där den militära aktionen avhandlas, talas även om den ekonomiska bojkotten. Den har varit mycket på tal i dag och blivit högst olika bedömd, och jag kan därför härom inskränka mig till endast ett par ord. När nationernas förbund bildades, hade många den förhoppningen, att förbundet skulle framgå på den väg, som blivit beträdd vid de båda fredskongresserna i Haag, och att sålunda förbundet icke blott skulle sträva efter att avskaffa kriget, utan även och i främsta rummet försöka humanisera kriget. Vi veta alla, att det under kriget förekommit vissa tillämpningar av u-båtsvapnet och luftstridskrafterna, av mycket osympatiskt sätt, och i fråga om vilka de flesta äro eniga, om, att de borde förbjudas. Men såsom ännu mera osympatisk måste för alla framstå den hungerblockad, till vilken den ekonomiska bojkotten under vissa förhållanden kan leda, ty den riktar sig icke mot ett visst samhälle eller en viss grupp av medborgare, utan den riktar sig emot hela nationen och dess svagaste medlemmar och sträcker sina verkningar flera år framåt efter kriget. Den all-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

männa sympati, som nu gör sig gällande för invånarna i de länder, vilka blivit utsatta för ekonomisk bojkott, visar till fullo att denna form för krigföring icke tilltalat någon. Jag kan förstå, att, när man vid avfattningen av förbundsakten uppställt som mål att avskaffa alla krig, man sökt efter andra verksamma påtryckningsmedel, och i detta syfte valt de ekonomiska och finansiella frågorna. Men jag måste dock beklaga att man i förbundsakten saknar ett bestämt uttalande såväl emot vissa barbariska yttringar av den militära krigföringen som även och framför allt mot den form av ekonomisk bojkott, som kan leda till hungerblockad. På tal om denna ekonomiska bojkott nödgas jag göra ett par erinringar emot utskottet. Utskottet säger, att vi med hänsyn till ekonomisk bojkott kunna komma i precis samma ställning, om vi icke tillhöra förbundet som inom detsamma. Jag skall taga ett exempel utan att falla för frestelsen att nämna namn på länder. Jag utgår från att det söder om Östersjön finnes en makt och öster om Östersjön en annan, som icke ingått i nationernas förbund, och kallar den förra för sydstaten och den andra för öststaten. Jag antar, att samfällid aktion beslutats mot sydstaten. Det åligger då varje medlem av förbundet att förhindra all samfärdsel mellan stater utom förbundet och denna blockerade stat. Även om icke Sverige tillhör förbundet, komma dess medlemmar enligt utskottets förmenande i alla händelser att avbryta förbindelserna mellan oss och sydstaten. Därmed är dock icke allt uppfyllt, som skulle åligga oss, om vi tillhörde förbundet, ty då skulle det även åligga oss att, vad på oss ankommer, se till, att alla förbindelser avbrytas mellan sydstaten och oststaten, vilket däremot icke av någon sagts komma att åläggas oss, om vi ej ingå i förbundet.

Utskottet har bragt på tal de segrande stormakternas förfarande, därest de genom förbundet skulle önska förstärka sin maktställning. Jag vill i likhet med utskottet icke yttra mig om huruvida en dylik avsikt legat till grund för förbundsakten. Jag vill snarare hoppas, att denna huvudsakligen är förestavad av omsorg om freden och om kulturen. Men om detta icke är fallet, synas mig bestämmelserna uti artikel 16 ingalunda vara betydelselösa. I fall förbundets medlemmar besluta använda den ekonomiska bojkotten, måste det vara av en viss betydelse, att det utan vidare kan tvinga alla medlemmar i detsamma icke blott att för egen del delta i bojkotten utan även att söka avbryta förbindelsen mellan den felande staten och alla andra makter? Om man väljer den militära aktionen, så måste det, även om man icke räknar med de militära stridskrafterna över vilka småstaterna inom förbundet förfoga, anses som en fördel för förbundets medlemmar att från början och utan förhandlingar vara tillförsäkrade fri passage genom samtliga förbunds länder.

Jag skall icke uppehålla kammarens dyrbara tid med att gå in på frågan om anslutning till förbundet utan ber nu att i likhet med herr Lindman och på de skäl han anfört få yrka bifall till den av herr Trygger m. fl. avgivna reservationen.

I detta yttrande instämde herr *Söderhielm*.

Herr Hansson i Stockholm: Herr talman, mina herrar! Det är en sak, som under diskussionerna om Sveriges ställning till nationernas förbund, sådana de pågått såväl inom utskottet som här i kammaren, särskilt förvänat mig. Den omständigheten är att motståndarna till anslutningen icke synas ha fattat den för förbundet grundläggande fredstanken. När man hör motståndarna till anslutningen resonera, utgå de alltid från den synpunkten, att det kan bli krig och att, om så sker, Sverige försättes i det eller det oangenäma läget. Ur denna synpunkt anser man sig icke kunna medverka till anslutning till nationernas förbund. Det riktigaste är väl dock att vid bedömande av förbundet utgå från dess eget syfte. Detta syfte är icke kriget utan dess motsats. Förbundets syfte är att förekomma, att förhindra kriget. För att fastslå detta kan det vara motiverat att uppläsa de inledningsord, som finnas till förbundsakten om nationernas förbund. Det finns en översättning härav på sid. 134 i den kungl. propositionen, där det heter:

»De höga fördragsslutande parterna,
vilka anse, att det, för främjande av samarbetet mellan nationerna samt tryggande åt dem av fred och säkerhet, är av vikt att antaga vissa förpliktelser att icke gripa till krig,
att underhålla öppna samt på rätt och heder grundade internationella förbindelser,
att noggrant iakttaga den internationella rättens föreskrifter, vilka hädanefter komma att erkännas såsom rättesnöre för regeringarnas handlande,
att vid de inbördes förbindelserna mellan ordnade samhällen upprätthålla rättvisa och samvetsgrant hålla i helgd fördragsenliga förpliktelser,

antaga denna akt om upprättande av nationernas förbund.»

I dessa satser har det sålunda fastslagits, att förbundets uppgift är att vara fredsbefrämjande. Men det invändes, att förbundsstatuterna räkna med krig som en möjlighet. Det förefaller mig, som om den invändningen är av ringa betydelse. Det är under alla förhållanden givetvis riktigast, när man vidtager en åtgärd av denna kolossala betydelse, att man räknar med verkligheten. Förbundet vill förhindra krig, men måste ännu så länge räkna med kriget som *en möjlighet*, och i förbundsstatuterna har det upptagits särskilda stadganden om hur man vid tvister mellan nationerna skall förfara för att hindra krig eller hur man skall förfara, då någon part inom eller utom förbundet vill störa världens fred. Även om man hade skrivit i statuterna, att krig äro otillåtna, hade man måst räkna med att det *kan* uppstå krig, att det inom eller utom förbundet kan komma att finnas någon aggressiv stat, som vill framkalla ett krig, och då måste detta förbund, vars uppgift är att främja freden, ha till hands medel för att hindra fredsbytaren att sätta sina avsikter i verket. Man läser förbundsstatuterna mycket illa, när man som herr Vennerström icke kan utläsa annat än att de legalisera kriget. Det räknas med kriget som *en möjlighet*, men hela uppgiften är att avskaffa kriget, att befrämja freden.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Under de debatter jag ahört synes det mig, som om motståndarna till anslutning alldeles för litet beaktat denna karaktär hos förbundet, och under sådana omständigheter är deras motstånd ganska förklarligt. Utgångspunkten för oss, som förorda anslutning, är ju den, att eftersom förbundet har till syfte att främja freden, eftersom det finnes i statuterna vissa bestämmelser om hur i det avseendet skall förfaras, har man där en möjlighet att göra förbundet till ett stort freds-
betyggande världsförbund.

Anledningen till att jag begärt ordet är närmast, att jag sitter som ledamot av försvarsrevisionen, vilken har i uppdrag att vid sitt arbete särskilt taga hänsyn till, i vilken mån en anslutning till nationernas förbund kan inverka på ordnandet av våra försvarsanstalter. Det är för oss av särskilt intresse att vinna klarhet om, huruvida vårt land genom en anslutning till nationernas förbund försättes i sådan ställning, att de allmänna önskingarna, som förefinnas inom vårt folk om reducering av rustningsbördan, icke skulle kunna tillmötesgåas, eller om landet försättes i sådan ställning genom inträde i folkens förbund, att varje tanke på avrustning vore fullständigt utesluten. Jag har, när jag läst förbundets stadgar, icke kunnat finna, att det står i förbundsakten någonting, som ens utesluter tanken på en fullständig avrustning. Jag har också, när jag läser den reservation, som av norska socialdemokrater avgivits mot förslaget om anslutning till förbundet, uppmärksammat, att dessa ha den uppfattningen, att genom en sådan anslutning avrustning *icke* skulle vara under alla förhållanden förhindrad. Man torde dock icke kunna utan vidare driva den satsen, att, om vårt land blir anslutet till förbundet, det är oförhindrat att omedelbart avrusta. Även om förbundsakten icke lägger hinder i vägen för ett sådant handlingssätt, vore det givetvis av en stat, som ansluter sig till förbundet och därmed åtar sig vissa förpliktelser, icke moraliskt försvarligt att handla på det sättet, att man icke kan infria de åtagna förpliktelserna. Det är otvivelaktigt riktigt såsom det framhålles i den kungl. propositionen, att man måste räkna med, att de olika staterna skola äga ett visst mått av försvarsberedskap för sin nationella självständighet och för att kunna biträda vid exekution i förbundet. Med inträde i förbundet följer sålunda, att man i viss utsträckning bör upprätthålla rustningar inom vårt land.

Det har varit en önskan för mig att fastslå detta, därför att, när man går till att bestämma sig för en sådan anslutning, det givetvis är av vikt, att man gör det med fullt öppna ögon för vad anslutningen innebär, att man icke invaggar vårt folk i den föreställningen, att i och med anslutningen till nationernas förbund vår avrustningsfråga är löst, så att vi kunna i morgon dag avrusta.

Då blir nästa fråga huruvida vi genom en anslutning till nationernas förbund försättas i avseende på vår nationella rustning i ett sämre läge än därest vi stanna utanför förbundet. Jag har för min del kommit till den uppfattningen, att vi kunna inom ramen för våra förpliktelser till nationernas förbund väsentligt nedbringa rustningsbördorna i vårt land. Förbundsakten innehåller inga andra bestäm-

meiser i det avseendet än om rustningarnas *begränsning*. I akten talar det vidare om att en kommission inom rådet skall utarbeta förslag till rustningsprogram för de särskilda staterna. Men det överlåtes åt de olika staterna själva att avgöra, huruvida de önska acceptera dessa program. Om de accepteras, finnes ingen annan bestämmelse än att de sålunda fastställda programmen icke få överskridas, men det finnes ingen bestämmelse, som förhindrar en stat att, sedan vid en tidpunkt ett visst rustningsprogram blivit accepterat, vid en annan tidpunkt ytterligare minska sina rustningsbördor. Genom ett inträde i förbundet har alltså icke vårt land försatts i den ställningen, att vi vid bestämmande av omfattningen av våra rustningar äro bundna. Vi ha fortfarande vår handlingsfrihet liksom vi haft den tidigare under hänsynstagande till förhållandena i världen.

Då kan man säga, såsom general Hammarskjöld nyss gjorde, att det på vårt land kan ställas en uppfordran att bidraga till den internationella ordningsmakten genom militärt manskap och rustningar i viss utsträckning. Detta är sant, men å andra sidan är det väl icke troligt, att man skall inom nationernas förbund pålägga en liten stat sådana förpliktelser, att, om detta land tidigare varit ett av de mest rustningstygnade, det skulle få ytterligare ökning av rustningarna. Jag anser, att folkens förbund icke kan hindra vårt land att skrida till en mycket stark begränsning av rustningarna, men vad jag framför allt icke kan inse är att inträde i förbundet lägger några hinder för vårt land att med hänsyn till våra särskilda förhållanden ordna utbildningstiden så, som vi önska i fråga om vårt försvarsväsen. Jag anser sålunda, att man även efter en anslutning till nationernas förbund har mycket stor frihet att inom den nationella ramen arbeta för rustningarnas begränsning, och att man genom inträde i nationernas förbund har en ännu större möjlighet än tidigare att samman med andra till förbundet anslutna, för avrustningstanken intresserade makter, verka för internationell avrustning.

Sålunda finnas större möjligheter att arbeta i den riktning, som socialdemokraterna hittills varit inne på, genom att inträda i nationernas förbund än genom att ställa sig utanför. I senare fallet skulle man förvisso ge de krafter i vårt land, som önska ökade rustningsbördor, anledning att bedriva en skrämselfagitation emot dem, som söka komma till mindre tyngande rustningsbördor. Det är förresten belysande för hur man argumenterar, då det i den vänstersocialistiska reservationen heter, att man genom anslutning till nationernas förbund blir tvingad att öka sina rustningar. Till stöd för denna uppfattning anföres ett yttrande av generalstabschefen, vilket lyder sålunda:

»För försvarsväsendet i en stat, sådan som Sverige, som sedan lång tid tillbaka inriktat sin försvarsorganisation allenast på den nationella säkerhetens trygghet, tillkommer alltså genom medlemskapet i nationernas förbund en ytterligare uppgift, vilken, för att det försvarspolitiska läget icke skall försämrast genom inträde i nationernas förbund, kan kräva en ökning av hittills varande för-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges svarsanordningar, därest dessa i och för det nationella försvaret anslutning till för framtiden äro behöfliga i samma omfattning som förut.»
nationernas förbund.

(Forts.)

Detta sätt att citera är det gamla kända: man tar ur en längre framställning ett visst uttalande, och så säger man, att det måste vara så eller så. Jag skall icke lästa något avseende vid den ganska märkvärdiga omständigheten, att generalstabschefen numera har äran att vara vänstersocialistisk auktoritet, men jag fäster större avseende vid att den tolkning, som ges av generalstabschefens yttrande, är fullkomligt oriktig. Ty om man läser hans yttrande i dess helhet, får man den uppfattningen, att han varnar för anslutning till förbundet, därför att vi efter en sådan anslutning skulle vara *förhindrade* att öka våra rustningsbördor. Han vänder sig sålunda i sitt yttrande mot en begränsning av de nationella rustningarna och mot antagandet, att en sådan begränsning i och för sig skulle vara en fredsgaranti. Han vänder sig vidare mot bestämmelsen om att, innan krig får tillgripas, man har att räkna med en tre månaders frist, därför att detta skulle ge en större makt vissa möjligheter gent emot en mindre. Han vänder sig dessutom mot bestämmelsen, att förbundsmedlemmarna skola lämna fullständiga upplysningar angående sina rustningar. Den genomgående tråden i detta resonemang är, att vi icke kunna efter en anslutning till förbundet på samma sätt som hittills själva rusta och hemlighålla våra rustningar, utan att vi måste uppträda öppet utåt och därigenom bli beroende av andra, samt att vi icke kunna som hittills ordna vår försvarsfråga så som våra militärer helst önska, d. v. s. genom en ständig ökning av bördorna. Under sådana förhållanden är det ganska anmärkningsvärt, att när generalstabschefen citeras i den vänstersocialistiska reservationen, söker man ge framställningen den karaktären, att Sverige genom ett inträde i förbundet skulle tvingas att öka rustningarna. Det är ju alldeles tvärtom, och just därför att förhållandet är sådant, som generalstabschefen urgerar, att vårt land skulle tvingas till begränsning av rustningarna genom anslutning till förbundet, blir en sådan anslutning för dem, som önska en begränsning av rustningarna, ytterligare motiverad.

Det vore åtskilligt mera att säga om den vänstersocialistiska reservationen, men jag skall icke närmare ingå på den. Dock måste jag säga, att det är ett oerhört skrymteri, när man i denna reservation framställer det vänstersocialistiska partiet såsom det, vilket med större energi än något annat parti gått i elden för en fullständig avskrivning av militärväsendet. Det måste gent emot detta sägas, att den man, som skrivit reservationen, icke representerar det vänstersocialistiska partiet. Han tillhör, som bekant, jämte sina kamrater i kammaren en minoritet inom detta parti, vars majoritet icke företräder någon avrustningssträvan utan i stället en ny militarism, som skulle ersätta den gamla, en speciell s. k. arbetarmilitarism. Det förefaller under sådana förhållanden, som om man borde uppträda med något mindre skrymteri, än man gör i denna reservation.

Herr Hammarskjöld varnade för den ställning, som vårt land skulle försättas i genom inträde i nationernas förbund. Jag har tidigare inom utskottet hört ungefär samma tal, och det slog mig, att general Hammarskjöld i dag gjorde sig skyldig till samma brist på logik som inom utskottet. Samtidigt är detta tal karakteristiskt för anslutningsmotståndarna i så måtto, att man icke kommer till sin ståndpunkt efter att ha noga undersökt skälen för och emot, utan man handlar i stället på det sättet, att man bestämmer sig för avslaget och sedan söker man motiven för detta avstag. Därtill kan det hända, att man av två olika motiv, som var för sig kunna tala mot anslutning, slår i hjäl det ena med det andra. Detta gjorde herr Hammarskjöld. Han talade först om Sverige såsom en angripen nation och anmärkte, att de bestämmelser, som finnas för sådant fall, äro mycket otillfredsställande. Särskilt anfördes den långa tid, som skulle kunna ligga mellan den dag, då angreppet kunde ske, och då hjälpen kunde komma. Han tyckte, att det var oerhört, att man hade att vänta så länge, och angav detta som bevis för att anslutning till förbundet icke kunde vara betryggande. Nästa gång han gick att bevisa, i vilket ofördelaktigt läge vårt land kunde komma att försättas, var, när det gällde frågan om blockadåtgärder. Men, som herrarna märkte, fullföljde general Hammarskjöld icke sin bild på det sättet, att han fortfarande satte Sverige i den angripna statens läge, utan för att få exemplet avskräckande gjorde han Sverige till den stat, som skulle vidtaga åtgärder mot angriparna, och då fann han det olämpligt, att man omedelbart fick tillgripa blockadåtgärder.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Rörts)

Huru hade det tett sig, om general Hammarskjöld i båda fallen försatt Sverige i *samma* läge? Jo, då måste man säga, att om Sverige vore det angripna landet, så är angeläget, att blockadåtgärderna tillgripas omedelbart för att hjälpa vårt land. Då hade sålunda bestämmelserna blivit till fördel. Befunne sig Sverige åter i den ställningen, att det skulle deltaga i åtgärder mot fredstörare och det gällde militära åtgärder, så måste det ju anses vara fördelaktigt för vårt land att icke omedelbart vara hänvisat till att kasta in sin militära styrka, utan att i stället få någon tids anstånd. Men just genom denna omkastning och sammanställning: Sverige i ena fallet den angripna och i det andra fallet en av dem, som skulle utföra exekutionen, fick herr Hammarskjöld fram två skäl mot anslutning. Men, som herrarna märka, genom att icke i bägge fallen försätta Sverige i samma läge lider resonemanget av allvarlig brist, och man kan lika gärna genom att kasta om exemplet, tillämpa dessa på sådant sätt, att man måste säga, att förbundsakten är väl avvägd med hänsyn till svenska intressen.

Jag har endast velat upptaga detta såsom ett litet belysande exempel på, huru förbundets motståndare på alla sätt försöka att tolka aktens bestämmelser till nackdel för vårt land. Jag är övertygad om att, därest man använt den kanske mera vetenskapliga metoden att först göra upp premisserna och sedan draga slutsatsen, så skulle många av dem, som bestämt sig för att gå emot anslutning, måhända

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

kommit till ett annat resultat, och man hade då kanske befunnit sig i det läge, att det icke för svenska riksdagens del rått en så stor splittring, när beslutet fattades, som nu kommer att bli fallet.

Beträffande herr Forssells anförande är det endast en enda detalj, som jag önskar beröra. Han försökte turnera det enligt mitt förmenande mycket berättigade påpekandet, som framstälts angående vad de, som nu äro de ivrigaste försvararna av neutraliteten, gjorde år 1914 och senare, genom att fråga: vilka äro de varmaste förespråkarna för anslutning till nationernas förbund? Jo, herrar Branting och Adelsvärd. Och han fann det anmärkningsvärt, att just dessa herrar skickades till Paris för att framföra Sveriges önskingar i avseende å förbundsakten. Han kunde ha fullföljt sina påpekanden bara ett steg längre och då uppnått en helt annan verkan. Han borde i sanningens intresse ha påpekat, att dessa herrar reste till Paris för att i förbundsakten få just de ändringar, som högern önskar genomförda, innan den vill medverka till nationernas förbund. Dessa herrar ha sålunda i sitt förhållande till förbundet sökt tillgodose svenska intressen. Det förefaller mig, som om herr Forssells turnering i det avseendet var mycket misslyckad och endast kan giva anledning till ett förnyat konstaterande rörande arten av de argument, med vilka dessa anslutningens motståndare röra sig.

Herr Vennerström talade mot slutet av sitt anförande om herr Brantings anhängare och gjorde gällande, att han genom samtal med socialdemokratiska representanter här i riksdagen skulle ha inhämtat, att ställningen i själva verket vore den, att medlemmar av vårt parti under suckan och klagan gå att lägga sin valsedel i urnan, när omröstningen kommer. Jag tror mig kunna säga, — jag kan göra det bestämt å egna vägnar och jag tror mig kunna göra det å de flesta, om icke alla, mina partikamraters vägnar — att denna bävan och fruktan finns icke. Jag tror, att man har ganska klart tagit sin ståndpunkt, och framför allt har man tagit denna ståndpunkt utan någon som helst påtryckning — jag har sett en antydning om den saken också — utan att vara bunden av partibeslut. Vi socialdemokrater ha tagit vår ståndpunkt för anslutning till nationernas förbund därför, att vi genom den ståndpunkten endast fullfölja de strävanden, som vi förut försökt främja genom arbetarnas internationella organisationer. Därför har det icke heller stått för oss som något avskräckande, att man skall behöva för fredens tryggnad tillgripa vissa kraftåtgärder. Det har inom den socialdemokratiska internationalen diskuterats, att arbetarna i och för förhindrande av krig skulle proklamera generalstrejk. Det har diskuterats, att detta skulle ske inom de olika staterna, och det kan hända att genom fullföljande av en sådan aktion arbetarna i ett visst land kunde försätta detsamma i ett oangenämt läge. Men i fredens intresse kunde risken tagas.

Är det under sådana förhållanden så märkvärdigt, om man säger, att man vill gå in i folkförbundet, som vill förhindra kriget, vill tvinga icke blott den egna nationen utan också andra nationer

att icke genom krigiska åtgärder kasta världen ut i stort elände. Mig förefaller det, som om en sådan ståndpunkt är ett uttryck för precis samma tanke, som behärskat arbetarnas international. Och jag kan gent emot dem, som tro, att de socialdemokratiska representanterna och det socialdemokratiska partiet först genom intensiv inpiskning i sista stund bestämt sig för att gå med i folkförbundet, anföra, att vårt parti är kanske det enda, som under längre tid haft frågan om anslutning till förbundet sig förelagd. Jag har i min hand ett häfte med motioner och förslag till senaste socialdemokratiska partikongress, innehållande bl. a. betänkande från programkommissionen, som för mer än ett halvt år sedan utsändes till partiets avdelningar och medlemmar och som varit föremål för ingående diskussioner och slutligen på kongressen icke mött någon opposition, utan ansetts uttrycka den allmänna uppfattningen inom partiet. Det må tillåtas mig att anföra ur detta häfte några rader till betydelse av, hur man från socialdemokratisk sida ser på en anslutning till nationernas förbund. Det står här:

»Världskriget har givit växt och form åt tanken på ett folkens förbund. Det folkens förbund, som träder fram ur fredsslutet, motsvarar dock icke våra demokratiska ideal. *Upprättandet av ett demokratiskt organiserat folkens förbund* är därför alltjämt något, som måste eftersträvas av socialdemokratin. Kravet har sålunda självklart sin plats i vårt program. Dess inskrivande där innebär dock icke, att socialdemokratin ställer sig avvisande till det folkförbundet, som nu håller på att få sin första organisation, eller att t. ex. den svenska socialdemokratin skulle motverka Sveriges anslutning till detta. Socialdemokratin vill i stället tillvarata det framsteg, som bildandet av detta folkförbund trots alla brister och ofullständigheter innebär, samt vill sträva efter att vidga och ombilda detta till ett i sanning demokratiskt organiserat folkens förbund.»

Här har sålunda genom den tankegång, som utvecklats, för vårt partis del intagits alldeles samma ståndpunkt, som utvecklats i det särskilda utskottets utlåtande och som här vårt partis ordförande ytterligare gjort sig till talesman för. Jag tror, att herr Vennerström alltså har anledning att göra om sin undersökning. Jag tror icke att man skall på ett hastigt resonemang i klubben bygga upp några allmänna slutsatser angående vårt partis ställning till denna fråga. Jag tror, att vårt parti varit det, som med största intresse har velat medverka till Sveriges anslutning till nationernas förbund, därför att det däri ser möjligheten att medverka till det större målet, nämligen skapandet av en verkliga fredsbetryggande organisation i världen. Den skapa vi icke genom att stå utanför, den skapa vi icke genom att sitta med armarna i kors. Om vi vilja freden, så måste vi vara *aktiva* för freden och icke bara sitta och vänta, att den en gång skall komma. Det är socialdemokraternas skyldighet och det är förenligt med Sveriges intressen att medverka i denna aktivitet för freden.

Herr Norman: Herr talman, jag har ju redan genom att

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Parti.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

instämman med herr Lindman givit min ståndpunkt tillkänna, och efter vad som blivit sagt i reservationen och ytterligare utvecklats i åtskilliga anföranden kunde det måhända anses överflödigt att jag tagit till ordet. Men då jag i går på middagen antecknade mig som talare, gjorde jag det därför att jag ansåg, att i en fråga av sådan räckvidd som denna borde också flera röster höjas från bondehåll. Det har framhållits i utskottets utlåtande och betonats och understrukits i dag såväl av den förste talaren, hans excellens herr statsministern, som av följande talare, att föreliggande fråga är den mest betydelsefulla, som någonsin förelagts Sveriges riksdag till avgörande. Och i en sådan betydelsefull fråga synes det vara på sin plats såväl att den svenska riksdagens ledamöter åt densamma ägna allvarlig uppmärksamhet — i det avseendet synes att åtskilligt brustit under dagens förhandlingar — som att man noga klargör sin ställning till frågan.

Det har riktats anmärkningar från visst håll mot den ståndpunkt, som vi, som stå på avslagslinjen, företråda. Men jag vill erinra om, hurusom herr statsministern i sitt anförande framhöll frågans räckvidd och hurusom givetvis i denna fråga måste förefinnas många ovissa moment, och att ett allvarligt övervägande måste ske såväl rörande frågans innebörd som rörande dess slutliga konsekvenser. Jag erinrar om, hurusom denna frågas överlämnande till riksdagens prövning väntades redan under förra året under den då samlade urtima riksdagen, och hurusom, trots att regeringen under så pass lång tid varit underkunnig om att frågan skulle komma före och väl även varit underkunnig om de grundlinjer, som skulle komma att föreliggå för detta nationernas förbund, det dock icke i årets trontal kunde sägas mera om frågan, än att den skulle komma att föreläggas riksdagen för dess »ställningstagande» till densamma, och vidare hurusom regeringens eget ställningstagande i denna fråga tagit så lång tid i anspråk. Trots den korta tid, som stått riksdagens ledamöter till buds för en grundlig prövning, då frågan icke kommit på riksdagens bord förrän i senare delen av februari månad, tycks man nu vilja *pressa* fram avgörandet i enlighet med regeringens önskingar. Man kommer med ett bestämt åläggande, att vi inom en mycket begränsad tidsfrist skola vara färdiga med vårt beslut, och man tycks också vilja lägga en hämsko på den betänksamhet, som från åtskilliga håll kommit fram. Jag vill dock i detta sammanhang påpeka, att herr statsministern själv framhöll som en obestriddlig rätt för varje representant i riksdagen att granska och döma. Det är denna obestriddliga rätt, som vi å vår sida använt oss utav, när vi uttalat våra betänkligheter mot att här kasta bort den självständighet, som sedan urminnes tider tillkommit vårt folk, och ställa oss under främmande förmynderskap. Det är väl ändå, det erkänner litet var, att ge bort sin fria självbestämmerätt detta, det är att i många hänseenden lägga vårt lands öde uti främmande händer; vårt eget inflytande på våra angelägenheter bleve i synnerligen hög grad borteliminerat. Trots dessa allvarliga omständigheter anser hans ex-

cellens herr statsministern sig dock kunna påstå, att läget är sådant att vi *måste* att taga detta förslag. Man vill sålunda *dekretera ett tvång för oss att gå in i nationernas förbund*, trots den uppfattning, om nackdelarna därav, som i propositionen kommit till visst uttryck därmed att det säges, att man måste rikta allvarliga gensagor mot att vi jämte andra neutrala blivit utestängda från de avgörande förhandlingarna om förbundets konstituerande och mot att även själva förbundsakten lider av allvarliga svagheter. Detta är något, som upprepade gånger framhålles i propositionen. I kritiken av vissa delar av förbundsakten erinras det i propositionen gång på gång, flerfaldiga gånger på vissa sidor, om sådant som att ifråga om den eller den artikeln det måste bli föremål för *»olika meningar»* hur saken skall ses, och att ifråga om en annan artikel dess tolkning måste bli föremål för *»olika meningar»* (t. ex. vad rör förbundsmedlemmars frihet att deltaga i krig); på en sida i propositionen heter det exempelvis, att angående förbundsmedlems skyldighet att deltaga i vissa aktioner råder det *»meningsskiljaktighet»*. Och så undan för undan. Regeringen erkänner sålunda själv uti propositionen den utomordentligt stora oklarhet som vidlåder förbundsakten. Trots allt detta kommer man dock och säger, att vi *måste* antaga förslaget, saken får lov att drivas igenom, hurudan den än är; man kommer alltså med ett direkt åläggande för oss att utan vidare oaktat alla betänkligheter svälja vad som här bjudes. Det är mot ett sådant dekreterande, som jag såsom svensk bonde måste inlägga en gensaga. Jag anser mig i egenskap av riksdagsmän icke behöva taga emot order från något håll, utan anser jag mig ha full frihet att efter att ha prövat saken säga ifrån att jag icke vill vara med om ett sådant förslag som detta.

Om man nu framställer den frågan: vad är då orsaken till att man trots alla dessa anmärkningar, dessa oklarheter, dessa ofullkomligheter, dessa ovissa moment, trots allt detta, som man undan för undan nödgas erkänna vara förknippat med förbundet, ändå anser sig böra antaga förslaget. Ja, skälet återfinnes i det i utskottsutlåtandet förefintliga utdraget ur Kungl. Maj:ts proposition å sida 13: *»riskerna av att stanna utanför förbundet måste anses större än riskerna som följa med en anslutning»*. Alltså, det skall vara en *risk* detta att stanna utanför förbundet. Jag har hört det upprepas under debatten i dag och det var med ett visst intresse jag avvaktade ett svar på den av herr Vennerström framställda frågan, vilka dessa risker voro. Det har talats om risker, det har talats om vådan av att icke ansluta sig till förbundet, men vad det gäller för slags risker, får man icke veta det tyckes tillhöra den hemliga diplomatiens, som tyckes vara tillfinnandes även bland dem som fört den öppna diplomatiens, de öppna dörrarnas politik på tungan, innan de själva kommo in i den hemliga diplomatiens innersta och allraheligaste. Jag väntade, att då herr Engberg, som direkt blev uppfordrad i detta avseende, begärde ordet han skulle lämna ett svar om vilka riskerna med vägran om anslutning voro. Och när svaret uteblev väntade jag

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

med än större intresse, att den ärade talare, som nyss hade ordet och som efter vad det utpekats kommer att vara medlem av den blivande regeringen och som därför borde ha ett särskilt intresse att lämna en tämligen vägledande orientering ifråga om de risker, som skulle möta, att han skulle lämna besked härom, men svaret har uteblivit. Jag skall för en gång skull unna mig det nöjet att instämma med herr Vennerström i hans efterlysande av dessa risker, som herr Engberg med en viss försiktighet, såvitt jag kunnat tolka det rätt, gick förbi. Jag efterlyser vad det är, som är så fruktansvärt farligt, att vi trots alla de anmärkningar som vi hava att framställa mot förbundet trots det att regeringspropositionen själv måste tala om de brister och svagheter, som vidlada detta förbund och vilka kunna få »menliga följder för dess förmåga att fylla dess stora uppgifter», att vi trots allt detta måste antaga förslaget utan vidare.

Jag finner för min del landets urgamla självständighet och självbestämmanderätt vara av det värde, att jag, om jag icke får närmare besked om dessa saker, icke anser mig ha rätt att gå med på en anslutning.

Utöver det sagda skulle jag vilja komma med ett par anmärkningar till yttranden som fällts under debatten av vissa talare.

Herr Branting yttrade i sitt anförande att han hade väntat en bättre känsla för ansvaret i denna fråga hos de partigrupper, som nu rösta emot förslaget. Jag vill invända, att ansvaret i den föreliggande frågan torde finnas minst lika starkt utpräglat hos oss som gå emot som någonsin hos dem, som förorda den föreslagna lösningen.

Vidare ville herr Branting kasta fram någonting som mycket ofta kommer till användning: att beskylla högern för ett slags aktivism. Han säger: det är någonting av det gamla gardet, som kommer fram här, det är tonerna från 1914, det är högerns aktivism. Ja, det har trummats om och om igen, detta. Jag tänkte annars, att den ärliga neutralitets- och fredspolitik, som förts av de högerregeringar, som suttit under världskrigets lopp, borde varit en tillräcklig dementi av dessa påståenden.

Skall man tala om riksdagsmän, som visat sig aktivistiskt och krigiskt sinnade, kan jag visserligen andraga ett par exempel. Jag kan erinra om att herr Branting, när Rysslands krigsvilja tycktes avdomnad för några år sedan, reste över till Petrograd och enligt den redogörelse som lämnades angående innebörden och resultatet av denna resa gjorde detta i syfte att egga de krigströtta ryska socialisterna till fortsatta krigiska ansträngningar. Jag erinrar om att det i franska tidningar upprepade gånger kommo meddelanden om att herr Brantings mission i Petrograd var för det krigförande Frankrike synnerligen nyttig, och att den svenska pressen också i samma veva, under tiden för herr Brantings Rysslandsbesök och kort efter detsamma, hade att meddela åtskilligt om det fruktbara resultatet därav. En annan riksdagsman, en före detta ledamot av denna kammare, yttrade sig i liknande anda. Detta har redan berörts av herr Forssell; det var herr Adelsvärd som i sitt Västervikstal den 9 april 1917 nämnde, att skulle man

se på förhållandena ur rent svensk intressesynpunkt, borde man, sedan förenta staterna gått med i kriget, ställa sig till efterrättelse president Wilsons maning att följa ententemakterna i kriget mot Tyskland. Mot denna tankegång, som för övrigt synes mig föga nobel — att ge sig med sedan det fanns så många angripare att det icke var förenat med alltför stor fara att deltaga i striden mot Tyskland — mot denna tankegång avhörde hos talarens partipress eller hans medallierades press ingen som helst protest. Detta är ett par fall av aktivistiskt sinnelag hos svenska riksdagsmän, som jag känner till, men båda dessa angivna personer tillhöra som bekant icke högerpartierna inom riksdagen.

Jag fäste mig vidare vid en liten uppgift i herr Brantings anförande, vilken föreföll mig något märkvärdig. Herr Branting kom in på hungerblockaden och nämnde, att en tidigare hungerblockad, som han ville jämställa med den under världskriget, det var den hungerblockad, som tyskarna använde vid Paris belägring under fransk-tyska kriget 1870—71. Men det är väl ändå en viss skillnad, om man också i båda fallen kallar det hungerblockad, mellan ett kringrännande av en befäst stad i ett krigförande land och en hungerblockad av den art, som använts under världskriget, en blockad, som stred mot allmänna folkrättsliga regler, men som man nu inom nationernas förbund vill legalisera. Blockaden vid Paris belägring år 1870 överensstämmer fullkomligt med den praxis som utvecklats vid krigföringen genom tiderna. Ja, herr Engberg skrattar, men jag tänkte verkligen att herr Engberg hade tillräckliga historiska kunskaper för att veta, att ett inneslutande av en befäst stad i ett krigförande land icke ansetts strida mot folkrättsliga regler. I detta fall har sålunda herr Branting kommit med något som icke är så fullkomligt riktigt.

Jag antecknade vidare ett yttrande av en annan talare, som också förordade anslutning till nationernas förbund, herr Hederstierna. Han nämnde, att detta »nationernas förbund» kanske icke blir så värst gammalt. Ätminstone kunde enligt pessimisternas mening, som han uttryckte sig, det icke komma att bestå mer än ett tjugotal år på sin höjd. Om sålunda denna storartade byggnad, som är av den beskaffenhet, att vi nödvändigt skola mot vår egen vilja pressas in i den samma, ändå är byggd på en så vacklande grund och företer så många sannolikheter för snar upplösning att den icke lovar att hålla mer än en så kort tid, då är det en mycket stor risk att ansluta sig till en sådan organisation, vars upplösning givetvis kommer att orsakas av meningskiljaktigheter, vilka kunna bliva allvarliga nog för de i organisationen engagerade. Är man av den uppfattningen, att nationernas förbund icke kommer att fortvara länge, att det blir en dagslända blott, ett förbund av kort varaktighet, då måste man också vara på det klara med att sådana inre motsättningar skola uppkomma, som spränga sönder detsamma. Att vara engagerad i något som lider av sådana fel i själva grundvalarna är väl ändå ganska farligt.

Nu vill herr Engberg slutligen karakterisera högerns motstånd mot nationernas förbund som, såsom han uttryckte sig, »en skimrande bluff och humbug». Ja, man är icke van vid annat än att få ganska

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ampra ord från herr Engbergs sida, herr Engberg är icke van att skråda uttrycken och icke alltid formar han väl svarvade akademiska fraser. När han vill ha belägg för detta sitt påstående att alltså högerns ståndpunkt är bluff och humbug, kommer han med att högern under världskriget sökt närma sig den stat, som den trodde skulle avgå med segern och att följaktligen högern ingalunda visat verklig neutralitetsvilja; den neutralitetsvilja, som nu förefinnes, skulle vara alltför hasteligen påkommen för att vara annat än ren bluff. Jag har förut, då jag upptog till bemötande ett par uttalanden av herr Branting tillbakavisat beskyllningen mot högern för bristande och ärlig neutralitetsvilja och i stället visat, att det kanske fanns sprickor i neutralitetsviljan på annat håll. Jag tror, att herr Engberg i ett anfall av ärlig het, som möjligen skulle kunna komma någon gång, borde vara villig att erkänna, att högern verkligen ådagalagt ärlig neutralitetsvilja och att under den tid högern haft någonting att säga till om i svensk regeringspolitik, dess neutralitetsvilja tagit sig sådana former, att svensk neutralitet varit respekterad och landet aktat.

Om ett gammalt kulturfolk som det svenska med alla dess föregående bakom sig, med en mer än hundraårig fred bakom sig, trots att denna fred gång efter annan varit utsatt för hårda påfrestningar, vilka dock motståtts, om ett gammalt kulturfolk som det svenska — Europas äldsta bestående rike med en historia, en självbestämningsrätt och självstyre, som intet annat land i vår världsdel kan uppvisa motstycke till — om det folket säger ifrån, att det vill fortsätta med sin neutralitetspolitik som hittills, att det vill fullfölja sina traditioner på detta område, då tror jag, att det skulle för sin sålunda uttalade mening ha att förvänta respekt utåt lika väl som det kan förvänta motsatsen, om det, trots påvisade svagheter, ovissa moment och ofullkomligheter samt omöjligheten att tolka viktiga delar av förbundsakten, dock står upp och bugar och betygar: vi *måste* dock ansluta oss till förbundet, vi *måste* vara med därom, fastän allt detta icke är bra utan lider av brister, vi *måste* därför att det är större risk att vara utanför än inom förbundet. Det vore ett proklamerande av rädsla och svaghet, av oförmåga att tro på sig själv, som ingalunda skaffar landet den respekt, som det är vår skyldighet att bevara åt riket till gagn för våra efterkommande, den respekt, som vi böra försöka vårda oss om att uppehålla, så långt görligt är.

På dessa grunder, herr talman, ber jag för min del att få förena mig med yrkandet om bifall till den av herr Trygger och Lindman m. fl. afgivna reservationer.

Herr L ö v g r e n i Nyborg: Herr talman, mina herrar! Det fanns ett folk, som genom årtionden utav sina härskare förts fram i arbetet på fullkommandet av en fruktansvärd krigsmaskin en krigsmaskin, som mycket riktigt blivit betecknad som ett vilddjur med ingenjörs-hjärna. För några år sedan fanns det en grupp i detta land som energiskt arbetade på unpslutning vid detta stora och mäktiga lands sida. Den gången sade Sveriges vänster, Sveriges demokrati nej. Och med full rätt ha vi i dag anledning att vara glada över att vi den

gången sade nej. Det landet hade lyckats, dels genom en systematiskt så lagd undervisning, dels genom resande av ekonomiska skrankor mot den övriga världen dels genom sina rustningar, förvärva sig namnet att vara den mest reaktionära staten i Europa, reaktionens starka värn och fäste. Över all världen hade detta folk förskaffat sig ett stort hat och förakt från andra folksida. Jag har anledning att tala om detta, därför att jag känner så väl till, hur föraktat detta folk var överallt vart man kom i världen, med undantag av kanske Brasilien.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Den starka krigsmaskinen, vilddjuret med ingenjörshjärna, är nu krossad. Den har blivit krossad av vad som vid den tiden kallades västmaktsdemokratien. Men denna västmaktsdemokrati, som stred för folkens rätt, för självbestämningssprincippet och för allt detta sköna och härliga, vad har blivit av den under tiden? Jo, den har förvärvat alla de egenskaper, de reaktionära egenskaper, som Tyskland den gången ägde. Det har skapats tre eller fyra vilddjur med ingenjörshjärnor som icke funnos förut eller som åtminstone icke funnos i den utsträckning som är fallet.

När vårt land skall taga ståndpunkt till frågan om anslutning till nationernas förbund är det ganska nödvändigt att se efter, vilket sällskap vi få. Blir det demokratiska folk? Det är ett villkor, som man bör ställa på de nationer, som sjungit sådana toner till självbestämningens och frihetens lov under det sista kriget. Låt oss se hur det är ställt inom de länder som bilda kärnan i det förbund det här är fråga om.

Georg Brandes har skrivit en alldeles utmärkt bok, som han kallat »Tragediens andra del», en lämplig titel! Han erinrar om vilken likhet detta folkets förbund har med den heliga allians, som skapades i början av förra århundradet. Han erinrar om att alltid när en stat stått segrande efter ett stort krig den velat för evigt säkra freden och säkra de gjorda erövringarna. Han erinrar om, hurusom i det gamla Rom, när det stod på höjden av makt, de romerska medborgarna väl kunde ha olika åsikter om vissa förhållanden, men att de på en punkt alltid voro eniga, nämligen därom att något krig skulle det icke bli mera, ty pax romana! Kejsar Probus sade: Ännu några år, och vi skola kunna avskaffa soldaterna, och varje man skall kunna användas till nyttigt arbete. Knektarna tyckte inte om den sortens politik, utan de slog ihjäl kejsar Probus, och det är icke obekant, att freden varit störd åtskilliga gånger under de därefter förflutna 1636 åren.

När den heliga alliansen skapades skedde det i ungefär samma tonart som folkets förbund nu. Den gången talte man bara litet mera religiöst; man är litet fritänkare i dag, men så värst stor skillnad är det annars inte. Rätten och rättfärdigheten var den gången också målet, och rätten och rättfärdigheten är målet även nu. Likheten är ganska slående; jag hoppas, att min vän Fabian Månsson skall draga ut parallellen mellan den heliga alliansen och den allians, det här är fråga om, långt bättre, än vad jag kan göra.

Är det demokrati i England? Ja, kanhända. Men vad är det för

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

demokrati, som har 200,000 man trupper i Irland för att upprätthålla ordning som har förvandlat det irländska folket, som i sig självt är lika fredligt som de ryska bönderna, till de tjurskallar det nu är? Är detta demokrati? Araberna och andra färgade folk kunna nog få offra liv och blod för Englands ära, men inte kunna de få rösträtt eller självstyrelse. Jag förmodar att det finns några av herrarna här, som läst det förslag till självstyrelse för Indien som föreligger. Det är så reaktionärt, att Tyskland inte ens i sina svartaste ögonblick skulle ha tänkt på något sådant.

Är Frankrike demokratiskt? Ja, kanhända. Men det är en underlig demokrati. Hava araberna, som befolka Tunis och Algeriet, någon representant i deputeradekammaren? Tunis och Algeriet kunna väl representeras av en italienare eller spanjor, men av någon färgad, av en arab, nej! Och ändå är det så, att araberna voro ett kulturfolk, när fransmännen voro barbarer, och att de ha högre sedliga och moraliska ideal än vad vi ha.

I det engelska parlamentet väcktes en interpellation för en vecka sedan. En medlem frågade, om det förhölle sig så att man använde giftiga gaser mot infödda upproriska i Indien. Nej endast i yttersta nödfall svarade den regeringsledamot, som interPELLERADES, 'endast i yttersta nödfall!' I yttersta nödfall tillåter man sig alltså använda vad man under kriget kallade hunnernas metod. Är det demokrati? 99 % av Indiens kvinnor kunna icke läsa, och det finns icke mer än en skola i var femte by. 90 % av männen sakna läskunnighet. Är det demokrati?

När man sett, hur Japan på femtio år svingat sig upp från ett nästan okänt folk till en världsmakt, under det närbesläktade folk såsom Indiens n. fl. stå på en så låg ståndpunkt får man en god illustration på det regemente, som under mer än hundraårig organisation och ledning å Englands sida icke förmått göra landet bättre ställt, än vad det nu är.

Men det visar också hur ett folk som är fullständigt vapenlöst, när förtrycket är olidligt, söker sig andra vapen. Så brände man nyligen i Amritsar järnvägsstationen och banken samt andra byggnader. Män niskan är uppfinningsrik, hon söker sig alltid vapen mot förtrycket.

Uti förbundsakten talas det om att varje stat, som går in i förbundet, åtager sig att skydda *staternas* integritet och oberoende. Men det talas icke om *folkens* integritet och oberoende. Nu ha de i världskriget segrande makterna dragit upp gränserna, och det skall bildas en allians för att försvara dessa gränser. England skall ha Makedonien och Persien, och Frankrike skall ha Syrien. Sedan skiftas de tyska kolonierna. Man förvärvar en stor massa egendomar, men därmed skapas icke ett förhållande, som gör krigen omöjliga och onödiga. Nej, nog ställer man om, att det skall finnas anledning att slåss i den här världen.

Presidenten Wilson yttrade i det budskap, som han lämnade till parlamentet den 20 mars 1918, bland annat följande:

»Ingen man kan ännu bestämma, huru det politiska och ekonomiska återuppbyggande, som förestår, skall arta sig i de enskilda detaljer-

na. Men vi veta så mycket, att varje program måste vara helt genomträngt av oegennyttia, att ingen av parterna får försöka att tjäna endast sig själv, att alla måste sträva efter att tjäna mänskligheten, och att varje program (och varje förhållningsregel i vart program) bör underkastas den prövning, som ligger i detta enda spörsmål: är det rättfärdigt, är det till gagn för menige man, som är utan inflytande och rättigheter; levandegör det i verklighetens form det högsta begrepp om social rättfärdighet och hederligt handlingssätt utan anseende till personen, utan hänsynstagande till något klassintresse eller privatintresse?»

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund
(Forts.)*

Gör nationernas förbund det? Gör fredstraktaten det? De fjorton punkter, som Wilson författat, äro utan tvivel utmärkta, men de ha förvandlats i en skicklig diplomatis hand till sin absoluta motsats. Första punkten innebar, att det icke skulle vara någon hemlig diplomati och att fredsfördraget skulle skapas öppet inför hela världen, och någonting så smutsigt som hemlig diplomati skulle icke världen behöva veta av vidare. Hur många av folkets representanter voro med och sågo, när fredsfördraget formades? Lika lögnaktigt, som man var tidigare när man lockade in folken i kriget, lika lögnaktigt är man nu. Om det skulle bli krig — ett av de otillättna krigen — tror någon av herrarna, att tidningspressen i Frankrike, som är fullkomnad i lögnaktighet, liksom den är i de övriga länderna icke skall lyckas göra det till ett försvarskrig, så att varena medlem av förbundet blir tvungen att gå med och slåss?

Herrarna kunna bestämma, att vi skola vara med i det här förbundet. Men ponera, att den bild, som herr Hederstierna drog upp, blir verklighet och att förbundet fordrar, att vi skola gå och hjälpa Finland i trångmål, tro ni, att Sveriges arbetare då skola taga hänsyn till vad ni bestämt här och att de skola låta slakta sig för ett borgerligt Finlands skull? Jag skulle bli den förste rebellen den gången, den förste agitatorn för obstruktion. Vi kunde bli ålagda att försvara ett borgerligt Finland, någonting så gränslöst reaktionärt, där man farit fram så, att det icke i ett land med en sådan liten befolkning finns motstycke därtill i hela världen. Där finnas 85,000 eller 90,000 faderlösa barn enligt de borgerligas egen statistik, 35,000 arbetare ha blivit mördade i fångelserna eller ihjälsvultna — en härlig västerländsk demokrati, ett härligt regemente, på vars sida vi borde sluta upp och göra allt för att försvara. Ånej, den gång man kräver en sådan sak av Sveriges arbetare, komma de nog att veta hur de skola handla. Fullt så stora idioter, som man tror, äro de icke ändå.

Låt oss dra en parallell mellan rättsväsendet i den nu krossade staten och en av de stora stater, som kanske skall bli medlem av folkförbundet och kanske också icke, det är ju ännu ej bestämt. I Tyskland fanns en man, som hette Liebknecht, som förde en hänsynslös propaganda emot det bestående i Tyskland. På alla håll och kanter var Tyskland omgivet av fiender. Man slogs för livet. Och vad gjorde man? Jo, när hans agitation icke kunde stävjas, när man icke på något sätt kunde få honom att hålla inne med den sanning, han

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

kände, inspärrade man honom på vanligt sätt. Han fick fyra års fängelse. Det var mitt under brinnande krig. Vad göra andra stater, som ha fred, som icke äro hotade så, som Tyskland var då? Det var en man, som hette Eugene Debs; han fick tio års straffarbete; är det kanske bekant? William Haywood och Tom Money äro dömda till döden. Frank Little mördades av bolagsdetektiver i Omaha. Nittio eller hundra ledare av The Industrial Workers of the World ha dömts till tio—tjugu års straffarbete, och tusentals ha blivit deporterade. Är det demokrati? Jag förmodar, att Thomas Payne, Franklin, Jefferson och alla dessa stora män, som skrevo den friaste författning, jorden till den dagen känt, the Declaration of Independence. ha vänt sig flera gånger i sina gravar, när de sett, huru det »demokratiska» Amerika tolkar sin konstitution.

Våra egna landsmän där ute ha också fått en smula kännning av vilken härlig demokrati, som härskar där, och så ha de författat ett upprop, en uppfordran, som frågar: »Kan en svensk få pass, så att han kan få lämna detta land, om han vill? Kan en svensk få pass, så att han kan komma över till Canada, utan att de svarta listorna, som äro brukliga i dessa delar av landet, följa med honom? Kunna de, som hållas kvar av invandringsmyndigheterna eller sakna kauson, kräva att omedelbart komma inför rätten. Kunna de vara förvissade om, att förhandlingarna icke komma att dragas ut i det oändliga? Är det nu för tiden en förbrytelse, att tillhöra The Industrial Workers of the World?

Vad vill The Industrial Workers of the World? Jo, den säger: »Amerika är icke vårt fosterland; hela världen är vårt fosterland.» Den lystrar till samma paroll, som vi: »Arbetare i alla länder, förenen eder!» Det är en konsekvent utbyggnad av den frihetsförklaring, på vilken Amerikas förenta staters konstitution vilar fram emot frihet och människovärde, och då säger man, att var medlem av den och var och en, som agiterat för den, har brutit mot konstitutionen och straffas med tio eller tjugu års straffarbete. Det är en härlig demokrati; det är ett fint sällskap, vi få i nationernas förbund!

Ekonomisk blockad skall vara ett av de vapen, som skola användas. Vad betyder ekonomisk blockad? Jo, det ha vi haft tillfälle att se under de senaste åren. Det betyder, att kvinnor och barn skola svälta, det betyder hunger. Här sjöngs en härlig sång, där de första tonerna kommo från Wilson och Lloyd George, om folkens självbestämmanderätt, frihet och många andra sköna saker, och till de tonerna svältes nu Österrikes och Tysklands folk ihjäl. En ekonomisk blockad emot folk som sända fredsambud efter fredsambud, som Sovjetryssland gör, är det rättfärdighet? Man säger, att man vill befria mänskligheten, och, som Brandes mycket riktigt anmärker, i sin strävan att göra det befriar man tusen och åter tusen kvinnor och barn ifrån livet.

Henri Regien sade en gång, att då rätten och rättfärdigheten ingingo äktenskap, så voro de för nära besläktade, och därför var det icke underligt, att deras son blev förbrytelsen. Den produkt, vi här se, som heter folkens förbund, må sannerligen vara av en liknande

typ, framgången ur ett liknande äktenskap. Ty märk väl, att denna traktat, som detta folkens förbund skall vara ga ant för, det är ett aktstycke, som under de generationer, som komma, skall åstadkomma mera krig och mera blodsutgjutelse än vi sett under de sista åren. och det är fullkomligt oförståeligt för mig, huru folk, som kalla sig socialister, kunna yrka bifall till ett inträde i nationernas förbund, ja, fullkomligt oförklarligt! Jag vet ju så väl, att de tama socialisterna misslyckats i att skapa en international, men att de skulle svika sina ideal så gränslöst, att de skulle söka inträde i kapitalisternas international, det hade jag ändå icke trott, att jag skulle behöva uppleva. Ty vad är detta folkens förbund i själ och hjärta annat än en bödel och en exekutor för våldsfreden, för Wallstreet-, Paris- och Londonfinansintressen?

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund*
Karin

Herr talman, jag yrkar avslag på utskottets hemställan.

Herr M å n s s o n i Hagaström: Herr talman! Egentligen borde man gå till votering efter det lysande anförande, som nu hållits, men jag skall dock be att få säga några ord.

Det är så, att tal och argument hjälpa nu icke längre; tärningen är kastad, och svenska folket går mott sitt öde — oblidkeligt. Det är alldeles säkert, att om det i kväll kunde i alla Sveriges kommuner bli en folkomröstning av alla män och kvinnor över tjugu år om denna sak, skulle svaret bli ett väldigt nej för Kungl. Maj:ts proposition. Men nu har ju folkfriheten kommit, och så ha vi ingen frihet mer. Det är, som jag alltid sagt: när sanningen segrat, upptäcker man, vilken villfarelse, man slagits för. Hur är det, ett gammalt ordspråk säger: Anständigheten kom; sederna försvunno.

Den politik, som bedrivits av de segrande makterna, som vars drabant Sverige i natt skall anmäla sig, den är en helt annan än Sveriges folk trodde, att det skulle få medverka till, när de gingo till val under kriget, när man predikade för det, att detta krig var det sista; nu skulle militarismen avskaffas. I kväll förklara herrar Engberg och Albin Hansson — och de böra vara sakkunniga på det området — att det är en galenskap att tro, att militarismen nu skall kunna avskaffas.

Den politik, som bedrivs, sade jag, av de segrande makterna är väl sådan, att den förtjänar en varning. De djupa leden älska av gammalt icke översittarefasoner. Vi älska icke segrare, vi tycka förr om de besegrade, som fått en läxa, vi hoppas nämligen att de skola hämta varaktig lärdom av läxan. Så var det för femtio år sedan. När Tyskland den gången segrade. Då upprördes det svenska folket djupt av Frankrikes öde, och Snoilsky, vår store diktare, utslungade den gången det varningsord som för Tyskland blivit till en fasansfull spådom, då han säger:

»Far fort, du starke, att så draketänder!
I nattens mörker skall du känna händer
kring dolken treva vid din huvudgård.»

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

»På lagrar sömnlös intill morgonväkten
du hör dem kvida, de ofödda släkten,
som du antvordat under hämnens svärd.»

Hämnens svärd har drabbat de då ofödda tyska släktena, och nu kan den varningen vändas från de den gången segrande till segrarna i dag. Ty det är så väl ordnat, se ni, att inga träd få växa in i himmelen, och man har i längden ingen framgång längre, än man tjänar till det helas nytta. Det är en underlig makt bakom ridån, som styr allting så.

Det starkaste argument, som här framförts i favör av en omedelbar anslutning till nationernas förbund, det är det, att nu stå vi inför något nytt. Något *sådant har aldrig funnits förut*. Nu gäller det att betrygga freden i världen och rättfärdigheten.

Jojomen, vad det har funnits! Som motstycke till den ingress till förbundstraktaten, som herr Per Albin Hansson läste upp från talarestolen, skall jag be att få läsa upp en annan, som är minst lika grann och som föranledde till minst lika mycket, som den här kommer att föranleda till. Det var efter krigen emot Napoleon.

Det är ju så, att Europas folk alltid reagerat, då de varit med i ett krig. Vi minnas ju t. ex. det raseri, som grep svenska folket, då Gustav II Adolf kastade vårt folk i krig, hur bönderna tände sina gårdar, drogo in i skogen och bröto ny bygd. 28,000 bönder i Finland brände upp sina byar och togo med sig sitt lösöre in i Rysslands ödemarker, för att få leva i fred för rövare och barbarer på tronerna. Och om ni vilja gå ned i biblioteket och se på den regeringsform, som skrevs av officerarna efter Karl XII:s död, skola ni få se, hur varena paragraf, varena rad är genomandad av manlig vrede, samlad under tågen till Polen, Ryssland, Turkiet och Norge, en vrede, så stor att man här i landet under årtal icke kunde nämna Karl XII:s namn med sympati, utan att spårlöst försvinna. Men gång efter annan reste sig förbrytareligor, förhålligade kriget, talade om bragder, även om det varit de mest skymfliga nederlag det drevs upp en bölja av nationalism, av frasmakare, poesiskribenter och lymlar av alla slag, som bidrogo att åter hetsa folket in i kriget och ned i avgrunden. Återigen greps folket av raseri emot kriget. Man lovade vidtaga åtgärder, för att det skulle bli bättre, men gick som fyllehunden tillbaka till den nationalistiska fyllan igen.

I ett sådant bakrus levde Europa även 1814—1815 efter de långa krigen mot franska revolutionen och Napoleon. Då slog sig den preussiske konungen, ryske kejsaren och österrikiske kejsaren tillsammans, för att göra ett sådant nationernas förbund, som detta, och jag skall, som sagt, be, att få läsa upp ingressen till deras förbundsakt. Den är icke mindre grann än det här förbundets. Tsar Alexander hade fått för sig, att han var ett försynens redskap, som den utvalt för att utföra sina planer att genomföra absolut rättvisa och allmänt broderskap i världen och trygga den eviga freden. Till följd därav kommo de överens om att bilda en sådan här allians, *den heliga alliansen*, och ingressen börjar på följande sätt:

»I den heliga och odelbara Treenighetens namn! Deras majestäter kejsaren av Österrike, konungen av Preussen och kejsaren av Ryssland ha, till följd av de stora tilldragelser, som timat de tre sista åren, kommit till den fasta övertygelsen, att det är nödvändigt att grunda makternas åtgöranden på de höga sanningar, som Guds, vår Frälsares, eviga religion lär oss, och förklara högtidligt, att detta aktstycke ej har annat ändamål än att för hela världen framhålla deras oryggliga beslut, att ej ha annat rättesnöre för sina handlingar, såväl med hänsyn till egna rikens styrelse som i avseende på deras förhållande till främmande makter, än denna heliga religions föreskrifter. —

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Porta.)*

I enlighet härmed ha deras majestäter kommit överens om följande artiklar:

Art. 1. I överensstämmelse med den heliga skrift, som bjuder alla människor att betrakta sig som bröder, skola de tre monarkerna förbliva förenade genom en sann och oupplöslig borderlighets band och betraktande sig som landsmän skola de vid varje tillfälle och å varje ort lämna varandra hjälp och stöd; anseende sig som sina folks och härars fäder, skola de styra dem i samma broderlighets anda, för att skydda religionen, freden och rättvisan.

Art. 2. De tre allierade furstarna, som betrakta sig som blott av försynen tillsatta för att styra tre grenar av en och samma familj, erkänna, att det kristna folket i själva verket ej har annan härskare än den, som ensam har all makt — Gud, vår gudomlige frälsare Jesus Kristus, livets ord, och anbefalla därför med den ömaste omsorg sina folk att — — — befästa sig i de grundsatser och i utövningen av de plikter, som den gudomlige Frälsaren lärt människorna. Slutligen förklaras, att alla makter, som högtidligen erkänna dessa den Heliga alliansens grundsatser, skola beredvilligt upptagas i denna.

Det här aktstycket undertecknades sedan av den preussiske konungen, österrikiske kejsaren, ryske tsaren och vidare, efter restaurationen, av den franske konungen samt alla mindre furstar. Dock uteslötos sultanen och påven.

Det är intet tvivel om att tsar Alexander menade väl. Han var liksom president Wilson, en man av brinnande idealitet, som säkerligen önskade göra, vad han kunde, för att bringa rättvisa och fred i världen. Historien känner ju många sådana typer. Men det fanns en man nere i Österrike, Metternich, som blev en av de ledande männen i förbundet och som började med att genast förklara ingressen vara »ett enda svall av vackra fraser». I enlighet med denna sin uppfattning om förbundets statuter behandlade han ju, som ni veta, hela uppslaget, precis som de fyra, fem diktatorerna nu behandlat Wilsons fjorton punkter.

Hurudan var då den politik, som bedrevs på grundval av sådana vackra ingresser, vad kunna vi lära därav och i vad liknar denna tillställning den, som vi nu ha framför oss? Den heliga alliansen, som ju sträckte sina verkningar långt fram, ända till 1848 års revolution och längre, den hade sin kongress i Aachen 1818 och

Eng. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Portr.)

året därpå i Karlsbad under Metternichs ledning. Dess uppgift blev, att med all kraft, bekämpa liberalismen. Med vapenmakt och hot om vapenmakt tvingade man staterna och furstarna att avstå från att ge sina folk författningar och skapa representativa församlingar. Vid universiteten tillsatte man kommissarier, som genast skickade bort professorer och studenter, som bara voro misstänkta för liberalism. Man genomförde censur på en hel mängd ställen i Europa, man häktade massor av personer, som misstänktes för liberalism, man proklamerade slutligen, att fursten hade all makt i sitt land och att ständerna, där det fanns medeltida ständerförsamlingar, som det nästan överallt gjorde, icke hade någon makt att vägra honom de anslag, han behöfde för statens styrelse, hovets slöseri och mera sådant. Vidare skulle förbundsmakterna bistå varandra vid uppror, och slutligen lät ju, som vi veta, vid 1848 års revolution tsaren sina trupper rycka in i Ungern för att tvinga ungrarna in under kejsar Frans Josefs välde.

Precis som den heliga alliansen var ett redskap för furstarna gentemot liberalismen, vilket syfte doldes med de vackra fraserna, så är denna allians — vad tro ni? *Den är ett kampfmedel mot socialismen.* Liberalismen var nödvändig. Upplysningstidevarvets verkningar och predikan hade trängt allt djupare ned, och folket krävde medbestämmanderätt i länderna. Den heliga alliansen bildades för att hindra detta. Den ekonomiska liberalismen eller kapitalismen har naturligtvis varit nyttig för utvecklingen, men den har samtidigt gått till överdrifter och åstadkommit stora samhällsskaror, som det är nödvändigt för samhället att bota. Botemedlet heter ju, som vi veta, socialismen. Mot denna socialism, lika nödvändig nu på det ekonomiska området som liberalismen var det en gång på det politiska, är det som denna av spekulanter i London och räntetagare i Paris och deras ombud eller huvudmän diktatoriskt bildade allians går i kamp.

Tillkomsten av de båda allianserna är ju fotografiskt lika. På båda sidor en idealistiskt anlagd person, som sedan s. k. praktiska politici gjorde kål på; på båda sidor nya världsomfattande rörelser i tiden, som man talade mycket om, som ingrepo i de gamla vagnorna, och som skulle bekämpas.

En skillnad finns dock. Den heliga alliansen drevs fram till att bli en maktfaktor i Europa och tryckte sin prägel för långa tider på Europa. Den nuvarande alliansen har icke lyckats med sina uppgifter komma längre än till att klyva Europa i två dödligt fiendliga jämnstarka halvor. Fredens bevarande är utesluten med en sådan politik. Den kunde möjligen ha lyckats med den heliga alliansens Europa omspannande politik. Med nationernas förbunds hets- och sönderingspolitik är den fullkomligt utesluten. Orsaken till det så totala misslyckandet ligger huvudsakligen i den fiendliga stämningen mot Tyskland och Ryssland.

Amerika anser, att det hela blir ett rent apespel och drager sig undan från det och söker inte det minsta dölja sitt förakt. Det är ej bara, som jag trodde först, några senatorer i Amerika, som slå

krokben för det och häna det. Att det är krokben under hån, det skall jag icke besvära herrarna med att visa, men om ni gå till 67 sidan, få ni se att de av senaten i Amerika antagna reservationerna river sönder hela förbundsakten. Vad är det man gör i senaten? Man tager akten och sparkar den i rännstenen framför sig till dess man icke ser den för bara smutsen. Det är icke något kvar av den, inte ett skal. Amerika erkänner jämt ingenting. Jag trodde som sagt att det var några imperialistiska och presidentfientliga senatorer, som bedrevo sådan politik, beroende på att det ju särskilt i Amerika som för övrigt överallt, pågår en strid mellan folkmakt och exekutivmakt, — — — att det i kongressen var senatorer som krävde, att kongressen skulle bestämma och inte presidenten. Men när jag nu ser, att senatorer komma igen från Kalifornien och andra stater ganska illa åtgångna i sina valkretsar för sina sympatier gentemot folkförbundet, så märker jag, att stämningen ligger något annorlunda till. Gång efter gång har det i senaten gjorts »sista» som det heter, och »allra sista», som det också heter, försök att få ihop så många av senatens medlemmar, att man kan få ett förbundsvänligt beslut, men det visar sig fullkomligt omöjligt.

Men om man ej kunnat skapa en organisation med den heliga alliansens styrka, om än icke fraserna och löftena vid dess födelse klingade så högtidliga som vid den heliga alliansens, så har man ändå fått till världen en syster till det avlidna vidundret, som ärvt den hädangångnas onda andedräkt. Ty redan från första början ser man, vad det är för en politik. Som den gamla alliansen drev hop allt vad som älskade kultur i Europa till revolter, till smyg-mord, till uppror, tills de maktägande slutligen ej visste sig någon råd ut eller in för den villervalla man skapade, när man sagt sig vilja skapa fred, så ser det ut nu, som om vi skulle gå emot tider fullt ut lika mörka som dem vi nyss lämnat, allt beroende på denna fruktansvärt kortsynta maktpolitik.

Kampen klasserna emellan kommer genom tillkomsten av detta förbund och genom det sätt, varpå det arrangerats, att bli skarpare än den någonsin behövde bli. Ja, klasserna emellan, sade jag: kanske det är bättre säga: mellan dem som vilja fram till frihet och dem som vilja gå reaktionens ärenden.

I natt är det efter mitt förmenande ett historiskt ögonblick, inte bara i det avseendet, att Sverige utlämnar sin gamla neutralitet och självständighet, utan även i det avseendet, att Sveriges arbetarklass från och med i natt är kluven i två mot varandra fientliga hälfter, en, som avstått Sveriges ära och oberoende, och en, som håller på desamma, på dess frihet, en del av Sveriges arbetare, som vill gå med Parisbankirerna och London-spekulanterna i krig mot Ryssland för att krossa socialismen, gå emot Tyskland för att vara exekutor där åt de ohejdade vinstbegärens från segrarens sida — och en annan grupp arbetare, som säger nej till en sådan utsikt. Den klyvning, som ägde rum en gång mellan Sveriges bönder, när de hade kommit i full besittning av alla medborgerliga rättigheter, den klyvningen äger i natt rum mellan

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Sveriges arbetare, mellan dem, som jag säger, som gå ärenden åt förtrycket, och dem, som vilja stå för frihetens sak.

Detta nationernas förbund har nämligen spetsen riktad mot öster, helt mot öster, *mot Indien*, som skall hållas nere i förtyck och stängas ute, *mot Tyskland*, som skall tvingas att förrätta tvångsarbete i femtio år åt segrare och erövrare, och *mot Rådssryssland*, på vilket man lurar för att få en förevändning och ett tillfälle att ingripa. Man ämnar nämligen icke tåla ett land och ett folk, som visar sig i stånd att klara sig självt, som vill arbete och reda och icke vill tolerera de otroliga ohyreskaror, som de lägsta och de högsta dagdrivarna i det gamla tsarriket utgjorde. Och tillfälle att ingripa kommer säkerligen icke att saknas.

Även Nordeuropa har ju balkaniserats sedan Finlands frigörelse från Ryssland. Genom denna ha vi ju till granne erhållit en stat, vars härskande överklass den förra talaren nyss skildrat. Och jag tror inte man säger för mycket om den, när man säger, att den står på samma kulturnivå som den ryska överklassen stod på en gång på tsar Peters tid. Vare nog därom sagt. Vi hava läst i tidningarna dag efter dag utmaningarna, skrytet, skrävlet om att taga fjärr-Karelen från Ryssland, och vi veta så väl, hur det går till, när det gäller att hos vårt folk i en sådan där konflikt piska upp en stämning för deltagande. Då vet man nog, vilka strängar som kunna anslås och som fås att ljuda. Ställningen är för oss precis densamma som 1914. Då skulle vår armé bli centralmakternas vänstra flygel mot Ryssland. Nu skall vår armé bli ententens vänstra flygel gentemot Ryssland. Hur var det turkarna sade efter revolutionen? — „Förändringen är storartad; förr dränkte sultanen oss, och nu hänger Enver bej oss.“

Samma spel — jag har anledning till mina misstankar — samma spel bedrivs tydligen nere i Tyskland. Om man följer tidningarna därnere, kan man se två parter, som tvista om huruvida Tyskland och Ryssland äro i krig med varandra eller icke. En part, den stora massan med industriidkare och handelsmän i spetsen, säger: Vi ha inte mera otalt med Ryssland, vi hava fred med Ryssland sedan freden i Brest-Litowsk. När någon gång regeringens vapendragare tvingas ut att svara, så säga de: Det är ingen sanning, ty freden i Brest-Litowsk upphävdes genom underskrivande av fördraget i Versailles.

Det är en politik, som arbetar lömskt i det tysta och det mörka och som i det avseendet i sanning överglänser den heliga alliansen. Vårt land har också haft känning av det, och om man ser bara på en sådan detalj, som att nyligen, efter vad det säges — och ryktena äro säkerligen sanna — Litvinov, ordförande för de ryska kooperativa föreningarna, är vägrad att i egenskap av dessa föreningars ordförande i handelsärenden få pass till Sverige, då begriper man, vars ärende man går, då begriper man, om denna politik är svensk eller något annat.

Man häpnar för följderna. Vår industri kan komma att få allvarliga knäckor på grund av denna partihätska, kortsynta, osvenska politik, kanske ruin. Våra arbetare och deras hustrur och barn kunna komma att få svälta. Men det ingår ju i den nya politiken att svälta hustrur och barn. Jag läste häromdagen om dessa trevande fingrar en

orolig artikel i Frankfurter Zeitung. Tidningen vill där hava besked, hur det är, om det är fred med Ryssland eller icke efter alla de maskinationer, som med den nuvarande tyska regeringens tysta gillande ägt rum i randstaterna det sista året, och den säger, om den tyska regeringen skulle våga vända vapen mot Ryssland, så skall en sådan av Gud förbannad regering vara bortsopad inom 24 timmar, och fred skall vara skapad.

Jag tror, att vi kunna göra tidningens ord till våra. Den svenska regeringen, vare sig av den ena eller den andra färgen, som försöker att i kraft av ett beslut i kväll här, som Sveriges folk icke kan erkänna som sitt eget, försöker, säger jag, att i kraft av det beslutet draga Sveriges folk in i en mobilisering, den skall få se, att Sveriges folk skall lyda den mobiliseringen mer än det är den regeringen kärt. Nu liksom 1914 ordar man om historisk uppgift, *historisk uppgift*, **historisk uppgift**. Mera geniala äro icke våra ledare och politiker än de gå bort till Sven Hedins varningsord, lära sig hans fraser och servera dem här i kammaren. För sex år sedan spottade man på dem, bar ut dem i soptunnan, lät pigan göra det, då man inte ville ta i dem själv. Nu idisslar man dem och kräks ut dem i var vrå. Så är det med talet om Sveriges historiska uppgift.

Det talet fördes fram mera välformat och kraftigt i en bok, som hette »Sveriges utrikespolitik i världskrigets belysning», och vars författare blevo utsparkade ur arbetarrörelsen, för de hade varit med om att skriva den. Det finns ett tyskt ordspråk, som säger: »Och djävulen ler däråt.» Hur tror ni, att de herrarna i kväll känna sig, när de se, att deras egna ord använts ett helt dygn från denna talarstol och i bänkarna? Så är det, när »sanningen» segrar. Så är det när »folkfriheten» kommer. Så ser »demokratien», ut. Hur är det möjligt? Har det folk, som en gång krävde: Ut med dem ur partiet, vi vilja inte ha med dem att göra — har det förändrat sig? Nej, Sveriges folk har inte ändrat mening, men det har skänkt bort sin rätt att tala till några ledare. Vad är »ledare» för någonting? En folkledare, vad är det för någonting? Jo, ser du, det är personifikationen av Guds förbannelse. När massorna tro att nu ha de hittat på något absolut nytt och blivit så kloka så att nu behöva de inte Gud längre, att de stora organisationerna äro så duktiga, att de kunna reda sig själva utan hans hjälp; då spottar den Allsmäktige dem i ögonen, så att de inte se vad som är rätt eller icke och spottet tar gestalt av en »ledare». Dessa ledare få en slags trollmakt så att folk tror, att allt vad de säga är sanning. Ja och amen — och folket bråker bifall, — — — tills det märker, att man fört det in en slags fälla, in i olyckan. Då vända sig massorna om och stänga ihjäl ledarna. Och så går det en tid och så bli de återigen högmodiga och säga: »Det var en dålig rörelse vi hade den gången, men nu är det bättre, och så få de sig nya ledare igen, och så är det samma historia. Dessa ledare är det, som genom de maskinationer, som jag icke här kan skildra, hava förmåga att taga det folk, som tror sig vara fritt och hava självbestämmanderätt, i nacken och kasta det vart de vilja.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

Här talades för en stund sedan om att det hade med världskriget och utgången av detsamma kommit »ett nytt betraktelsesätt». Ja, det är riktigt! På den tiden, när det ännu var bara reaktionära bönder, som hade majoritet här, när de breda lagren voro utestängda från rösträtt, formulerade *Adolf Hedin* här i kammaren ledtråden för Sveriges utrikespolitik i de bevingade orden: »*Den enda utrikespolitik Sverige skall ha är att icke hava någon utrikespolitik*». — Men, ser du, då bestod andra kammaren av konservativa bönder och liberaler av den där gamla skolan. De voro icke socialdemokrater och icke vänstersocialister och icke bondeförbundare och icke liberaler av nyare, rödare färg; »nu är det ett nytt betraktelsesätt», det är så rätt så! Och här skrämmedes, hotades och pockas med farorna för att stå utanför.

Vilka faror? Vad är det för en viddjursliga vi skola få att göra med? Kan den vara värre än kejsar Wilhelm, kan den vara värre än det gamla Tyskland? Jag betydde ju ingenting och betydde fortfarande ingenting, men jag bekämpade av alla krafter det gamla tyska systemet, så långt min penna nådde i de tidningar, där jag verkade. Det var det värsta vi kunde tänka oss, men det var ändå inte värre, än att när vi sade till dem: Nej, vi vilja inte gå med er i kriget, vi vilja vara i fred — så läto de oss vara i fred. Vad är det här för nya avgrundsandar, som komma, som äro ändå värre? Vad tänka de göra vid oss? Skola inte våra fartyg kunna segla på haven, skola de trampa ned grödan på våra åkrar, skola de tända eld på våra hus? Vad är det för skrämskott? Är icke Sveriges folk sedan urtidens gryning ett oberoende och fritt folk? Vad är det för oförskämdheter, om jag får be?

Så kommer en liten sak till sist. Riksdagen skall nu åter avhända sig rättigheter. *Värnpliktslagen* skall ändras. Utan riksdagens medgivande skall en regering, fågel eller fisk och förresten de politiska fåglarna och fiskarna äro varandra lika, här kunna kasta ut hundra tusenden av Sveriges värnpliktiga ungdom i Polen eller i Finland eller i Tyskland eller var det befallles för att försvara London-bankirernas välde i Indien och de franska räntetagarnas i Marocko och på andra håll. Så detaljerat är och så långt sträcker sig numera Sveriges intresse under den demokratiska politiken. Förr voro vi hemma och skötte våra åkrar och våra ladugårdar och våra kontor. Nu klara vi Marocko och Indien. *Grundlagen* skall ändras, regeringsformens 74 paragraf, så att rekvisitionslagstiftningens användande, som gjorts beroende av riksdagens samtycke och över vilken rätt riksdagen vakat som över en skatt, nu skall lämnas åt regeringen, och på order av någon i Paris eller London skall man börja härja i rekvisitionsväg i byarna litet varstädes, hur man vill. Ty det är en ny folkfrihet.

Men ett hava vi i alla fall kvar. Utrikesministern tröstar riksdagen med de orden, att han anser sig böra framhålla — vilket ju kan behövas — att om Sverige inträder i Nationernas förbund, *detta icke medför någon ändring i riksdagens konstitutionella rätt att enligt grundlagarna medverka vid alla beslut eller åtgärder, som därav kunna föranledas i de fall, då grundlagen eller lagen kräver sådan medverkan*. Vi skola verkligen be att få tacka för upplysningen. Det trodde

vi knappast. Riksdagen får alltså fortfarande andas, när den kan andas. När den hugger av sig armar och ben, skär av sig näsan och sticker ut ögonen, får den fortfarande röra på de stumpar, som tilläventyrs finnas kvar, *om den kan*. Man må väl fråga, om utrikesministern eller hans skrivbiträden äro trötta ända till slöhet, eller om de äro spefulla, om de äro satiriker, när de säga sådant och gyeckla med en riksdag, som står i begrepp att avhända sig sin rätt till medbestämmande i landet och sin rätt till aktning.

I Central-Europa lida nu folkens djupa led hårt, oskyldigt på grund av felsteg av de ledare, som de tolererat. Jag säger som herr Sommelius: måtte jag ha orätt; men jag ser saken så, att vårt folk kommer att få lida hårt för det felsteg, som begås i dag. Någon räddning finns inte, spelet är förlorat. De politiska partimaskinerna arbeta, något förstånd finns inte. Den gamle indiern har rätt, som säger, att det är endast på grund av hundarnas förstånd som jorden får bestå, ty människorna hava intet.

Herr talman, jag ber att få yrka avslag å utskottsförslaget.

Häruti instämde herr *Berglund*.

Chefen för sjöförvarsdepartementet, herr statsrådet *Palmstierna*: Ja, herr talman, när jag i dag har suttit och lyssnat till anföranden ifrån representanter för det vänstersocialdemokratiska partiet, då jag har hört dessa våldsamma överdrifter och jag hört dessa överord, då jag har märkt denna vilja till karrikatyr, som har gått igenom det hela, jag spörjer mig då: känna icke dessa herrar själva, att det är någonting, som brister inom dem? Det är någonting utav den positiva viljan att uppbygga fredsarbetet, att uppbygga en organisation, som kan trygga världens fred och begagna de möjligheter, som därtill erbjudas — det är detta, som jag saknar hos dem. Och jag vill säga, att jag får ett intryck av att det är, som om de själva taga ett steg i viss mån bort från sitt eget förgångna. När jag hör den debatt, som föres här i dag får jag i mitt minne en juninatt 1917. Det var i något lugnare former, som debatten då fördes i riksdagens andra kammare. Men där ute stod kriget omkring oss med alla dess fasor så levande för vårt sinne, och hos mer än en av oss kändes en längtan och håg att göra vad man kunde, om än aldrig så litet för att skapa ett medel att förhindra, att det förfärliga återupprepades. Och vi kände och visste, att där ute i andra länder — stundom förtryckta av myndigheterna — fanns de, som arbetade på samma vägar som vi. Då väcktes även ett förslag i riksdagen av min ärade vän på Gävleborgsbänken herr *Fabian Månsson*. Klart såg han då, såvitt man kan förstå, behovet av att skall man skapa institutioner i världen, som skola kunna lösa tvisterna på fredlig väg, så måste man också ha en *makt* bakom sig, *en makt, som gör rätten respekterad*. Och så yttrade även herr *Fabian Månsson* i sin motion 1917: »Såsom det vid skiljedomsförfarandet mellan individerna

*Inf. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*
(Forts.)

Aug. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ännu länge och kanske alltid måste finnas en exekutiv makt, som ser till att utslaget respekteras och verkställs, så måste ock en sådan makt finnas till den internationella skiljedomstolens förfogande.» Och han sökte exemplifiera detta på det sättet, att han talade om sammanslutningar av arbetare, post-, telegraf- och järnvägsmän m. m. Men han förutsåg även, att en *internationell flotta* skulle behövas till avspärrande av de länder, som ej underkastat sig skiljedomstolens utslag. Han antog, att denna flotta dock icke behöfve bliva så stor. Och han yttrade även, att det skulle kunna bliva nödvändigt att från gemenskap med den övriga mänskligheten avstänga det folk, som ej ville böja sig för skiljedomens utslag. Och han lät till och med förstå, att skulle också den avstängningen gälla i *tio* år, så borde den dock pågå för att därigenom förmå vederbörande stat att taga förnuft.

I den debatt, som då fördes och som stått i mitt minne länge, yttrade sig även herr Vennerström, som i dag gått så skarpt till storms mot den plan till fredsorganisation, som nu föreligger. Han polemiserade då mot mig, när jag hävdade, att makt måste — liksom herr Fabian Månsson även framhöll — stå bakom fredsorganisation, eventuellt *väpnad* styrka. I herr Fabian Månssons ögon var det en flotta; i mina förslag var det andra uttryck. Då böjer herr Vennerström undan för detta och säger: »För min del förmodar jag, att den *ekonomiska blockaden* är fullt ut lika verksam som de militära maktmedlen.» Den s. k. »hungerblockaden» alltså! Ja, mina herrar, då diskuterade vi under andra förhållanden, under en annan situation, men vi plöjde dock igenom frågan rent principiellt, och vi förstodo litet var, att skall det bliva någon ordning i det samhälle, där staterna äro medlemmar, så behövs det en makt, som håller reda på de oroliga och fredsstörarna och skyddar mot dem, som verkligen vilja begå förbrytelser mot det samhällets lagar och gå till angrepp. Vi voro då tämligen ense om i varje fall behovet av en sådan organisation, utrustad med maktmedel av skilda slag, diskussionen gällde blott deras beskaffenhet.

Den diskussion, som då fördes, gällde närmast framtidsprojekt. Men nu mina herrar, stå vi inför något, som framträder i *verkligheten*. Det är icke teoretiska diskussioner längre. Frågan gäller att fruktbar göra våra tankar. Frågan är att fatta ett beslut, som, även om vi se alla bristfälligheter, defekter och svårigheter, dock giver oss en väg att skapa möjligheter för framtiden. Skulle ni då med utgångspunkt från edert eget föregående verkligen vilja släppa detta och alldeles gå förbi det? Skola ni bidra till att vårt land står utanför och med förakt kastar ut detta, därför att det är mindre väl hopkommet, med förakt möter de bemödanden, som gjorts, ja, som även leva i det förslag, som här är framme? Vore det måhända icke lämpligare, om ni hade följt den väg, som de mest extrema pacifisterna här i landet slagit in på? Jag vill erinra om att på den nordiska fredskongress, som sammanträdde den 4 och 5 september 1919 i Stockholm, är det en

helt annan ton. Det är en ton av djupt allvar, en ton, som söker giva uttryck för huru man med sanning och rättvisa måste betrakta den skapelse, som kommit till. Där heter det om nationernas förbund: »Nordiska Fredskongressen i Stockholm uttalar sitt erkännande av det arbete, som fredskongressen i Paris nedlagt på att skapa ett nationernas förbund.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
Forts.

Kongressen anser, att de nordiska staterna böra ansluta sig till nationernas förbund med uppgift att få den föreliggande förbundstraktaten så förbättrad och utvecklad att

- 1) förbundet må omfatta alla kulturfolk i alla världsdelar;
- 2) förbundets representativa organ må utvecklas i demokratisk riktning, särskilt så att delegeradeförsamlingen omdanas till ett verkligt världsparlament;
- 3) obligatorisk skiljedom fastslås för alla framtida konflikter mellan staterna och att »rätt till krig» avskaffas;
- 4) den allmänna värnplikten avskaffas;
- 5) enskilda stater må äga rätt att, så länge krig som medel för avgörande av internationella tvister icke är uteslutet, förklara sig permanent neutrala.»

Alltnog, man förmodar, att Sverige, Danmark och Norge skola inträda men såsom medlemmar av detta förbund och där arbeta sedermera i en viss bestämd riktning. Det är flera av eder vänstersocialdemokrater, som äro verksamma deltagare i dessa fredsföreningar, och särskilt är ju en av edra män förkämpe därvidlag; jag åsyftar herr *Lindhagen*. Såvitt jag kan finna, har herr Lindhagen till denna resolution endast gjort den reservationen, att han icke endast ville vara med på, att man bland sina önskemål skulle uttala, att värnplikten skulle avskaffas, utan även att det övriga krigsväsendet skulle avskaffas. Jag frågar eder mina herrar: är icke den tankelinje, som ligger i dessa fredsorganisationernas uttalande, värd att följas? De män, de kvinnor, som under många år hängivit sig — från min utgångspunkt sett kanske en och annan gång felaktig eller överdrivet hängivet sig — åt fredsarbetet och som äro eder mycket närstående, jag säger, hade det icke varit klokare, sannare och riktigare, om ni följt deras väg i stället för att gå in på den linje, där ni kasta allt av onda ord ni kunna över den skapelse, som kommit till. Jag har en känsla av att ni vid detta tillfälle sparat ur.

Det har här fällt det slagordet — mitt anförande skall bli helt kort — att Ni sparat *allianspolitik* i denna sak. Så har det sagts av såväl herr Vännerström som herr Fabian Månsson, att här skall Sverige bringas ut ur neutraliteten för en allianspolitik och hela fredstraktaten garanteras. Från den utgångspunkten är det, som hela den skröckbild kommer, som målats ut här i dag. Jag ber, att kammarens ledamöter må läsa och med noggrann eftertanke studera, vad som står här på sidan 83 i propositionen, där det heter: »Däremot komme de neutrala staterna genom inträde i förbundet i tillfälle att söka medverka därtill, att detsamma i

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ovannämnda speciella — liksom i övriga mera allmänna — funktioner skall utveckla sig från den karaktär, som i följd av dess tillkomst genom de segrande makternas beslut kommit att i viss mån präglade detsamma, till ett över alla makter stående mellanfolkligt organ.»

Ja, det är enligt min mening en bristande blick för sammanhanget, för verkligheten, när man icke förstår, att ett första försök att skapa denna gigantiska fredsorganisation i världen — framsprungen direkt ur kriget — också måste bära en prägel av sitt ursprung. Och alla se vi tydligt och klart i vad mån brister därav uppkommit i organisationen.

Men jag säger, att vi även skulle sakna verklighetsblick, om vi icke förstodo, att i den mån som fredens många krafter göra sig gällande, omspinnande, för fredens vardagliga behov änderande förbundsorganisationen, så skall det ena med detta andra framtvinga, att den organisation, som ännu i mångt och mycket kan anses bära drag av detta, som framsprungit ur kriget, möjligen skall utveckla sig till och få karaktär av ett verkligt organ för det mellanfolkliga samfundet.

Och, mina herrar, jag skulle vilja säga eder: när vi med verklighetstrogen blick betrakta, huru utvecklingen saanolikt skall och hör gå, skola vi då icke vara med och göra allt vad vi kunna för att befordra denna utveckling?

Huru kan man över huvud taget sammanblanda talet om allianspolitik med detta? Frågan gäller att se till, att varje stat för lösningen av uppstående tvister går fram till en undersökningskommission och skiljedom, och först när efter viss tids förlopp det visat sig, att man icke kunnat lösa tvisterna på de vägarna, då kan det bli fråga om något, som vi eventuellt kunna anse vara krig av rättmätig beskaffenhet. Men, mina herrar, är detta något som har samband med allianspolitik? Det är ju tillkommet för att *förhindra* uppkomsten av fredsstörande förhållanden. Är sådant allianspolitik, då skulle jag vilja säga, att det slagets allianspolitik bära alla fredsvänliga krafter stödja. Är man däremot, då drabbar i hjärtat själva tanken på att genom en sammanslutning av staterna åstadkomma fredstillstånd i världen. Huru kan man jämföra den heliga alliansens tid med nuvarande tider, har icke, herr Fabian Månsson, ett århundrades utveckling fört oss in på andra banor, då okända? Äro staternas inre detsamma nu som då? Hava icke staterna förändrats till hela sin struktur? Vad ha herr Fabian Månsson och hans vänner för tilltro till *demokratiens* framtid? Vad har man för tro på folkens vilja att skapa ett bättre tillstånd i världen, om man har den meningen, att folken icke skulle kunna i de år, som komma, förändra detta folkens förbund på det sättet, att det blir den kraft till betryggande av fred och kultur, som vi alla hoppas och längta efter? Skulle ni vilja, att Sverige *ensamt* bland småstaterna ställdes utanför och såge på, huru andra ivrigt arbetade för denna mänsklighetens huvudupp-

gift? Nej, mina herrar, när ni så yrka, då skilja ni er från den ideella riktning, ni en gång varit inne på. Då har ni sparat ur. Och jag måste livligt beklaga detta.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Herr vice talmannen övertog nu ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Om stora ord och starka lungor skulle vara det avgörande vid voteringen i afton, så skulle utan tvivel herrar Lindman och Trygger vinna en stor viktoria. Men gudskelov är så ej fallet och jag är övertygad om att kammaren vid detta tillfälle, som alltid annars kommer att låta sakskaalen tala. Herr Fabian Månsson uppehöll sig en lång stund under första delen av sitt anförande med att söka göra en jämförelse mellan den heliga alliansen och nationernas förbund och sätta ett likhetstecken mellan dessa. Hade han varit inne i kammaren på förmiddagen och åhört diskussionen då, skulle han ha funnit, att en talare rätt ingående behandlat detta ämne och därunder framhöll och visade, huru olik denna heliga allians var detta nationernas förbund, och vore icke klockan om några minuter tolv, skulle jag verkligen velat framhålla dessa skäl, men när de redan en gång framförts under dagens debatt, så må det vara nog med det sagda.

Vi känna ju alla Fabian Månsson. Vi känna, huru livlig fantasi han har. Men jag tror, att han i dag nästan slagit rekordet. Var det på oss han trodde sig kunna inverka, när han påstod, att syftet med nationernas förbund var att upptaga en kraftig strid mot socialismen. Tror verkligen herr Fabian Månsson, att det är därför, som herr Lindman och 45 andra högermän ha uttalat till protokollet, att de komma att rösta mot Kungl. Maj:ts förslag om anslutning till nationernas förbund? Och tror herr Fabian Månsson verkligen, att någon här i kammaren skall tro, att inträdet i nationernas förbund betyder ett upptagande av kampen mot socialismen, när han hör, huru socialisternas ledare här i kammaren i dag, med instämmande av såvitt jag kunde finna, hela det socialdemokratiska partiet, förklarat sig berett att rösta ja för inträde i nationernas förbund? Detta borde tillräckligt visa, vart herr Fabian Månssons fantasi fört honom i dag.

En sak äro vi ju alla ense om, nämligen att nationernas förbund icke från början blir sådant, som så många och kanske vi alla hade hoppats. Men tänker man närmare över den saken, så är det dock rätt naturligt, att pakten ungefär ser sådan ut som den gör. Det var fem stormakter och fyra andra makter, som till sist lyckades nå det resultat som vunnits. Ni, mina herrar, förstå, huru uppenbarligen meningarna stått mot varandra, huru intressena stått mot varandra, innan man över huvud taget kunde komma så långt, som man kommit till. Och läser man t. ex. igenom protokollen från Haag-konferenserna, finner man, vilka svårigheter som även då förelågo att över huvud taget komma någonstans på detta område.

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Man får vara glad, att nu åtminstone en grund är lagd, på vilken man senare kan bygga vidare.

Jag åhörde med uppmärksamhet herr Lindmans anförande i förmiddags, och jag beklagar, att jag icke kunde riktigt förstå, huru han kunde utveckla och fasthålla vid den mening, han då anslöt sig till. Och jag skulle vara glad, när jag ser, att han har ordet om en liten stund, om han kunde klargöra, huru det nationernas förbund skall se ut, som möjliggör för Sverige, om Sverige vill ansluta sig till detsamma, att få föra även i fortsättningen den neutralitetspolitik, som Sverige fört under det sistförflutna århundrandet. Vill man ingå i ett nationernas förbund och har man fört en sådan neutralitetspolitik, så är jag övertygad om, att, huru än det nationernas förbund kommer att se ut som herr Lindman önskar, så kommer förbundet absolut att fordra, att Sverige överger en dylik neutralitetspolitik och slår in på allianspolitik.

Står man i valet och kvalet, huru man bör rösta i denna ytterst viktiga fråga, och anser man de direkta skälen för inträde i nationernas förbund ungefär lika tungt vägande som skälen mot ett inträde, så finnes det, herr talman, enligt min uppfattning två skäl av stor betydelse, som borde föranleda, att vägskålen slår över och att mången bör giva sin röst till förmån för inträde i nationernas förbund. Nationernas förbund kommer utan tvivel, mina herrar, att vara ett skydd mot bolsjevismen. Det är därför, som förslaget bekämpas så ivrigt och kraftigt från vänstersocialistiskt håll. Och om Sverige icke skulle inträda i nationernas förbund nu, så är det enligt min bestämda uppfattning fara, att det goda samförstånd, som nu är rådande i Norden icke i fortsättningen skall kunna upprätthållas. Jag är övertygad om, att det icke finnes en enda ledamot av denna kammare, som icke med ledsnad och sorg och verkligt bekymmer skulle se, om icke detta goda samförstånd i fortsättningen skulle kunna upprätthållas, som nu existerar de tre skandinaviska länderna emellan, och det glädde mig att höra herr Lindman framhålla att det finns ingenting, som han skattar högre än arbetet för ett gott samförstånd i Norden, och att det även är hela högerens åsikt. Ja, det är verkligen icke en dag för tidigt, att den åsikten uttalas från ledande högerhåll här i svenska riksdagen.

General Hammarskjöld återkom liksom en eller annan talare på förmiddagen till den punkten i pakten, att genom att Sverige ingår i nationernas förbund, skulle Sverige också kunna komma att medverka till en eventuell hungerblockad, och herr Hammarskjöld framhöll, att det svenska folket icke kan gilla en sådan form av krigföring. Nej, däri giver jag generalen fullständigt rätt. Men det är icke blott en sådan form av krigföring, som det svenska folket icke kan gilla. Det kan icke gilla användandet av giftiga gaser, och det kan över huvud taget icke gilla någon som helst form av krigföring. Men den som tror, att Sverige, om Sverige ställer sig utanför nationernas förbund, icke i en viss situation kan komma att medverka till hungerblockad i lika hög grad som om Sverige går in i nationernas förbund, han känner icke mycket till, huru

det i verkligheten gått till under de svåra år, vi nu genomlevat. *Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund.*
 Sverige, Norge och Danmark voro neutrala under hela världskriget. Men tror ni icke mina herrar att vi trots detta måste deltaga i den hungerblockad, som ententen till följd av den obegränsade u-båtsblockaden riktade mot centralmakterna? Jo för visso. Jag skall endast peka på ett enda förhållande. Norge kunde fiska ur havet praktiskt taget vilka kvantiteter fisk som helst. Men en dag stod Norge inför den situationen att nödgas nedlägga fisket helt och hållet på grund av att man i Norge icke hade några fiskeredskap och var hänvisat till ententen, för att fylla sitt behov därav. Norge fick dessa redskap från ententen men mot villkor att icke exportera en enda tunna sill eller ett enda kilogram fisk till centralmakterna. Detta endast såsom ett exempel på huru en neutral stat, som icke kan producera allt varav landet är i behov, kan nödgas att i högre eller mindre grad medverka i en blockad.

Huru mycket vi än ogilla dylika blockader, höra vi väl dock kunna vara överens om en sak, nämligen att om Sverige står utanför nationernas förbund, då kan icke Sverige utöva något som hälst inflytande att få in en annan anda än den, som event. icke finnes nu, när grunden lagts. Men går däremot Sverige in i nationernas förbund, då finnes också en möjlighet att kunna verka i den riktning, vi alla önska förbundet utvecklat i. Förbundspakten, herr talman, öppnar enligt min bestämda mening nästan obegränsade perspektiv för arbetet till fredens bevarande och krigets bekämpande. Under sådana förhållanden har jag icke tvekat att i särskilda utskottet giva min röst till förmån för Kungl. Maj:ts proposition. Och på dessa skäl, herr talman, anhåller jag även att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan herr talmannen återtagit ledningen av förhandlingarna, anförde:

Herr Andersson i Knäppinge: Herr talman! I denna viktiga fråga kanske det icke skulle behöva ordas något vidare, och jag skall för min del icke upptaga tiden med något längre yttrande. Vad jag för min del tänker är sagt förut i huvudsak av dem, som icke kunna följa regeringen här. Men den föregående talaren sade, att om vi alla vore så fantasirika, som han menade att herr Fabian Månsson var, så skulle det vara sorgligt ställt. För min del tror jag att bakom herr Månssons »stora», och mindre väl valda ordalag som han ofta väljer, dock finnes en, från hans synpunkt, ärlig tanke, vartill även en motståndare kan hava skäl ägna sin uppmärksamhet.

I denna enligt min uppfattning stora fråga för Sveriges land och folk där dess frihet och självständighets vara eller icke vara för framtiden avgöres, hade jag tänkt, att av det jag från ivrarna av anslutning till nationernas förbund skulle få höra därom i debatten, jag skulle få en starkare övertygelse om de fördelar för vårt land och folk som nationernas förbundsakt innebure. Men jag

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

har blivit besviken i det stycket. Pliktkänslan har dock sagt mig, att man bör så långt som möjligt i förväg söka utforska, vad som är rätt och vad som icke är rätt i detta avseende. Jag har också förut kommit till den uppfattningen, att man icke kunde gå med på det nu föreliggande förslaget dels på grund av det omdöme jag själv kunnat bilda mig om saken och dels även på grund av min övertygelse om att bland mina valmän och, jag vågar säga, även bland dem i den ort där jag bor, som icke kunna räknas till mina valmän, man icke skall finna många, som verkligen sätta sin tro till nationernas förbund och förbundsakten, sådan den nu framkommit. Det är litet underligt, och jag har verkligen aldrig tänkt att detta skulle kunna inträffa, att man här kommit att i sak stå så enig med vänstersocialisterna, som man verkligen gör i frågan om anslutning till nationernas förbund. Jag beklagar om förhållandet är, som den siste ärade talaren tycktes vilja påstå, att vänstersocialisterna egentligen driva sitt motstånd mot detta förbund, endast därför att de däri frukta ett försvar ifrån borgerligt håll eller ifrån ententemakterna mot bolsjevismen. Är detta skälet varför de så ivrigt motarbeta det? Jag är för min del övertygad om att de i detta fall taga fel. Av det jag i debatten fått höra såväl från statsrådsbänken som av ivrare för det föreliggande förslaget på andra håll har jag, trots de många orden och de rika löftena som givits, icke kunnat erhålla den övertygelsen, att vi skola få ett bättre skydd på olika områden för de nationer, som gå in i förbundet. Jag tror, att det är den nationella självbevarelseinstinkten och de samhällsbevarande och ordningsälskande folken i alla kulturländer, som i detta fall komma att utgöra ett värn, vare sig vi stå utanför nationernas förbund eller ingå i detsamma. Min övertygelse är, att ingen större fara förestår oss på detta område, om vi av de skäl, som här så fullständigt utvecklats, avböja att gå in i nationernas förbund.

För mig hava dessa skäl varit avgörande, och särskilt har jag fäst mig vid innehållet i de artiklar i förbundsakten, som handla om våra skyldigheter i förhållande till andra makter, såsom att vi skola vara skyldiga att gå ut i krig med vårt folk på grund av en annan makts brott eller för en annan makts välfärd, och framför allt den bestämmelse i förbundsakten, som återfinnes i artikel 16, första punkten, där från min synpunkt sett det hemskaste av allt i hela denna akt finnes intaget. Jag förvånade mig verkligen över att Sveriges statsminister kunde i detta hänseende så ivrigt försvara förbundsakten och framhålla dess goda artiklar, då däri finnes upptaget såsom tillåtet ett sådant krigssätt som att driva hela nationer och folk till hungersnöd. Vårre kan ett krig icke föras, än när icke endast individen får låta sitt liv under krigets hemska dagar utan även de oskyldiga kvinnorna och barnen få uthärda en lång och tärande hungersnöd. Det är ett krig, som säkerligen kommer att sätta spår efter sig under flera mansköldrar. Detta visar sig också i de nu underkuvade länderna. Det är en svår sak att, om denna artikel skulle komma i tillämpning, tvingas till att jämte övriga

allierade gå i författning om att på sådant sätt bojkotta folk. Det skulle icke vara förenligt med svenskarnas alltid varma hjärtan för nödlidande på andra håll. Jag undrar, hur det då skulle gå med den mycket omtalade och människovänliga rörelse, som har sin huvudsakliga stamort i Sverige, nämligen Rödakorsverksamheten. Jag undrar, om denna verksamhet genom en sådan artikel också skulle förhindras att utöva sina internationella välgärningar mot ett folk, som skall underkuvas genom att utsättas för hunger, sjukdomar, pest och elände av alla slag. För mig står denna bestämmelse i förbundsakten som ett oöverstigligt hinder för oss att vara med i detta förbund jämte den omständigheten, att det endast är en del av världens stater, som där komma in.

Såvitt jag kan förstå, kan det icke anses vara något bevänt med nationernas förbund, förrän vi, såsom det också framhålles i en reservation, även hava Amerika med. Jag för min del har den uppfattningen av fredsarbetet, att skall det bli något av det, så skall det gå i den riktningen, att alla stater skola bli eniga därom, utan att man skall hava sådana här, man kan säga, barocka tvångs-åtgärder på sitt program eller stadgarna för det blivande förbundet hava upptagit det enligt mitt förmenande värsta krigssätt, som kan tänkas, ty knappast kan man i historien uppleta något krig, som gjort så mycket ont, som utlungrandet av hela folk kan göra. Det förvånar mig, att herr vice talmannen kunde säga, att detta var ett humanare krig, än krig i allmänhet äro.

Ja, herr talman, jag skall icke uppehålla mig längre vid detta. Jag har blott med dessa få ord velat tillkännagiva, varför det för närvarande icke finns någon möjlighet för mig att rösta för en anslutning till nationernas förbund.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till den reservation, som är avgiven av herr Trygger m. fl.

Herr Lindman: Herr talman, mina herrar! Jag får uppriktigt bekänna, att jag helst skulle velat avstå från att i denna debatt komma med några repliker så här dags på natten, men det är å andra sidan svårt att låta bli att replikera, då så många uttalanden blivit fällda, mot vilka man icke gärna kan underlåta att reagera.

Det har gjorts rätt så skarpa uttalanden, genom vilka man försökt misstänkliggöra den ställning som högern intagit i denna fråga, misstänkliggöra de bevekelsegrunder som ligga bakom den reservation, som från högerens sida framförts. Jag vill blott säga, att när man kommer in på detta att vilja misstänkliggöra bevekelsegrunderna, då har jag alltid den uppfattningen, att då är det klennt med de andra argumenten. Har man verkligen starka sakliga argument, så framför man dem och låter dem verka genom sin egen tyngd men försöker då icke och behöver icke heller försöka misstänkliggöra motståndaren för att ha några andra bevekelsegrunder än dem han verkligen uttalat och framhållit. Man har vid ett visst tillfälle i dag fört in debatten i en viss anda, som jag för min del, för att tala efter högt föredöme, verkligen icke kan finna vara så sär-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

deles lycklig. Här har man verkligen talat så mycket om den goda anda, som skulle besjåla nationernas förbund, och man har uttalat, att den finns och kommer att finnas. Jag kan icke säga annat, än att det varit mera lyckligt, om de som äro anhängare av anslutning till detta nationernas förbund lätit den anda, de vilja skola leva och verka där, även vara rådande här i debatten. Min ärade granne på bänken framkastade t. ex. den frågan, hur högern verkligen skulle ställt sig, om det varit ett motsatt förhållande, så att ententemakterna icke varit de segrande i kriget. Han ville därigenom insinuera, att högern då skulle intagit en annan ställning och kanske varit varma anhängare av ett nationernas förbund, som föreslagits från de då segrande makterna. Jag vill säga den ärade talaren på Stockholmsbänken, att jag endast skall besvara detta argument med följande fråga till honom. Hur skulle herr Branting ha ställt sig till ett nationernas förbund, vars förbundsakt innehållit precis det samma som den nu föreliggande förbundsakten men som varit framlagd av kejsar Wilhelm, kejsaren av Österrike samt av Bulgariens och Turkiets monarker? Jag behöver icke ett svar. Jag är livligt övertygad om att herr Branting bara genom denna fråga känner det ytterst kränkande i det påstående, som han gjort gentemot högern. Jag tycker över huvud taget, att vid en sådan allvarlig debatt, den mest allvarliga vi efter många talares utsago haft i Sveriges riksdag på långa tider, borde man kunna åtminstone utgå ifrån, att det icke finns en i denna kammare, som icke talar och röstar efter sin innersta övertygelse. Jag för min del tror icke, att det finnes någon av mina motståndare, som skulle handla på annat sätt.

Lika oriktigt är det, att framställa våra argument såsom något landsskadligt. Hans excellens herr statsministern upprepade med emfas några gånger, att högerns uppträdande här var landsskadligt. Lika som vi skulle ha något skäl att i denna debatt i den ställning, vi intaga, komma med någonting, som skulle vara skadligt för landet! Varför skulle det vara skadligt? Kan det över huvud taget vara skadligt för landet, att en ledamot av denna svenska riksdagen säger ifrån, vad han har på hjärtat, vad han känner, vad han tycker och vill i en så viktig fråga, som denna. Om det varit så, som herrarna nu synes vilja förmena, — jag riktar mig nu till dem av herrarna, som anse, att en anslutning utan vidare är någonting absolut nödvändigt — och det hade funnits en stark mening, som lätit undertrycka sig, som resonerat som så: »Här går saken sin gilla gång fram, och därför tåga vi», hade det varit bättre? Nej, mina herrar, icke i någon mån! Vilja ni efter den anslutning, till nationernas förbund, ni arbeta för, verka för att det förbundet skall få en bättre utformning, få en bättre struktur av sina förbundsartiklar, då försäkrar jag eder, att ni ha ingen skada av att det funnits män i den svenska riksdagen, som varit så pass starka i sitt motstånd, att de till och med sagt: »Hellre låta vi bli att gå in, om icke förbundet kan göras bättre redan ifrån början.» Kunna ni över huvud taget få något starkare stöd för att arbeta för en sådan förbättring?

Vad tjänar det till att säga, att högern uppträder utmanande;

högern driver upp en nationaliststämning; högern för bränsle åt en propaganda, som ser i anslutningen något annat än vad den är. Vad är det för en propaganda? Har högern drivit någon propaganda? Jag känner icke till det, jag vet icke, att något sådant förekommit, men jag skulle vilja säga, att allt det där, som herr Branting sade — ty det var honom, jag nyss citerade med dessa tre satser — det gör sig bättre, när man talar på ett folkmöte än då man talar i Sveriges riksdag, ty här vet ju i alla fall var och en, som sitter i denna kammare, att det icke har bedrivits någon propaganda. Det är helt enkelt den omständigheten, att här föreligger en viktig fråga till behandling; högern intar en ståndpunkt och vänstern en annan, och därmed föra vi våra argument till torgs ifrån båda sidor. Är det verkligen rätt, att säga på det sättet? Är det rätt att över huvud taget använda sådana uttalanden? Varför skulle vi icke här i denna kammare få uttala oss, lika väl som man ifrån andra sidan gör det, och jag frågar, mina herrar, varför sitta vi då egentligen här, vad ha vi här att göra, om det bara är meningen, som hans excellens sade på förmiddagen: »Saken är klar; kammaren kommer att antaga förslaget, det är jag övertygad om.» Och sedermera säger han: »Vad tjänar det då till att opponera?»

»Ser inte högern», utbrister herr Branting på förmiddagen, att världen rör sig? Ser inte högern, att nu är det någonting annat, som inträffat; nu är det ett annat läge; nu måste vi uppgiva vår neutralitet, sådan som vi hittills betraktat den?» Jag vill svara det: Visst rör den sig, det se vi alla, och den rör sig efter min uppfattning med en utomordentlig hastighet. Den rör sig så, att jag tror, att många av herrarna, som nu rösta för detta, en dag komma att säga: »Tänk, om vi kunde röra oss litet tillbaka! Tänk om vi kunde flytta oss tillbaka så långt att vi finge beslutet om inträde i nationernas förbund ogjort!»

Jag vill icke spå, och det tjänar ju icke heller någonting till, men det var en gång, som det pågick en konferens i Paris — det var 1856 — och där träffades det en överenskommelse om vissa folkrättsliga bestämmelser. Det var den märkliga överenskommelse, i vilken bland annat Sverige, för att icke nämna en mängd andra stater, deltog. Det var den, som avskaffade kaperiet. Det var den, som förklarade, att när neutral vara föres under fientlig flagg, får den icke beslagtagas om den ej är krigskontraband, och det var den, som sade, att om en fientlig vara föres under svensk flagg, får den icke beslagtagas likaledes med undantag för krigskontraband. Och det var den konferensen — som även Sverige, som jag nyss nämnde, biträdde — som uttalade hur en blockad av fientlig kust fick vara inrättad för att vara tillåten nämligen att den skulle vara effektiv. Det var 1856. Det var långt tillbaka i tiden, och mycket har hänt sedan dess. Nu mina herrar, stå här stora, framstående statsmän upp i andra kammaren, hans excellens herr statsministern, herr Branting och andra, och prisa i höga tonarter hungerblockaden. Det är den, som nu skall vara den ekonomiska åtgärd, vilken skall betvinga sådana stater, vilka vilja bryta emot sina förpliktelser efter denna

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

förbundstraktat. Det är på det sättet, de skola betvingas. Ja, mina herrar, nog ser jag, att världen rört sig framåt, när man på det sättet kan kasta överbord det, som vunnits efter långa strider, det, som man vann 1856, för att nu stå på den ståndpunkten, att allt detta kunde vi lägga i skräpvrån, det kunna vi lägga på hyllan, det är gammalt nu. Nu är det nya värden, nu är det andra papper, som skola göra sig gällande. Men jag frågar: är det verkligen meningen, att sedan nationernas förbund blivit tillskapat, det icke heller efter den tiden skall finnas någon folkrätt? Är det meningen, att havens frihet skall vara någonting, som man fullkomligt överger, skall det icke efter den tiden få finnas någonting, som heter folkrätt lika väl, som det fanns för sextio år sedan? Hur skall det gå med det land, som icke är med i folkens förbund? Skall det vara en rättslös paria, en utkastad, som icke har några rättigheter alls? Skall det finnas en sådan, som icke kan äga några rättigheter att åberopa sig på, någon folkrätt?

Man talar här om att det skall vara likgiltigt, om vi stå inne i folkens förbund eller utanför, därför att, om vi icke äro med i detsamma, tvingas vi av folkens förbund på grund av artikel 16 att lika fullt vara med om att företaga åtgärder. Är detta folkrätt? Det vill jag fråga. Varför skall man icke för framtiden kunna tänka sig, att världen kan komma tillbaka till den goda ståndpunkt, på vilken den stod 1856, och att någonting skall kunna finnas även efter detta, som heter verklig neutralitet, d. v. s. ett land, som förklarar: »Jag vill vara en fredlig medborgare bland staterna; jag vill icke göra något orätt; jag vill hålla allt, vad jag förpliktat mig till; jag vill vara med såsom en samvetsgrann medlem bland nationerna. Men jag vill behålla min neutralitet; jag vill icke blanda mig in i striderna och tvisterna mellan vare sig stora eller små länder. Jag tycker, att man gör de styrande folken orätt, om man icke tror, att något sådant verkligen skulle kunna äga rum efter detta.

Nu kommer man med folkens förbund och säger, att det är någonting nytt; det har kommit till på grund av kriget och det är kriget, som gjort, att det blivit nödvändigt. Minns icke herrarna, att frågan om ett folkens förbund är en gammal sak, som fanns långt före detta krigs tillkomst? Minns herrarna vilket intresse, det då fanns för detta folkens förbund hos dem, som nu föra fram förslaget? Fanns det verkligen en sådan stor resonans för att det skulle skapas ett förbund av alla civiliserade fria stater för att hålla tillsammans och därigenom avvända krigets förbannelser? Nej, det intresset var svagt på den tiden, men nu har det kommit något nytt. Nu har kriget tillkommit och nu har intresset för ett sådant folkens förbund vaknat med stor styrka.

Man har i debatten sökt att fånga auditoriet genom en del yttranden, som efter min uppfattning knappast borde ha behövt förekomma. Jag skulle nästan vilja kalla dem gottköpsfraser. Jag skall icke upprepa många av dem; jag skall endast anföra ett yttrande, som herr Branting fällde, då han bemötte ett yttrande, jag hade,

att det vore ett svek emot mitt land, ifall jag ginge med i denna fråga på något, som jag själv icke ansåge vara rätt. Då förbisåg den ärade talaren den lilla passus, som följde närmast framför detta mitt yttrande, nämligen att det har påstatts, att det är ett svek emot mänskligheten, om man nu icke ingår i nationernas förbund. Jag känner mig övertygad om att den ärade talaren förbisåg detta, ehuru väl det är en ganska viktig omständighet, när man skall följa min argumentation. Yttrandet fälldes nämligen i förrgår afton på läkaresällskapet av en ganska framstående vänsterman i första kammaren, lät vara att det icke var en socialdemokrat utan en liberal.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Till denna sort av argument hör även, när man säger som herr Branting: »Här är hela den civiliserade världen med», så kommer en liten tankepaus, och så kommer: »i stor utsträckning». Är verkligen hela den civiliserade världen med? Den kungl. propositionen säger, att mer än halva Europa står utanför, och dessutom ha ju Förenta staterna ännu icke anslutit sig. Kan man då säga, att hela den civiliserade världen är med? Nog får man väl ändå säga, att ett sådant yttrande innebär en ganska stor överdrift, men jag förstår, att herr Branting i sitt anförande var ytterst livlig och intresserad av att, som han också uttalade i ett yttrande, »nu, mina herrar, blir det att övergå till aktiva former». Ja, det glöder mig att för en gångs skull få kalla herr Branting för aktivist, sedan han haft så mycket elaka saker på förmiddagen att säga om aktivisterna, så att han till och med velat draga in oss högerriksdagsmän, i trots av att herr Branting mycket väl vetat, och i varje fall av riksdagens protokoll skulle kunnat inhämta, att vid varje tillfälle, då denna fråga varit på tal i riksdagen, har ifrån den plats, där jag står alltid uttalats, och ifrån andra högermän alltid uttalats, att Sverige skulle hålla sig neutralt i kriget.

Sedan kom man in på frågan om skandinavismen. Herr Branting beskyller mig för att jag med mycket lätt hand berör den frågan hur det skulle ställa sig, om Sverige nu skulle fatta ett annat beslut än de andra nordiska länderna. Nå, med så lätt hand vidrörde jag icke den saken, därför att jag betygade vad som är min innersta övertygelse, nämligen att skandinavismen har en stor betydelse, och att, om den sköttes rätt av de skandinaviska länderna, den kan för dem bli en stor och verklig vikt. Jag har den uppfattningen, att, om de skandinaviska länderna kunde stå tillsammans, skulle det vara värdefullt och nyttigt, men jag kan icke driva skandinavismen så långt, att jag säger, att man i de andra länderna skall bestämma vårt votum i andra kammaren. Om vi, därest Danmark och Norge förklarade sig för anslutning till folkens förbund, icke här i riksdagen skulle kunna uttala oss i en motsatt riktning, vad innebar det? Jo, endast att ett votum, vore oss påtvinget, därför att det måste så vara för skandinavismens skull. Man har intet val, därför att Norge och Danmark hava bestämt sig, och Sverige måste följaktligen göra på samma sätt.

Herr Röing säger, att det goda samförståndet mellan de nordiska länderna icke skall kunna fortsätta, om vi ej ansluta oss till

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

förbundet. Varför skall det icke kunna fortsätta? Varför skulle icke Sverige kunna leva i lika gott samförstånd med dem efter en sådan eventualitet? Jag bara frågar, och det finns icke någon, som kan ge mig ett skäl, varför icke så skulle vara fallet. Är det därför, att det ena landet skall dras in i den ena intressefären och det andra i den andra? Nej, vår fredskärlek, vår vilja att leva som neutrala länder i verkligt gammal betydelse, finns hos oss tre länder. Det behöver ingen hysa det minsta tvivel om.

Nu, mina herrar, hava vi sedan kl. 11 på förmiddagen tolkat och åter tolkat nationernas förbundsakt. Den ene tolkar på sitt sätt, och den andre tolkar på ett annat. Men vad betyda alla dessa tolkningar? Vad ha de för värde? Man säger, att tolka icke, som högern vill, därför att det kan bli oss till någon skada. Regeringens tolkningar, säges det skola vi ha som dyrbart guld, som vi skola taga fram någon gång, då det riktigt kniper, och kunna säga, att så sade vi den gången. Jag försäkrar, att de tolkningar, vi göra, väga fjäderlätt. Nationernas förbundsakt är skriven så, att den icke kan tolkas. Den är otydlig, och det finns icke någon, som har bestritt, att den så är. Tvärtom har man sagt, att det är meningen, att den skall vara otydlig. Vad lönar det att här stå och tala om tolkningar, då det icke kan finnas den ringaste utsikt för att kunna förvärva något auktoritativt uttalande för att den ena eller den andra tolkningen är riktig? Sveriges regering hade ju möjligen — men jag tror näppeligen den skulle lyckats däri — kunnat på ett tidigare stadium inhämta vissa förklaringar och vinna vissa tolkningar. Jag tror som sagt icke, att det skulle lyckats. Det har i varje fall icke blivit försökt.

Alla tolkningar till trots, står dock en sak fast, som jag nämnde i mitt anförande här på förmiddagen. En sak som icke kan tolkas bort, och det är den, som är innesluten i den 16 artikeln i förbundsakten, nämligen den, som säger, att man skall utöva ekonomisk bojkott. Visserligen förklarar herr Branting, att man skjuter över målet, om man säger, att Sveriges deltagande i en sådan blockad skulle leda till något sådant som det, vi nyligen hava bevittnat, men av vilka skäl och på vilka grunder ett sådant uttalande kunnat göras, därom sväva vi i den fullkomligaste ovisshet. Kvar står endast, att denna ekonomiska blockad ingår som ett av de förnämsta för att icke säga det förnämsta momentet i de åtgärder, som skola användas för att betvinga en brytande — jag ber om ursäkt, att jag icke nu säger felande, men jag skall säga en förbundsmedlem, som bryter emot sina förpliktelser.

Herr Engberg gick så långt i sitt uttalande om denna ekonomiska bojkott, att han förklarade, att någon annan åtgärd väl icke behöver ifrågakomma. De militära åtgärderna behövas icke. Man finner, säger han, att man håller sig till det ena påtryckningsmedlet men släpper det andra, d. v. s. jag förmodar, att detta kanske något dunkla uttalande dock får tolkas så, att det betyder, att, om man kan göra en verkligt effektiv blockad, behöver man icke gripa till något annat vapen. Jag har redan sagt, att jag anser denna

ekonomiska påtryckning, denna hungerblockad för att använda det rätta ordet, vara något, som jag för min del vill vända mig mot med avsky. Vi hava på sätt och vis varit uppmånade att företaga en sådan emot ett land under sistlidna höst, men, såvitt jag vet, vägrade vi att deltaga i densamma, och det hälsade jag med tillfredsställelse.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Röing hade här på aftonen ett anförande, i vilket han bemötte de anföranden, som hållits av herr Trygger i första kammaren och av mig här i andra kammaren, på följande sätt: Om stora ord vore avgörande, skulle herr Trygger och herr Lindman vinna seger i afton. Detta var, såvitt jag förstår, allt vad han hade att säga om våra anföranden. Jag får nu säga, att jag tyvärr, oaktat herr Röing i sitt anförande förklarade, att han hade åhört mig med största uppmärksamhet, måste använda mina lungors fulla kraft av den anledningen, att herr Röing pratade så starkt under det jag höll mitt anförande, att jag måste släppa till litet kraft i det. Det är ju kanske så, att stora statsmän icke behöva gå in så djupt på argumenteringen. De lägga sitt tungt vägande ord i debatten och säga, att så skall det vara, och då behövs det kanske sedermera icke något mera. Kanske hade det dock varit bättre, om herr Röing verkligen med uppmärksamhet hade velat åhöra vad jag sade, ty det var åtskilliga argument, som jag anförde och som efter min uppfattning kunde hava haft ett visst inflytande.

Vad som emellertid i denna stora viktiga fråga står kvar för oss att bedöma såsom det allra sista, är, om det är ett verkligt folkförbund, vi inträda i. Ser man icke, att Europa är delat i två delar: den ena delen är de segrande makterna, vilka nu skapat ett folkens förbund, men den andra delen, enligt uppgift i regeringspropositionen mer än hälften, måste stå utanför. Vill man, att man skall taga parti, må man förlåta den, som har den uppfattningen, att det icke är ett inträde i ett verkligt folkens förbund, utan att det snarare har en karaktär av anslutning till den ena parten, den ena hälften av Europa. Vi gå med den ena hälften av Europa, och varför göra vi det? Vi göra det, därför att vi tro, att vi gå in i ett verkligt folkförbund.

Det finns många, som äro ganska tveksamma i denna fråga. Det har uttalats tvivel, anmärkningar, betänkligheter emot det gjorda förslaget. Ja, det är ju på det sättet, att hans excellens statsministern nästan varit litet förargad på förmiddagen över att högern tar upp dessa betänkligheter, och han utbrast: Ja, men alla dessa betänkligheter har ju jag framhållit. De stå ju att läsa på sida efter sida i den kungl. propositionen. Ja, men då han har så många betänkligheter, må jag icke förtänkas, att jag icke ovillkorligen behöver komma till samma resultat som hans excellens statsministern.

Jag känner icke och vet icke vad svenska folket tänker i denna fråga. Hade man haft den uppfattning, som behärskar verkligt demokratiska regeringar, hade man sökt ställa det så, att det svenska folket fått säga sin mening, men det svenska folket har icke

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

fått tillfälle att göra det. Min tro är den, att ute i landet röra sig många känslor, många starka farhågor för det viktiga steg om anslutning, som riksdagen ny synes vara i begrepp att taga. Det är många, som med den djupaste tvekan och den djupaste oro tänka på vad riksdagen i denna dag kommer att göra, därför att de känna på sig, att det här gäller att lämna den gamla grund, på vilken vi stått, för att flytta oss över till något nytt, något okänt, något, som vi icke veta, vart det bär oss, vart det leder hän. Vi veta endast, att det är något nytt, och att det är något ytterst tvivelaktigt, därför att ingen människa kan säga oss, vad vi taga på oss, vad vi ikläda oss för förpliktelser, vad vi ålägga oss och vad vi bliva skyldiga att göra, sedan vi inträtt i detta förbund. Men det finns här många, som handla under någon sorts stämning av oviss fruktan för att det skulle kunna hända någon olycka, om man icke trädde in. Det skymtar fram i utskottsmajoritetens betänkande en sådan farhåga för vad som skulle kunna komma. Men när man frågar: vad är det, som skulle kunna hända, vad är det, som skulle kunna hända ett land, som förklarar sig icke vilja inträda i detta förbund, förrän det blir ett verkligt nationernas förbund, vad är det, som kan hända oss om vi vilja vara ett land som iakttager allt som kan åläggas ett civiliserat land och alla förpliktelser, kan ingen svara på det. Vi vilja icke ställa till med ofred och bråk i världen, utan vi vilja vara lojala medborgare ibland nationerna. Ånej, det är på det sättet här, att man rinner med strömmen. Man säger, att den ene går med och den andre går med och den ena neutrala nationen efter den andra träder in i detta förbund. Huru skola då vi kunna stå emot? Vi måste göra såsom alla de andra. Jag får för min del säga, att en sådan politik är ytterst svår att förstå. Den är enligt min uppfattning obegriplig därför att varje land måste föra sin politik och varje land måste handla så, som det finner för sitt land rättast och nyttigast, och det är en dålig politik att ramla med bara därför att alla andra göra det. Man tror naturligen, att det kommer att bli till en stor fördel för Sverige. Vi komma att slippa svårigheter och bråk från den sidan, som är starkt representerad i nationernas förbund, och därför är det en viss akt av bekvämlighet, att man nu säger sitt ja, följer med och låter saken gå och tänker som så, att det kanske reder ut sig.

Jag har den djupaste respekt i denna fråga för varje annan övertygelse än den som jag själv hyser. Jag är livligt övertygad om att man går med, därför att man nu tror, att det är för Sverige det bästa och lyckligaste. Jag skulle vilja uttala den allra varmaste förhoppning att de, som leda oss in i detta, aldrig skola få den mening, de nu hysa, i framtiden bragt på skam. Jag har den mening, och jag vill uttrycka den förhoppningen, att det måtte gå Sverige väl efter dess inträde i förbundet, och att vi aldrig måtte behöva komma att ångra att vi gjort detta inträde. Men jag kan icke frigöra mig från den tanken att bakom ligger till mycket stor del denna nrsvenska känsla för det utländska — denna känsla, som säger, att det är ifrån utlandet det kommer — och Sverige är, såsom

vi alla veta, då berett att böja sin nacke för de utländska påbuden och tycker, att det är något så främmande och så storartat att få vara med om något sådant som detta. Detta har naturligt kommit fram genom att man oupphörligt i denna debatt har upprepat till leda att de måste tåga, som tänka annorlunda. Man får icke tala. Det kan vara farligt att tala. Tro herrarna verkligen, att det är så farligt att tala? Tro icke herrarna, att man talar även i andra parlament? Tro icke herrarna, att man i parlamenten i de stora länderna säger varandra sanningen, säger ut sin mening och talar fritt, såsom man i varje fall tycker att frågan ligger för en? Man för debatter både om inländska och utländska förhållanden utan att behöva tänka, att det har en så ofantligt stor fara med sig. Men det beror därpå, att man har den uppfattningen, att en ledamot i ett parlament är satt dit för att säga sin mening och att det därför ej kan innebära någon fara att ärligt uttala sin innersta mening och giva ett bestämt kraftigt uttryck åt densamma. Den begripes, och den kan aldrig någonsin leda landet till några olyckor. Det vågar jag säga.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

För min del skulle jag — och det vill jag sluta med, herr talman — förakta mig själv djupt, om jag icke i dag sagt det som jag sagt, om jag icke uttalat mig mot denna anslutning, när jag känner på mig, när jag känner inom mig, att jag sällan varit så överens med mig själv om den uppfattning, jag här uttalat, nämligen att det är bäst för Sverige att stanna utanför.

Herr N y l a n d e r: Jag skulle icke ytterligare utöka kammarens naturligt nog i denna så viktiga fråga redan så utförliga protokoll, om icke så gott som alla — endast några få undantag finnas — av denna kammares ledamöter givit sin ståndpunkt i frågan tillkänna dels genom anföranden och dels genom instämmanden. Då jag emellertid icke haft tillfälle att yttra mig, ej heller ansett mig kunna instämma i något av de i dag hållna anförandena, vill jag begagna tillfället att, även jag, precisera min ståndpunkt.

Jag hade och har fortfarande starka sympatier för den av herr Swartz framlagda reservationen, men då denna synbarligen icke är en framkomlig väg, utan vi vid den slutliga voteringen få säga: ja eller nej, anslutning eller icke anslutning, då måste jag liksom alla andra genast taga ståndpunkt till dessa två alternativ. Och då har jag i denna fråga kommit till en från det stora flertalet av mina partikamrater avvikande mening. Jag hade kanske kunnat inskränka mig till att instämma med herr Hederstierna i hans i dag på förmiddagen hållna anförande, men det blev omöjligt på grund av den motivering, han framförde, som för mig är främmande.

Jag har försökt att bedöma frågan från svensk och uteslutande från svensk synpunkt och har såsom just herr Lindman påpekade — för visso som alla av denna kammares ledamöter — efter bästa förmåga och efter mitt eget samvete övervägt fördelarna och nackdelarna, vilka bägge förvisso äro stora. Jag har emellertid vid den jämförelsen kommit dithän, att jag anser fördelarna trots allt dock vara större

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

än nackdelarna. Både dessa fördelar och nackdelar ha ju här i dag så i detalj ventilerats, att det är onödigt att komma med några ytterligare synpunkter, men det är dock en, som så vitt jag kan finna här icke alls berörts, och som jag därför ber att få med ett par ord i all korthet framlägga.

En anmärkning, som i och för sig själv är synnerligen berättigad mot en anslutning, är den, att det icke är något verkligt folkens förbund som vi stå inför, därigenom att de besegrade komma att stå utanför. Men jag framställer då den frågan: Blir det just icke inför detta faktum, att de besegrade stå utanför, ännu en stor mission för oss, det neutrala Sverige, att söka så småningom fylla den klyfta, som sålunda finnes mellan segrarna och de besegrade? Från alla partier har här under kriget framhållits det absolut önskvärda och för alla neutrala länder nödvändiga, att dessa länder skola försöka sätta sig i spetsen för det återknytningsarbete, som efter kriget måste komma till stånd inom den internationella vetenskapen, kulturen och det internationella ekonomiska livet. Detta önskemål har icke blivit från något håll motsagt, och jag framställer då den frågan: Skola vi kunna fylla den missionen, om vi stå utanför ett nationernas förbund? Jag tror det icke. Jag tror, att möjligheten för oss att fylla denna viktiga mission, som vi stå inför, bäst sker därigenom att vi gå in i nationernas förbund. Det är, som sagt, för oss en stor uppgift att söka lägga balsam på de sår, som kriget orsakat, och jag tror, att med tidens hjälp det skall lyckas.

I argumenteringen för och emot en anslutning har både i Kungl. Maj:ts proposition, i reservationerna och i anförandena i dag för och emot framgått de ovissa och osäkra moment, inför vilka vi stå. Det är ju också givet, ty det gäller här framtiden, och om den kan ingen människa definitivt döma. Men vi måste dock efter bästa omdöme inför framtiden taga vårt ansvar, och jag har, herr talman, efter många betänkligheter gjort det på det sättet att jag som sagt för min del yrkar bifall till utskottets betänkande och uttalar samtidigt den förhoppningen — det kan ju anses vara en from önskan, men det är lika rätt att uttala en önskan som att göra mörka spådomar för framtiden rörande detta nationernas förbund — att det dock så småningom skall bli ett *verkligt* nationernas förbund, ägnat att skapa fred och lycka åt vår under dessa år så utpinade värld.

Med herr Nylander förenade sig herr *Larsson* i Kroken.

Herr *Ols son* i Kullenbergstorp: Herr talman, mina herrar! Då klockan är 1 på natten, bjuder tiden mig att inskränka mig till ett endast yttre några ord i ett par punkter, som jag här vill något beröra. Jag tillät mig vid remissen av den kungl. propositionen rörande nationernas förbund att ställa två frågor. Jag får erkänna, att jag visserligen fått en liten smula svar, men just icke synnerligen mycket och framför allt icke ingående. Den ena frågan var densamma, som just nyss framställdes av herr *Lindman*. Vad blir det egentligen för olägenheter i stort sett för vårt folk, om vi ställa

oss utanför nationernas förbund. Ja, det tycks, som om man icke kan ge svar på den frågan. Eljest förmodar jag, att man lämnat ett sådant. Det var här visserligen en ärad talare på Hallandsbänken, som framhöll åtskilligt, som kunde vara allvarligt nog att taga vara på, och hade jag verkligen sett den politiska ställningen gent emot östern för vårt folk så mörkt som han, hade jag också följt honom i hans yrkande. För övrigt har jag själv försökt att besvara denna fråga så gott jag kunnat. Och då tycker jag, att det verkligen finnes motsägelser i åtskilligt, som yttrats. Å ena sidan är det ju alldeles klart, att om Sverige ansluter sig till nationernas förbund, så bliva vi som yttersta kantstat mera exponerade, så vitt jag kan förstå, än någon annan stat i förbundet. Ty det är naturligtvis så, att friktionen blir störst vid gränserna. Och om det förefinnes svårigheter för de mera centralt belägna länderna, så måste dessa enligt mitt förmenande bliva störst för de vid gränserna liggande länderna. Och dessa svårigheter skulle icke föreligga, om vi stode utanför. Så enkelt ser jag det. Kanske ser jag fel, det är möjligt, men jag tycker ändå, att det är märkvärdigt, att man icke på något sätt mera ingående kan få svar på frågan, varuti man anser, att den stora svårigheten för oss svenskar faktiskt skulle bestå, om vi icke gå in i nationernas förbund.

Den andra frågan, som jag här framställde, var den, vad det rätteligen kunde betyda för Sverige, både organisatoriskt och sakligt, om Amerikas förenta stater icke ingå i nationernas förbund. Nu skall jag förbigå det organisatoriska momentet, det är av underordnad betydelse och bör väl vara lättare överkomligt. Men vad betyder det i praktiken för oss som folk, om denna nation icke skulle gå in. Om man läser de reservationer, som amerikanska senaten godkänt, tycker jag, att det verkligen ser ut att bliva mycket svårt att kunna förena dessa yrkanden med förbundsakten i övrigt. Ja, jag ser ingen möjlighet till det. Nu kan man icke komma ifrån, att Förenta staterna för närvarande både politiskt och finansiellt utgöra världens starkaste makt. Och det är naturligtvis av mycket stor betydelse, om denna makt går med i förbundet eller icke. Folk säger: ja, det är beklagligt, om de icke gå med. Men därvid stannar man. Men det universala, det avsedda samlandet av alla folk i ett dylikt förbund må väl vara ohjälpligt borta, om icke Förenta staterna gå med. Jag skall nu icke alls yttra mig om Tyskland och Ryssland.

På förmiddagen uttalade sig hans excellens herr statsministern mot den uppfattningen, att nationernas förbund, som det nu organiserats, vore en sammanslutning av de segrande ententemakterna och att det såge ut att så förbliva. Såvitt jag fattade honom rätt, var det huvudsakliga skälet det, att historien alltid visat, att en politisk konstellation, en sammanslutning av stormakter, aldrig har bestått så synnerligen länge. Och däri ger jag honom alldeles rätt. Det har nästan aldrig visat sig, att segrande makter blivit ense synnerligen länge, framför allt icke när de skolat dela något rov,

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

som de tagit från fienden. Men jag har ytterst svårt att finna något rimligt skäl för att det skulle vara gynnsammare för de små nationerna att ansluta sig till nationernas förbund just av den anledningen, att det icke finnes stor utsikt till, att ententemakterna i fortsättningen skola förbliva riktigt så kordiala som nu. Vi hava ju ett litet exempel förut i världshistorien på ett dylikt förbund, nämligen det tyska förbundet, vilket bildades 1815 och ägde bestånd till 1866. När det bildades, voro Österrike och Preussen goda vänner, men som bekant blev det icke så synnerligen bra i fortsättningen, och huru gick det åtskilliga småstater, som tillhörde förbundet, nämligen Hannover, Nassau m. fl. Jag finner den största faran ligga däri, att om stormakterna inom nationernas förbund riktigt på skarpen gå emot varandra i någon fråga, så torde det bliva synnerligen trängt för de små folk, som äro inom förbundet.

Nu beror naturligtvis mycket på, huru högt man värderar vår hittillsdags fria självbestämmanderätt. Det beror också på, huru mycket man värderar den hundraåriga neutralitet, som vårt folk har haft och trots allt upprätthållit. Hur skiftande meningarna än äro, är man dock överens om, att den icke kan orubbat fortfara, om vi ingå i nationernas förbund. Man måste följaktligen värdesätta denna neutralitet lägre än fördelen av att ingå i nationernas förbund. Och man kan heller icke komma ifrån, att även andra saker komma att tynga svårt på vårt folk. Jag kan icke hjälpa, att jag icke vågar se detta förslag ur någon annan synvinkel, än att det på det hela taget är ett språng ut i det okända. Det kan hända, att det lyckas, och det kan hända, att det misslyckas. Huruvida det ena eller det andra inträffar kan ingen svensk man för närvarande säga. Men det har dock lyckats oss att i hundra år hålla fred. Ingen annan nation i Europa med undantag av Norge har gjort något motsvarande. Det måste väl vara för en stor sak, som man med glatt mod kastar bort detta.

Jag får verkligen säga, att det ser icke ut, som om Sveriges folk har haft så stor lycka av de stora unionerna och förbunden. Ja, i de allra sista dagarna har icke ens förbundet mellan de två partier, som för närvarande bilda regering, kunnat hålla. Jag tycker icke, att detta är något synnerligen gott omen för att det skulle gå så bra för oss, om vi sluta oss ihop i stora förbund. Svenskarna äro icke lagda för det. De äro ett folk, som vill taga ansvaret i sina egna händer, som vilja kunna uppträda mot andra folk så, att dessa få den uppfattningen, att det är möjligt för oss att bära detta ansvar. Och jag kan verkligen icke som enkel bondeman se på saken stort annorledes än som bonjemännen i vårt land förut hava sett på dessa unioner. De hava gått emot dem. Och jag ser dem med samma ögon. Jag tror, att det skulle vara olyckligt för oss, om vi uppgåve vår neutralitet och förlorade vår självbestämmanderätt. Jag anser verkligen, att jag för att kunna gå med på den kungliga propositionen ur mitt innersta, ur mitt sinne, skulle behöva rycka bort så mycken svenskhet, att jag icke har råd till det. Jag kan

icke göra det. Det är min ärliga övertygelse. Och jag hoppas, att den må respekteras lika mycket som jag respekterar dem, som säga sig kunna göra det och även tro sig kunna göra det.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

Jag skall härmed sluta och ber att få yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till herr Wohlins reservation vid andra punkten.

(Forts.)

Herr Sköld: Herr talman! Jag har ansett mig begära ordet med anledning av det anförande, som herr Vennerström höll här i förmiddags. Jag gör detta med risk att av herr Vennerström bli hållen för någon slags tungomålstalare. Vi hörde ju nämligen i förmiddags, hurusom herr Vennerström karakteriserade sina motståndare som tungomålstalare. Jag tror i alla fall, att åtminstone denna kammars ledamöter, som något känna herr Vennerström, drogo litet på munnen, då herr Vennerström upphävde sig till belackare av tungomålstalare.

Jag har, som sagt, begärt ordet med anledning av herr Vennerströms lilla historia om hans korridorpolitik. Herr Vennerström bedriver tydligen icke bara politik här inne i det offentliga utan också i korridorerna. Han talade om, att av det socialdemokratiska partiet var det endast tio procent, som i själ och hjärta komme att rösta för det här föreliggande förslaget. Det resultatet hade han kommit till genom att gå omkring litet varstans och bikta partiledamöter tillhörande det socialdemokratiska partiet angående deras ställning till denna sak. Nu veta vi ju, att åtminstone tio procent av det socialdemokratiska partiets representanter varit medlemmar av utskottet. Och man får väl förusätta, att de åtminstone något så när i själ och hjärta stå bakom sitt votum. Mig har herr Vennerström icke tillfrågat. Jag tror mig därför kunna säga, att siffran nittio procent nog icke är så riktigt med sanningen överensstämmande. Jag undrar i alla fall, om det icke är en skäligen liten klick, som varit utsatt för biktfadern Vennerström. Visserligen tror jag, att herr Vennerström har en ganska betydande vitalitet och verksamhetslust, men att han hunnit med hela detta arbete tror jag icke. Jag tror, att historien får reduceras högst betydligt. Förmodligen har det väl varit så, att det möjligtvis varit någon, som tyckt, att han, efter som herr Vennerström naturligtvis skulle bli synnerligen glad över ett erkännande för sin uppfattning, ville giva honom denna lilla uppmuntran, detta lilla stöd. Så förhåller det sig nog med den saken. Jag tycker, att det egentligen är otillständigt, när herr Vennerström stiger upp och kastar en anklagelse i ansiktet på ett helt parti, att dess medlemmar icke skulle veta, vad de göra, att de skulle vara så svaga, att de inför påtryckningar ge vika och låta sig narras till vad som helst. Det är litet för mycket. Det är att tro för mycket om sig själv, när herr Vennerström framställer sig och de sina som de enda som äro i stånd att fatta en ståndpunkt på grund av ärlig övertygelse. Jag tror, att även vi kunna göra detta, och jag tror icke, att herr Vennerströms historia imponerar på någon människa. Visserligen har det vänstersocialistiska partiets medlem-

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.

(Forts.)

mar uppträtt här i dag som något slags profeter och siat om framtiden. Men herrarna hava icke ramlat ned från himlen i dag åtminstone. Vi känna ju er en smula redan förut.

Jag har ansett mig böra säga detta därför att det enligt herr Vennerström varit endast partiledarne och andra adjutanter, som tagit ståndpunkt för regeringens förslag. Nu är jag varken partiledare eller någon partiledares adjutant. Jag har icke ens fått så hög befordran, att jag kan sägas vara »riktrotens andre man», och därför skulle jag ju kunna anses vara en röst från de djupa leden, som sagt herr Vennerström, att han i alla fall tagit en smula fel i detta stycke.

För egen del har jag tagit ståndpunkt till Kungl. Maj:ts förslag utifrån samma synpunkt, som framfördes av herr statsministern i hans anförande i förmiddags och som herr Engberg vidare en smula var inne på, nämligen den rent historiska synpunkten, synpunkten angående uppkomsten av utvecklingen av de tankar, som födas fram till aktualitet. Herr Fabian Månsson hör tydligen till de slags historici, som anse, att historien återupprepar sig. Det var väl därför han hade den uppfattningen, att den heliga alliansen är ingenting annat än originalet till nationernas förbund eller nationernas förbund är en kopia av den heliga alliansen.

Men det föreligger ju dock den skillnaden, att världen numera har kommit så långt, att det tillåtes för en Fabian Månsson att stiga upp här i det svenska parlamentet — och för hans andliga släktingar i alla andra parlament — och ösa ut sina varningsord. Jag tyckte för min del att det var lite tråkigt med Fabian Månssons varningsord. Det tycktes mig i vissa punkter icke vara så stor skillnad mellan Sven Hedins varningsord och Fabian Månssons. Det fanns i själva verket på åtskilliga ställen en underbar överensstämmelse. Det fanns även många andra märkliga ting i Fabian Månssons varningsord. Det fanns t. ex. denna lilla sak: å ena sidan nationernas förbund som ett slags försvars- och anfallsförbund gent emot socialismen och andra sidan detta, att den amerikanska senaten har ratat nationernas förbund därför att det är ett apespel, som Fabian Månsson uttryckte sig. Men det vet var människa, att den amerikanska senaten icke är så särdeles förtjust i socialismen, och om nationernas förbund vore ett utmärkt medel emot denna, så skulle den icke rata detta förbund. Det fanns med ett ord sagt en förfärlig brist på logik och sammanhang i de varningsord, som så rikligt strömmade ut över oss.

Men jag tar mig friheten att rikta Fabian Månssons uppmärksamhet på en annan historisk parallell, en parallell som går ännu längre tillbaka i tiden, till den av honom så synnerligen beundrade forntiden, då det fanns en »verklig demokrati» här i urgamla Sverige. Jag går tillbaka till den tid, då Sverige började striden emot blodshämnden, då det gällde för de svenska myndigheterna att få slut på blodshämnden, att få slut på denna lättsinniga uppfattning om ett människolivs värdelöshet. Jag vill endast på-

peka att vi hava i våra landskapslagar en utmärkt exempelsamling på hur det går, när en tanke eller en idé verkligen föres ut till aktualitet. Vi se huru i dessa landskapslagar brottas de nya tankarna, som kräva skydd för människoliv, med den gamla heliga seden i fråga om blodshämnden. Vad blev resultatet av denna brottning? Det blev en kompromiss. I vissa fall var blodshämnd tillåten, med andra ord det fanns tillåtna mord, liksom det nu i fördraget om nationernas förbund finnas tillåtna krig, men i andra fall var den förbjuden. Det fanns människor på den tiden, som voro konservativa, de tyckte, att det gamla var bra som det var, och andra människor, särskilt de kristna, som ansågo, att dessa lagbestämmelser voro allt för svaga. Man kan ju säga, att i viss mån upprepar sig historien här, fastän jag för min del skulle vilja säga, att den upprepar sig med nyanser, därför att i forntiden var det nog så, att de konservativa voro konservativa och de radikala voro radikala, då man i kväll måste konstatera, att herr Lindman står med ena foten i det gamla och med den andra i framtiden och drömmer om och önskar sig ett alldeles utmärkt praktiskt nationernas förbund, och samma ställning intar för övrigt herr Venerström både i sin reservation och i sitt tal här i dag.

Nu hava vi kommit dithän framför allt genom världskriget, att tanken på världsfreden har aktualiserat sig så, att den tagit form i ett nationernas förbund. Detta nationernas förbund är ingenting vackert, ingenting utmärkt, det är icke det bästa vi drömt om, men kanske icke det sämsta heller. Det är över huvud taget så bra, som det var möjligt att åstadkomma i en värld, där olika intressen och tankar brytas även till denna tanke. Man tycker att det är för litet och man tycker att det är för mycket, men om vi i dag se tillbaka till den tidpunkt, när våra landskapslagar upptogo kampen gent emot blodshämnden, vad tänka vi då på? Tänka vi på det, att de första lagbestämmelserna äro ofullständiga, tänka vi på, att det fanns människor som ville hava det bättre och sådana, som ville hava det sämre? Nej, vi tänka blott att det väsentliga med den kampen ligger däri, att denna tanke om människolivets okränkbarhet kom in i utvecklingen, och genom utvecklingens gång har den utvecklats därhän, att vi uppnått nästan fullkomlighet på detta område. Detsamma gäller om nationernas förbund. Värdet består icke vare sig i det fullständiga eller det ofullständiga eller i att den ene kämpar för en uppfattning och den andre för en annan, utan just i detta, att denna tanke tagit form i verkligheten, att den har sugits in i utvecklingens hjul, har fått fart framåt, och det är min livliga övertygelse, att av detta lilla frö, att av denna kanske fula planta skall ändock till slut bliva något fullkomligt, skall framgå den i det närmaste fullständiga världsfreden.

Det gäller emellertid icke här i kväll, och jag säger gudskelov för det, om det skall bli ett nationernas förbund eller ej. Det är icke fråga om att skapa nationernas förbund eller att låta bli detta, — det är redan gjort. Det är något mycket mindre det gäller här. Det gäller

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund.
(Forts.)

om Sverige skall vara med däri eller icke. Visserligen skulle man kunna säga, att även detta är en stor historisk tilldragelse, man kan ju säga, att det är en stor historisk dag, men den är icke stor på det sättet, som t. ex. Fabian Månsson har för sig, icke så stor att vi skola låta skrämma oss av den där »underliga makten bakom kulisserna», det göra vi icke, utan vi fatta storheten i denna stund på det sättet, att vi gå till beslut med kallt förnuft och låta icke de skrämmande känslöskälen, som Fabian Månsson och Lövgren i Nyborg målade upp för oss skrämma oss.

Vad vi skola göra här i kväll är som sagt en mindre sak. Egentligen föreligger det mellan mig och herr Vennerström blott en härfin skillnad i uppfattningen. Herr Vennerström vill hava en internationell rättsordning, det vill jag också. Herr Vennerström anser detta nationernas förbund ofullständigt, det tycker jag också. Herr Vennerström vill liksom jag vara med om att förbättra detta nationernas förbund, men så kommer skillnaden, och skillnaden består helt enkelt i taktiken. Herr Vennerström har nu enligt mitt förmenande en mycket underlig taktik. Hans taktik går helt enkelt ut på detta, att han skall ställa till en skräll, det sade han uttryckligen i sitt anförande i remissdebatten, han vill att Sverige skall säga nej, och det skall bli en sådan skräll, att all världens makter skola bäva och förvånas över den klämmighet det svenska folket ådagalägger, och bara därför skulle nationernas förbund bättra sig. Herr Engberg hade i dag en liknelse, som jag just i detta sammanhang skall be att få tillspetsa. Han hade den uppfattningen, att herr Vennerström icke alls i praktiken höll på idén, om den kolossala skrällen. Och det är nog riktigt. Herr Vennerström är internationell socialist. Visste vi icke detta förut, så fingo vi veta det i hans anförande i förmiddags, där han talade om det åtminstone femton gånger. Är herr Vennerström en internationell socialist, så inser han lika tydligt som jag, att det samhälle som vi leva i, är ett ganska uselt samhälle och är långt ifrån så bra, som vi skulle vilja hava det. Om herr Vennerström i detta fall skulle följa samma taktik som i fråga om nationernas förbund, vad skulle han då göra? Jo, då skulle han beträffande detta samhälle liksom i fråga om nationernas förbund göra en skräll, han skulle säga: detta samhälle vill jag icke vara kvar i, jag går helt enkelt och ställer mig utanför samhället. Och så blev samhället genast bättre. Men det gör icke herr Vennerström; han gör det icke, därför att han vet, att samhället icke skulle bry sig om, ifall herr Vennerström försvann i ödemarken. Herr Vennerström begagnar i stället den mycket kloka taktiken att stanna kvar i detta usla samhälle och försöka förbättra det. Det är precis detsamma med oss och nationernas förbund. Det finnes oss förutan, men vi skola gå in i det för att göra det bättre, och jag tycker att detta verkligen är en synpunkt, som passar för en internationell socialist. Västerens arbetarmassor, arbetarmassorna i England och Franskrike komma med i detta nationernas förbund, de komma att göra allt vad de kunna för att förbättra detsamma dithän att det kan passa även för oss. Jag tycker, att det bör vara vår plikt att gå med våra kamrater i västerns

länder och hjälpa dem så, att det kan bliva någon ordning och skick i detta nationernas förbund, och det är därför, herr talman, jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.*

(Forts.)

Herr Magnusson i Skövde: Herr talman, mina herrar! Inför det utomordentligt viktiga avgörande, som kammaren inom kort kommer att fatta, skall jag tillåta mig att endast yttra ett par ord. Det må icke förtänkas, om man ställer sig synnerligen tveksam inför detta avgörande, och för mig har frågan mest ställa sig så: hur kommer det att ställa sig för vårt folk i framtiden, om vi ansluta oss till förbundet eller om vi stå utanför? Starka betänkligheter hava rests i buggen fallen, och stora svårigheter komma utan tvivel att möta. Om det vore så, att jag vore fullt övertygad därom, att vårt folk fullt inseende vanskligheten i att stå utanför också vore berett att åtaga sig alla de offer, som äro därmed förenade, då skulle jag för min del säkerligen hava röstat för att stanna utanför, men då jag icke kan neka till, att jag har den uppfattningen, att vi näppeligen åtminstone för den närmaste tiden äro beredda att taga dessa offer, så är det för mig ett skäl att rösta för anslutning. Jag kan ge de talare rätt som säga, att det innebär för dem som svenskar en stor uppoffring att ansluta sig, och jag kan förstå deras skäl, då de säga, att de icke kunna gå med på något sådant, men man får väl ändock hoppas, att svenskheten skall kunna finna rum även om man är ansluten, och jag vill därvid endast till sist göra det uttalandet, att det för mig står fullkomligt tydligt och klart, att arbetet för svenskhetens bevarande och utveckling icke blir mindre, därför att vi inträda i förbundet. Jag tror fastmera, att därinom komma att finnas stora uppgifter för dem, som hålla på svenskheten, dess bevarande och utveckling. För var och en kommer det att bli ett rikt arbetsfält, även då vi ingått i förbundet, och jag vill, innan vi gå att votera, giva uttryck åt den uppfattningen, att skola vi hävda vår ställning såsom svenskar i förbundet både ekonomiskt och kulturellt och som fri nation, då kommer säkerligen av oss krävas ett arbete minst lika stort som förut.

Jag vill uttala den förhoppningen, att vi skola visa oss vuxna detta arbete. Jag kommer alltså, fastän med stor tvekan, att lämna min röst för anslutning till förbundet.

Herr vice talmannen Hamilton: Herr talman! Tiden är visserligen långt framskriden, och en del anmälda talare hava strukit sig, jag skall likväl tillåta mig att rikta ett par ord till herr Lindman. Han har nämligen kastat mot sin motståndare en beskyllning, som icke får stå obesvarad, nämligen att vi från vår sida prisat hungerblockaden. Det är icke sant. Vi kunna vara med om att avbryta ekonomiska och handelsförbindelser med en mot skiljedoms eller förbundets beslut tredskande part, som har för avsikt att bryta freden och detta för att hindra något värre än hungerblockad, kriget. — Blockaden upphör i samma ögonblick den tredskande böjer

Ang. Sveriges anslutning till nationernas förbund. sig. — Detta är herr Lindman något helt annat än vad ni beskyl-
ler oss för.

(Forts.)

Herr Lithander: Herr talman! Jag skall endast be att få ange några synpunkter, varför jag kom att ställa mig på avslag-yrkandet.

Det finnes här i förbundsakten en artikel, vari det heter: »Ingen stat skall beviljas inträde i förbundet med mindre den kan lämna betryggande garantier för sin allvarliga föresats att iakttaga sina internationella förpliktelser och med mindre den ställer sig till efter rättelse de grundsatsen, som må komma att av förbundet uppställas beträffande dess militära styrkor och rustningar till lands och sjöss.» Den sak, som vår svenska ungdom kan komma att få strida för, kan sålunda bliva ett främmande ändamål måhända på främmande mark, och detta kanske icke i överensstämmelse med vad som för oss är önskvärt utan tvärtom, och detta därför att avgörandet av dessa frågor skulle komma att ligga icke längre inom den svenska riksdagen utan hos ett råd. Detta råd må vara sammansatt av huru framstående män som helst, representerande huru framstående och stora nationer som helst — det är dock ingen svensk ibland dem. De kunna icke känna svenskt och icke tänka svenskt. Detta är en av anledningarna till att jag yrkar avslag.

Den andra är, att det i annan artikel säges: »De skola vidare bevilja genomtåg genom sitt territorium åt väpnade styrkor, tillhörande de förbundsstater, som samverka till tryggnad av förbundets grundstadga.» Det är möjligt, mina herrar, att med den nu gällande ordningen vi kunna bevara vår neutralitet, men med denna föreskrift ha vi icke denna sak längre i vår hand. Och jag vill till varje lantman här i kammaren rikta den frågan, vad det har att betyda, att främmande trupper skola tåga igenom våra landamären. Vi ha erfaren från utlandet, vart detta leder, och vi böra väl därför icke fatta ett beslut med så ödesdigra konsekvenser.

Hans excellens nämnde, att detta är endast en framställan icke ett påbud. Men det står här på sid. 175, att rådet är förbundets centralorgan och ett politiskt organ, utrustat med större makt än något annat, som världen hittills skådat. »Till formen utgöras dess beslut blott av hemställanden, men när de, som rikta hemställan, inbegripa de politiska ledarna för alla stormakterna och för fyra andra makter, som utsetts av världens stater, samlade till rådslag, är det sannolikt, att den, om enhällig, skall visa sig oemotståndlig.»

Hans excellens nämnde i sitt första anförande, att rätten till utträde står öppen, om ett kvarstående icke ställer sig lämpligt. Men jag vill säga, att det är en väsentlig skillnad mellan att icke alls inträda och att sedan man en gång inträtt, gå ut. Det senare är mera demonstrativt än om vi säga, att vi efter moget övervägande icke kunna vara med. Vidare ha vi, om vi gå ut, två års skyldigheter att uppfylla.

Hans excellens sade vidare, att om vi försumma detta tillfälle, så ställa vi Sveriges folk inför faror, som man icke kan ana. Jag

undrar, om man icke med samma skäl kan säga, att vi genom en anslutning ställa det inför faror, som vi icke kunna ana.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den Tryggerska reservationen.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Herr Å k e r l u n d: Herr talman! I en så viktig fråga som denna har jag gärna velat precisera min ställning. Jag har emellertid varit synnerligen tveksam, då det gällt att taga ståndpunkt i denna fråga, men jag har funnit, att det skulle vara högst egendomligt för vårt land, om vi skulle ställa oss utanför detta förbund, då vi bliva omgivna av förbundets stater nästan över allt. Vi komma ju i alla händelser helt och hållet under inflytande av detta förbund, och då är det enligt min uppfattning bättre, om vi tillhöra detsamma och därinom ha något inflytande, än om vi stå utanför och icke ha något att säga alls.

Här har talats om att de kuvade staterna, Tyskland och Österrike, ha ställts utanför och möjligen komma att ställas utanför en längre tid. För min del anser jag för givet, att ju flera neutrala stater som komma in i förbundet, desto större inflytande komma dessa neutrala stater att få.

Jag har icke kunnat dölja för mig, att det är en hel del saker i förbundsakten, som äro synnerligen otydliga och synnerligen oklara. Men ställa sig de neutrala staterna utanför förbundet, så komma de naturligtvis att få ännu mindre inflytande för att få dessa bestämmelser ändrade.

Då jag sålunda, herr talman, hyser den bestämda åsikten, att Sverige har vida större fördel av och mera kan främja mänsklighetens utveckling genom att inträda i förbundet än genom att ställa sig utanför, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr A n d e r s s o n i Grimbo: Herr talman! Jag skall be att få anföra några skäl, varför jag kommer att yrka avslag på det föreliggande betänkandet.

När detta förslag först kom upp, tror jag, att nästan alla här i Sverige kände det som en lättnad och trodde, att nu skulle det verkligen bliva fred på jorden. Sedan dess har emellertid åtskilligt inträffat, och frågan ligger nu på helt annat sätt.

Vad som egentligen är att beakta är att Amerika och en del andra stater icke äro med. Och varför skall icke en så stor stat som Tyskland få vara med i nationernas förbund? Sammansättningen av rådet har blivit sådan, att vi icke skulle få något egentligt inflytande. Stormakterna skulle själva få utse medlemmar i rådet, men de andra, de neutrala staterna skulle icke få det. Detta är en oegentlighet, som jag icke kan gilla.

Då det talats så mycket i dag för och mot i saken, skall jag icke gå in på frågan så mycket. Men det är åtskilligt, som väcker betänkligheter, om man tänker på huru förhållandena skulle kunna utveckla sig. Det huvudsakliga skälet, som anförts för att vi skulle

Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)

ingå i förbundet, är, att vi icke skulle kunna reda oss i händelse av krig. Från samma sida, från vilken detta framhålles, sades före kriget 1914: »här blir aldrig krig». Man sade också, att vårt försvar var tillräckligt och att vi icke behövde någon förstärkning. Så hette det då. Nu när en av de stormakter, som vi särskilt hade att räkna med, nu är försvagad eller lamslagen, tycker jag, att vi borde kunna bättre reda oss själva. När vi kunnat bibehålla neutraliteten under kristiden, tror jag, att vi skulle kunna vara neutrala även hädanefter. Så ser jag denna sak. Vidare säges det att om vi icke mottaga inbjudan att ingå i förbundet, så komma förbundsmakterna att förfölja och trakassera oss. Att vi skulle löpa sådan risk tror jag ej alls på. De makter som gå i spetsen för rättvisa och fred i världen, kunna väl icke hämnas eller trakassera andra.

De som haft andra meningar än utskottet och Kungl. Maj:t ha blivit klandrade mycket för detta. Till och med hans excellens statsministern har behagat kalla det för landsskadligt, att en person gör sådana uttalanden. Det skulle alltså vara landsskadligt att ha sin mening och uttala den. Vi äro väl dock medborgare allesammans.

Herr Hederstierna erinrade om något, som jag anser vara riktigt, att när det gäller förvecklingar staterna emellan, så är det folkopinionen, som gör sig gällande och icke som förr statsmännen. Huru är det då beträffande folkopinionen här i landet i denna stora och viktiga fråga? Och huru har den mest demokratiska regering, som vi hittills haft, avlyssnat folkmeningen i detta fall? Svenska folket har icke fått giva sin mening tillkänna, och den enskilde riksdagsmannen har knappast haft tid tillräckligt att sätta sig in i frågorna.

Statsministern har en gång på tal om Sverige yttrat, att det vore ett litet obetydligt land i en avkrok av världen, varför vi icke betydde så mycket som andra. Jag kan icke förstå, varför vi skulle sätta oss tillbaka. Kan det icke anses landsskadligt att högste förtroendemannen i landet har sådan pessimistisk syn beträffande vårt land. Jag ser saken så, att om vi skola lyckas hålla oss uppe i konkurrensen med andra länder, så bör i första hand våra ledande män verka uppmuntrande och icke misströstande om vare sig vårt lands betydelse eller dess framtid.

Jag ser saken så, att om vi ingå i förbundet, binda vi vår handlingsfrihet. Vi lämna ut vårt folk åt främmande staters personer och styre. Det har sagts, att det skulle vara ett svek mot Sverige, om vi icke ginge in i förbundet. Kan man icke med mera berättigande säga, att det är ett svek mot dem, som levat före oss, ett svek mot nutidens befolkning och dem, som komma efter oss, om vi på detta sätt utlämna vår självbestämmanderätt? Jag tycker också, att då vi hittills rätt oss själva, så är det bäst för oss, om vi också hädanefter få lita till oss själva. Nationernas förbund är utsträckt till delar av snart sagt hela världen, fastän ännu icke mera än halva Europa är med, men om det blir förvecklingar utom Europa mellan svarta och gulingar och andra sådana folk, så tycker jag, att dessa böra få sköta sina mellanhavanden, utan att vi lägga oss däri. Om vi vilja vara ett fredligt folk och som

alltid förut litat till vår egen kraft, tror jag, att detta är det lyckligaste och nyttigaste för oss.

Med dessa ord ber jag, herr talman, att få yrka avslag å utskottets hemställan.

*Ang. Sveriges
anslutning till
nationernas
förbund.
(Forts.)*

Härmed var överläggningen slutad. Efter av herr talmannen först framställd proposition beträffande punkten 1) blev utskottets i denna punkt gjorda hemställan av kammaren bifallen.

Vidare gav herr talmannen i avseende å punkten 2) propositioner på 1:o) bifall till utskottets hemställan, 2:o) bifall till den av herr Trygger m. fl. avgivna, vid punkten fogade reservationen, 3:o) bifall till den reservation, som vid förevarande punkt avgivits av herr Wohlin samt 4:o) bifall till den av herr Vennerström vid punkten fogade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse den förstnämnda propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid, i anledning varav och sedan till kontraposition antagits den under 2:o) avgivna propositionen, nu uppsattes, justerades och anslogs följande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller särskilda utskottets hemställan i punkten 2) av utskottets förevarande utlåtande nr 1, röstar

Ja:

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den av herr Trygger m. fl. avgivna, vid punkten fogade reservationen.

Voteringen utvisade 152 ja mot 67 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 2.

Herr talmannen meddelade, att herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet tillkännagivit, att han vid kammarens sammanträde lördagen den 6 i denna månad ämnade besvara herr Hages interpellation angående ändring i den proportionella valmetoden vid val till andra kammaren.

§ 3.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppskattning av rustnings- och roteringsbesvärens värde vid vissa truppförband under år 1920; och

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillstånd för tygförvaltaren C. A. F. Almquist att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring.

Vidare anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 52, till styrelsen för riksdagsbiblioteket angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 24 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet; och

nr 24 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1920 nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jordbruksdepartementet;

bankoutskottets utlåtande, nr 15, angående förhöjning av anslaget till riksdagsbibliotekets komplettering och utvidgning m. m.; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 13, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning till skydd i visst avseende för rättigheter till husbehovsvirke å mark, som äges eller disponeras av annan; och

nr 14, i anledning av väckt motion om visst tillägg till kungörelsen den 13 mars 1863 angående tid, då auktion på landet senast skall slutas.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Olsson</i> i Labbemåla	under 5 dagar fr. o. m. den 4 mars,
» <i>Jansson</i> i Edsbäcken	» 8 » » » 8 »
» <i>Ryberg</i>	» 6 » » » 5 »
» <i>Olsson</i> i Kollungeröd	» 4 » » » 4 »
» <i>Sjölander</i>	» den 4 mars,
» <i>Svensson</i> i Kompersmålå	» 5 dagar fr. o. m. den 4 mars,
» <i>Johanson</i> i Rimforså	» 7 » » » 5 »
» <i>Werner</i>	» 4 » » » 4 » och
» <i>Carlsson</i> i Frosterud	» 6 » » » 4 » .

Onsdagen den 3 mars, e. m.

83 Nr 24.

Kammarens ledamöter åtskildes härfter kl. 2.5 på natten.

In fidem
Per Cronvall.